

KLASA: UP/I 034-03/19-04/001
URBROJ: 580-16/119-2020-026
Zagreb, 18. prosinca 2020.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja na temelju članka 13. stavka 2., članka 19. stavka 6. i 7. te članka 20. stavka 1. podstavka 1. Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17.), u upravnom postupku pokrenutom po službenoj dužnosti protiv JASENSKA, d.o.o., sa sjedištem u Opuzenu, Jasenska 2, kojeg zastupa opunomoćenik J.P., odvjetnik u OD O.,P. & P. d.o.o., Z., [...], radi utvrđivanja iskorištavanja značajne pregovaračke snage nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi pri otkupu mandarina, na temelju odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: Vesna Patrlj, dipl. iur., zamjenica predsjednika Vijeća, Denis Matić, dipl. iur., mr.sc. Ljiljana Pavlic, dipl. oec. i dr. sc. Mirta Kapural, dipl. iur., članovi Vijeća, sa sjednice 53/2020., održane 18. prosinca 2020., donosi sljedeće

RJEŠENJE

I. Utvrđuje se da je otkupljivač JASENSKA d.o.o., iskorištavajući značajnu pregovaračku snagu, svojim dobavljačima mandarina nametnuo nepoštene trgovačke prakse u smislu Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17.; dalje: ZNTP) na način da je:

1. U razdoblju od 1. rujna 2018. do 31. prosinca 2018., imao javno objavljene uvjete poslovanja pod nazivom „Opći uvjeti otkupa mandarine“, te „Uvjeti za otkup – Veličina i kvaliteta mandarine 2018. - Odredbe o veličini agruma“, od 1. rujna 2018., koji nisu sadržavali odredbe o uvjetima i rokovima plaćanja, rokovima isporuke i mjestu isporuke mandarina, dakle nisu bili sastavljeni u skladu s odredbama članka 5. stavka 3., u vezi s člankom 5. stavkom 1. točkama 3., 4. i 5. ZNTP-a te članka 8. stavka 3. ZNTP-a, što predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 3. ZNTP-a;
2. Poslovaio s dobavljačima mandarina na temelju ugovora u kojima ni u njihovoj odredbi članka 6. stavka 1., ni u drugim odredbama tih ugovora nije bilo sadržano jasno određenje o cijeni i/ili načinu određivanja, odnosno izračuna cijene, prema kojem bi na jasan i nedvojbena način bilo moguće utvrditi na temelju kojeg se pojedinog parametra kvalitete izračunava cijena poljoprivrednog proizvoda, koja je osnova za izračun cijene i kako se obavlja njezina korekcija, što je protivno odredbi članka 5. stavka 1. točke 1. ZNTP-a i predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 1. ZNTP-a, a riječ je o sljedećim, metodom uzorka odabranim, ugovorima:

- Ugovor br. 149/OP o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018., s Prilogom 1 - Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu od 10. rujna 2018., sklopljen s dobavljačem [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 28. travnja 2019.,
 - Ugovor br. 223/OP o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018., s Prilogom 1 - Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu od 13. rujna 2018., sklopljen s dobavljačem [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 30. svibnja 2019.,
 - Ugovor br. 229/OP o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018., s Prilogom 1 - Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu od 14. rujna 2018., sklopljen s dobavljačicom [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 28. travnja 2019.,
 - Ugovor br. 228/OP o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018., s Prilogom 1 - Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu od 10. rujna 2018., sklopljen s dobavljačem [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 25. travnja 2019.,
 - Ugovor br. 322/OP o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda (od 30. ožujka 2018., s Prilogom 1 - Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu od 10. rujna 2018., sklopljen s dobavljačem [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 28. travnja 2019.;
3. Poslovao s dobavljačima mandarina na temelju ugovora i priloga ugovorima, navedenim u točki I.2.) izreke ovoga rješenja, s trajanjem tih ugovora kako je navedeno u istoj točki, koji nisu sadržavali jasno određenje o uvjetima i rokovima isporuke mandarina u sezoni njihova otkupa 2018., prema kojima bi na jasan i nedvojben način bilo moguće utvrditi uvjete i rokove isporuke, što je protivno odredbi članka 5. stavka 1. točke 4. ZNTP-a i predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 1. ZNTP-a;
4. Sklapanjem i provedbom Ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda s dobavljačima mandarina tijekom otkupne sezone 2018., u okviru kojih je preuzimao nesortirane i nedozrele mandarine radi njihove obrade i pripreme za tržište, iako to ni na koji način nije bilo regulirano ni tim Ugovorima, ni Ugovorima o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda, u suštini je odgodio stvarni trenutak isporuke mandarina, čime je prebacio rizik poslovanja na dobavljače te je na taj način nametnuo nepoštenu trgovačku praksu iz članka 4. stavka 2. točke 6. ZNTP-a, u vezi s odredbom članka 11. točke 7. ZNTP-a, a riječ je o sljedećim, metodom uzorka odabranim, ugovorima:
- Ugovor br. 149/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljen s [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 8. listopada 2018.
 - Ugovor br. 223/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljen s [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 26. listopada 2018.
 - Ugovor br. 229/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljen s [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 22. studenoga 2018.
 - Ugovor br. 228/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljen s [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 27. listopada 2018.
 - Ugovor br. 322/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljen s [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 10. studenoga 2018.;
5. Obustavom otkupa mandarina, odnosno njihovim nepreuzimanjem 2. listopada 2018., 17. listopada 2018., 18. listopada 2018., 22. listopada 2018., 23. listopada

2018., 29. listopada 2018., 20. studenoga 2018. i 21. studenoga 2018., a bez da su razlozi za nepreuzimanje mandarina bili prethodno utvrđeni ugovorima, svim svojim dobavljačima mandarina, dakle 228 dobavljača mandarina, nametnuo nepoštene trgovačke prakse iz članka 4. stavaka 2. točke 6., u vezi s člankom 11. točke 4. ZNTP-a.

II. Zabranjuje se otkuplivaču mandarina JASENSKA d.o.o. svako daljnje postupanje opisano u točki I. izreke ovoga rješenja, kako u odnosu na dobavljače navedene u točki I. izreke ovoga rješenja, tako i u odnosu na sve njezine ostale dobavljače mandarina.

III. Nalaže se otkuplivaču mandarina JASENSKA d.o.o. da Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja dostavi na uvid:

- Nacrt Općih uvjeta otkupa za 2021., usklađene s odredbama ZNTP-a, ako JASENSKA d.o.o. odluči poslovati na temelju tog dokumenta u sljedećoj sezoni otkupa mandarina, ili odgovarajuću pisanu izjavu o tome da nema namjeru poslovati na temelju općih uvjeta poslovanja, odnosno otkupa
- Nacrt tipskog ugovora usklađen s odredbama ZNTP-a, ili odgovarajuću pisanu izjavu o tome da Jasenska više ne posluje s dobavljačima mandarina na temelju tipskih ugovora, već da sa svakim dobavljačem skalpa ugovor posebnog, drugačijeg sadržaja.

Rok izvršenja: 4 (četiri) mjeseca od dana primitka ovoga rješenja.

IV. Za teške povrede ZNTP-a opisane u točki I. izreke ovoga rješenja, u skladu s odredbama 24. stavka 2. točke 1., 3. i 6. ZNTP-a, izriče se otkuplivaču mandarina JASENSKA d.o.o. upravno-kaznena mjera u iznosu od:

- 350.000,00 kuna (tristopedesettisućakuna).

Rok izvršenja: 15 (petnaest) dana od dana izvršnosti ovoga rješenja ako nije podnesena tužba, odnosno po pravomoćnosti sudske odluke, uračunavajući u iznos upravno-kaznene mjere i zakonske zatezne kamate od dana dostave stranci rješenja do dana plaćanja.

V. Ovo rješenje objavit će se na mrežnoj stranici Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, pri čemu će poslovne tajne sadržane u rješenju biti izuzete od javne objave.

Obrazloženje

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: AZTN) je na temelju odredbe članka 42. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, br. 47/09., dalje: ZUP) te u skladu s odredbama članka 13. i 14. ZNTP-a, po službenoj dužnosti, 17. siječnja 2019. pokrenula protiv Jasenske upravni postupak radi utvrđivanja iskorištavanja značajne pregovaračke snage nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi, dostavljajući joj obavijest o pokretanju upravnog postupka od 17. siječnja 2019. (dalje: Obavijest od 17. siječnja 2019.).

Ovaj upravni postupak, rezultat je prethodno povedenog istraživanja stanja na tržištu mandarina u Republici Hrvatskoj, u okviru kojeg je AZTN, na temelju ovlasti iz odredbe članka 17. stavka 1. ZNTP-a, prikupljao i analizirao podatke i dokumentaciju pribavljenu od otkuplivača mandarina, među kojima i od Jasenske, s ciljem utvrđivanja postoje li nejasnoće

ili nedoumice u primjeni pojedinih odredaba ZNTP-a te koji su eventualni problemi s kojima se adresati susreću prilikom sklapanju ugovora u skladu s odredbama ZNTP-a, nakon 1. travnja 2018., kao dana početka njegove pune primjene u smislu članka 32. ZNTP-a.

Tako je u okviru neupravnog predmeta KLASA: 034-08/18-04/148, AZTN u dva navrata, dopisima od 21. rujna 2018. i od 28. studenoga 2018., od otkupljiivača mandarina Jasenske, zatražio dostavu podataka i dokumentacije vezane uz način otkupa mandarina.

Postupajući po zahtjevu AZTN-a od 21. rujna 2018., Jasenska je uz podnesak od 17. listopada 2018. dostavila tražene podatke o dobavljačima od kojih je otkupljivala mandarine nakon 1. travnja 2018., dok se o samom postupku otkupa i o ugovornoj dokumentaciji na temelju koje obavlja otkup, izjasnila u bitnom da sa svojim dobavljačima mandarina ima sklopljene Ugovore o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda, na temelju kojih za preuzete mandarine izdaje dokument Potvrdu o primitku robe, a u skladu s tim ugovorom, tvrdi da proizvođači mogu u svakom trenutku za vrijeme skladištenja preuzeti svoje mandarine. Ako proizvođači ne preuzmu mandarine sa skladištenja, mandarine otkupljuje na temelju Ugovora o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda i to s danom kada plodovi idu na kalibrator. Pritom proizvođači imaju mogućnost prisustvovati kalibriranju, o čemu Jasenska prethodno izdaje pisanu obavijest, vidljivo istaknutu na otkupnom mjestu. Izvagane mandarine kalibriraju se prema veličinama koje su propisane Pravilnikom o tržišnim standardima za voće i povrće. Kompjuter na kalibratoru daje ispis udjela svakog pojedinog kalibra u odnosu na svakog pojedinog proizvođača. Cijena mandarine određena je prema kalibru mandarine za svaki dan i istaknuta na oglasnom mjestu Jasenske. U odnosu na trajanje otkupne sezone, Jasenska se izjasnila da otkup mandarina obično započinje u drugoj polovici rujna, a završava krajem studenog ili početkom prosinca. Između 228 dobavljača mandarina s kojima je Jasenska poslovala u 2018., AZTN je metodom uzorka odabrao 5 dobavljača, u odnosu na koje je dopisom od 28. studenoga 2018., zatražio i ugovornu dokumentaciju.

Udovoljavajući zahtjevu AZTN-a, Jasenska je uz podnesak, zaprimljen u AZTN-u 17. prosinca 2018. dostavila:

- 5 tipskih ugovora i to: Ugovore o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda, svi s datumom 30. ožujka 2018. (dalje: Ugovori o skladištenju), Ugovore o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda, svi s datumom 30. ožujka 2018. (dalje: Ugovori o proizvodnji i isporuci), kartice partnera i otkupne blokove u odnosu na 5 metodom uzorka izabranih dobavljača [...], [...], [...], [...] i [...],

- Opće uvjete otkupa mandarina za koje je tvrdila da su bili javno objavljeni na njezinom otkupnom mjestu,

- Cjenik skladištenja i čuvanja poljoprivrednih proizvoda koje ne otkupljuje Jasenska za 2018. godinu od 3. travnja 2018.,

- Cjenike, odnosno otkupne cijena mandarina za većinu radnih dana u rujnu i listopadu 2018., za koje također tvrdi da su bili javno objavljeni na njezinom otkupnom mjestu.

U očitovanju o načinu formiranja otkupne cijene mandarina i razlozima zbog kojih se mandarine ne otkupljuju odmah, već se najprije skladište, Jasenska je u bitnom navela kako je na otkupnom bloku, pod rubrikom datum dostavnice, naznačen datum primitka mandarina na skladištenje, a cijena po kojoj se one otkupljuju na temelju otkupnog bloka je cijena važeća na dan kad su mandarine primljene na skladištenje, po javno objavljenoj cijeni za taj dan na otkupnom mjestu.

Prema tvrdnji Jasenske, cijena po kojoj se mandarine otkupljuju, određuje se isključivo prema veličinama (kalibrima) mandarina koji su objavljeni u Posebnim tržišnim standardima za voće i povrće („Narodne novine“, br. 47/12., dalje: Pravilnik o tržišnim standardima). Mandarine po veličinama odvaja stroj za sortiranje mandarina tzv. kalibrator i na temelju toga radi ispis za svakog pojedinog dobavljača s postocima udjela pojedine veličine (kalibra).

Isto tako, citirajući odredbe Pravilnika o tržišnim standardima, Jasenska se izjasnila i kako ne otkupljuje mandarine odmah u trenutku kad ih dobavljači dostave, jer ubrane direktno sa stabla ne udovoljavaju tržišnim standardima, navodeći pritom kako mandarine u početku sezone ne udovoljavaju parametru boje i moraju se staviti u komoru na odzelenjavanje (žučenje). Ukazala je i kako proizvođači tijekom berbe nisu u mogućnosti izdvojiti sve mandarine koje ne udovoljavaju tržišnim standardima, posebno u odnosu na propisane veličine, tvrdeći pritom kako se mandarine ispod 45 mm ne smiju stavljati na tržište.

Pregledom dokumentacije, koju je Jasenska dostavila uz podnesak od 17. prosinca 2018., AZTN je ustanovio kako su pojedine odredbe ugovora nejasne i sporne, što je ukazivalo na moguće kršenje odredbi ZNTP-a.

Naime, uvidom u sadržaj dostavljene dokumentacije, AZTN je uočio kako dostavljeni tipski Ugovori o proizvodnji i isporuci sklopljeni s dobavljačima mandarina ne sadrže sve odredbe bitne za poslovni odnos ugovornih strana. Konkretno, nejasnim i spornim je ocijenjeno postojanje odredbe o kvaliteti i vrsti poljoprivrednog proizvoda koji je bio predmetom isporuke, a što je člankom 5. stavkom 1. točkom 2. i stavkom 3. ZNTP-a, propisano kao obvezni sadržaj ugovora između otkuplivača i dobavljača. Zbog navedenog je AZTN ocijenio dvojbenim jesu li ti ugovori sklopljeni u skladu s odredbom članka 5. stavka 1. i 3. ZNTP-a.

Pored iznesenog, a u odnosu na kvalitetu proizvoda, ugovorne strane su u članku 1. stavku 3. Ugovora o proizvodnji i isporuci ugovorile da se pod pojmom poljoprivrednog proizvoda pogodnog za isporuku podrazumijeva poljoprivredni proizvod koji je u potpunosti sukladan važećim propisima koji reguliraju kvalitetu voća i povrća te sukladan propisanim parametrima. AZTN je ocijenio kako na opisani način ugovorena kvaliteta mandarina nije jasno i precizno određena, tim više što je Jasenska u svom pisanom očitovanju dostavljenom u okviru podneska od 17. prosinca 2018. tvrdila kako se kvaliteta mandarina, koja ujedno utječe i na cijenu otkupa utvrđuje prema propisu koji je bio nevažeći već u trenutku sklapanja ugovora, koji je temelj poslovnog odnosa ugovornih strana. Naime, u tom očitovanju Jasenska je navodila kako se cijena otkupa mandarine određuje isključivo prema veličinama (kalibrima) mandarine, koji su objavljeni u Pravilniku o tržišnim standardima za voće i povrće („Narodne novine“, br. 47/12., 102/12., 4/13., 80/13., 82/13., 157/13., 111/14.). Navedeni pravilnik spominjao se i kao razlog zbog kojeg mandarine ne otkupljuje odmah po isporuci, jer ubrane mandarine ne udovoljavaju tržišnim standardima. Zbog toga je AZTN smatrao potrebnim u upravnom postupku ispitati i utvrditi je li kvaliteta proizvoda i način izračuna cijene dobavljačima mandarina mogla biti poznata na temelju ovako ugovorene kvalitete proizvoda. Drugim riječima, bilo je potrebno utvrditi jesu li odredbe ugovora o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda te odredbe tih ugovora o načinu određivanja odnosno izračuna cijene proizvoda jasne i razumljive te sastavljene u skladu s odredbama članka 5. stavka 1. točke 1. i 2. ZNTP-a te je li Jasenska svojim dobavljačima mandarina nametnula nepoštene trgovačke prakse u smislu odredbe članka 4. stavka 1. točke 1. ZNTP-a.

Isto tako, jedna od indicija za pokretanje predmetnog postupka bila je i postupanje s mandarinama prije njihovog otkupa, a u trenutku kad su ih dobavljači već isporučili otkuplivaču, budući da je Jasenska u svojim očitovanjima od 17. listopada 2018. i 17. prosinca 2018. navodila kako mandarine najprije skladišti, a tek potom ih otkupljuje. Stoga je u postupku bilo potrebno utvrditi i jesu li svi ugovori o skladištenju sklopljeni s dobavljačima i primijenjeni na otkup mandarina, kao i utvrditi detalje postupka skladištenja mandarina prije njihovog otkupa, a u svrhu razjašnjenja pitanja o tome je li sklapanjem Ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda u stvari zaobilazila primjenu odredbi ZNTP-a.

Slijedom iznesenog, sve opisane činjenice i okolnosti AZTN je ocijenio dostatnim indicijama da po službenoj dužnosti pokrene upravni (ispitni) postupak protiv Jasenske, kako bi tijekom upravnog postupka utvrdio sve odlučne činjenice i okolnosti bitne za utvrđenje jesu li svi ugovori i javno objavljeni uvjeti otkupa mandarina koje je Jasenska, kao otkupljivač sklapala i objavljivala, bili sastavljeni u skladu s odredbama članka 5. stavka 1. i 3. ZNTP-a te je li otkup mandarina proveden u skladu s odredbama ZNTP-a, a posebice u odnosu na poštivanje rokova plaćanja, pritom neograničavajući se na samo na navedene segmente poslovnih odnosa Jasenske s njezinim dobavljačima mandarina, već obuhvaćajući cjelokupno poslovanje pri otkupu mandarina.

1. Utvrđivanje propisane visine ukupnoga godišnjeg prihoda otkupljivača

S obzirom na to da nepoštene trgovačke prakse svojim dobavljačima može nametnuti samo trgovac, otkupljivač i/ili prerađivač koji iskorištava značajnu pregovaračku snagu, jasno je kako utvrđivanje postojanja značajne pregovaračke snage u smislu ZNTP-a predstavlja procesnu pretpostavku za vođenje postupka utvrđivanja iskorištavanja značajne pregovaračke snage nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi i postupak utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno - kaznene mjere u pojedinačnim predmetima.

Smatra se da značajnu pregovaračku snagu ima trgovac čiji ukupni godišnji prihod, zajedno s ukupnim godišnjim prihodom s njim povezanih društava, prema posljednjem predanom godišnjem financijskom izvješću prelazi 100.000.000,00 kuna, pri čemu se ne uračunavaju prihodi ostvareni njihovom međusobnom prodajom robe, odnosno pružanjem usluga, dok za otkupljivača i/ili prerađivača taj prag, odnosno na istovrstan način utvrđeni prihodi za te kategorije adresata ZNTP-a, mora prelaziti iznos od 50.000.000,00 kuna (članak 3. ZNTP-a; dalje: prihodovni cenzus).

U svom podnesku od 23. travnja 2019., Jasenska se pokušala ograditi od primjene ZNTP-a, inzistirajući da bi je se trebalo smatrati trgovcem, koji je ostvario manje od 100.000.000,00 kuna prihoda zajedno s povezanim društvima, zbog čega nema značajnu pregovaračku snagu pa se slijedno na nju ne može primijeniti ZNTP. U prilog takvoj tvrdnji iznijela je i da od ukupnog prihoda kojeg godišnje ostvaruje Jasenska, samo manji dio otpada na prihode od otkupa, ukazujući pritom kako je u 2017. Jasenska zajedno s povezanim društvima izvršila otkup robe u vrijednosti 11.000.000,00 kuna, dok je ostatak prihoda do ukupno 64.000.000,00 kuna zajedno s povezanim društvima ostvareno kroz trgovinu.

U odnosu na tvrdnje stranke da od ukupnog prihoda kojeg godišnje ostvaruje Jasenska, samo manji dio otpada na prihode od otkupa, AZTN ukazuje kako, s obzirom na definiciju prihoda iz članka 2. točke 1) ZNTP-a, struktura ukupnih godišnjih prihoda nije relevantna prilikom određivanja prihodovnog cenzusa. Naime, ZNTP se primjenjuje na svaki pojedini konkretan poslovni odnos trgovca, otkupljivača i/ili prerađivača s njegovim dobavljačem, koji udovoljava kriterijima iz ZNTP-a (dakle da: je riječ o fizičkoj ili pravnoj osobi koja je registrirana za obavljanje kupnje i prodaje robe u smislu propisa koji regulira trgovinu, koja u promatranom odnosu kupuje poljoprivredne ili prehrambene proizvode, pri čemu je svrha kupnje tih proizvoda daljnja prodaja te da ta osoba, zajedno sa svojim povezanim društvima ostvaruje ukupni godišnji prihod utvrđen člankom 3. ZNTP-a).

Stoga, određeni adresat ZNTP-a se može naći u više uloga u smislu ZNTP-a, ovisno o svojoj poziciji u svakom konkretnom ugovornom odnosu pa u tom smislu AZTN, postupajući u skladu s odredbama ZNTP-a, ispituje sadržaj svakog pojedinog poslovnog odnosa koji trgovac, otkupljivač i/ili prerađivač ostvaruje sa svojim dobavljačem.

Zbog toga je u ovom upravnom postupku prije svega bilo potrebno utvrditi kojoj kategoriji adresata Jasenska pripada te primjenjuju li se na nju odredbe ZNTP-a. Stoga, u postupku

utvrđivanja navedenih činjenica, AZTN je elektroničkim putem izvršio uvid: u sudski registar, javno dostupne podatke iz Registra godišnjih financijskih izvještaja te podatke s AZTN-u dostupnog portala FININFO, a posebno u odnosu na alat „Mreža poveznice“, ali i ugovore sklopljene s njezinim dobavljačima mandarina.

Tom je prilikom utvrđeno da je Jasenska trgovačko društvo, registrirano između ostalog i za trgovinu, koje u promatranim poslovnim odnosima, kupuje poljoprivredni proizvod od dobavljača, radi njegove daljnje prodaje trgovcu u smislu odredbe članka 2. točke g) ZNTP-a, slijedom čega jasno proizlazi kako u konkretnim poslovnim odnosima s dobavljačima mandarina, Jasenska nastupa kao otkupljivač u smislu ZNTP-a. Da je tome tako, utvrđeno je i uvidom u cjelokupan spis predmeta, kojom prilikom je utvrđeno da Jasenska na temelju istovrsnih ugovora otkupljuje mandarine pretežito od primarnih proizvođača te ih nakon obrade i pakiranja prodaje dalje svojim kupcima.

S obzirom na to da je postupak pokrenut 17. siječnja 2019., a u odnosu na poslovne odnose koje je Jasenska imala sa svojim dobavljačima mandarina u 2018., postojanje značajne pregovaračke snage, odnosno utvrđivanje ukupnih prihoda Jasenske s njezinim povezanim društvima, ocjenjivano je prema godišnjim financijskim izvještajima za 2017., kao posljednjim predanim godišnjim izvještajima u trenutku pokretanja ovog upravnog postupka.

Dakle, uvidom u podatke iz godišnjeg financijskog izvještaja Jasenske, to je trgovačko društvo u 2017. samostalno ostvarilo ukupne prihode u iznosu od 56.179.475,00 kuna.

Iz definicije povezanih društava iz članka 2. točke k) ZNTP-a, proizlazi kako ta povezanost uključuje povezanost prema Zakonu o trgovačkim društvima („Narodne novine“ br. 111/93., 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/07., 146/08., 137/09., 125/11., 152/11., 111/12., 68/13., 110/15., 14/19.; dalje: ZTD), ali i povezanost na temelju računovodstvenih propisa, za koju je relevantna i tako zvana personalna povezanost (povezanost putem fizičkih osoba koja sudjeluju u udjelničarskim, nadzornim ili upravljačkim strukturama poduzetnika) ili druga vrsta povezanosti u smislu odredbi članka 23. Zakona o računovodstvu („Narodne novine“, br. 78/15., 134/15., 120/16., 116/18., 42/20., 47/20.).

U slučaju Jasenske, povezanost s drugim društvima prema ZTD-u i personalna povezanost u skladu s računovodstvenim propisima se podudaraju. Kao društvo matica, Jasenska je povezana s društvom - kćeri GLAVICE d.o.o., Zagreb, koje prema podacima iz godišnjih financijskih izvještaja Jasenske za 2017. nema znatnijeg utjecaja na financijski položaj i uspjeh matice pa Jasenska zbog toga nije u obvezi sastavljati konsolidirane financijske izvještaje.

Prema podacima Jasenske iz dokumenta Izvješće neovisnog revizora i godišnji financijski izvještaji na datum 31. prosinca 2017., dakle za isto razdoblje, odnosno za godinu koja je završila 31. prosinca 2017., utvrđeno je kako su prihodi ostvareni od prodaje s poduzetnicima unutar grupe iznosili 1.298.985,00 kuna.

Uvidom u podatke iz godišnjeg financijskog izvješća trgovačkog društva GLAVICE d.o.o. za 2017. utvrđeno je kao je to trgovačko društvo u 2017. ostvarilo ukupan prihod u iznosu od 7.783.326,00 kuna.

Stoga, ukupni prihodi Jasenske, zajedno s ukupnim приходima s njom povezanog društva, GLAVICE d.o.o. prema (u trenutku pokretanja ovog upravnog postupka) posljednjim predanim financijskim izvještajima, umanjen za iznos prihoda ostvarenog od prodaje s poduzetnicima unutar grupe, u smislu odredbe članka 2. točke l) ZNTP-a prelazi 50.000.000,00 kuna. Prema tome, AZTN je utvrdio da je Jasenska, kao otkupljivač, u trenutku pokretanja ovog upravnog postupka imala značajnu pregovaračku snagu u smislu odredbi članka 3. stavka 3. i 5. ZNTP-a.

Nakon predaje godišnjeg financijskog izvješća Jasenske za 2018., kao godinu u kojoj je Jasenska postupala protivno odredbama ZNTP-a, AZTN je uvidom u sudski registar, Registar godišnjih izvještaja (JASENSKA d.o.o. - Izvješće neovisnog revizora i godišnji financijski izvještaji na datum 31. prosinca 2019.) te podatke s AZTN-u dostupnog portala FININFO, utvrdio da je Jasenska i u 2018. samostalno ispunjavala uvjete iz članka 3. stavka 3. i 5. ZNTP-a, ostvarujući ukupni prihod od 68.062.179,00 kuna. Pred iznesenog, i u tom izvještajnom razdoblju je postojala povezanost Jasenske (kao jedinog člana-udjelničara) s trgovačkim društvom GLAVICE d.o.o., Zagreb, koje je u toj godini ostvarilo ukupni prihod od 8.756.577,00 kuna. Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe iznosili su 444.353,00 kuna.

Slijedom iznesenog, AZTN je utvrdio da je Jasenska i 2018., zajedno s povezanim društvom ostvarila prihode, koji su je činili otkupljivačem sa značajnom pregovaračkom snagom u smislu odredbi članka 3. stavka 3. i 5. ZNTP-a.

Iako to nije relevantno za ovaj upravni postupak, AZTN je izvršio uvid u godišnje financijske izvještaje Jasenske i s njim povezanim društvom GLAVICE d.o.o. za 2019. te podatke o prihodima ostvarenim prodajom unutar grupe te tom prilikom utvrdio kako Jasenska kroz cijelo razdoblje trajanja ovog upravnog postupka ispunjava uvjete iz odredbi članka 3. stavka 3. i 5. ZNTP-a, što je i dalje čini otkupljivačem sa značajnom pregovaračkom snagom u smislu odredbi ZNTP-a.

2. Ispitni postupak - pribavljanje podataka, dokumentacije i pisanih pojašnjenja, očevid te usmena rasprava

AZTN je na temelju ovlasti iz članka 17. stavka 1. ZNTP-a od Jasenske prikupljao i analizirao podatke, dokumentaciju i pisana pojašnjenja u okviru neupravnog postupka KLASA: 034-08/18-04/148, uz podneske od 17. listopada i 17. prosinca 2018., koja je u cijelosti prenesena u predmetni upravni postupak i čini sastavni dio spisa ovoga predmeta. Isto tako prikupio je i analizirao podatke i dokumentaciju pribavljenu u okviru ovog upravnog postupka uz podneske Jasenske od 4. veljače 2019., 23. travnja 2019., s dopunom od 17. lipnja 2019., podnesak od 22. studenoga 2019. te od 23. rujna 2020.

Osim iznesenoga, AZTN je proveo očevid 30. siječnja 2019. u sjedištu Jasenske u Opuzenu, Jasenska 2, u skladu s odredbama članka 68. ZUP-a te održao usmenu raspravu 2. travnja 2019., u skladu s odredbama članka 54. ZUP-a.

2.1. Podaci, dokumentacija i pisana pojašnjenja pribavljeni na temelju odredbe članka 17. stavka 1. ZNTP-a

AZTN je na temelju odredbe članka 17. stavka 1. ZNTP-a, od otkupljivača Jasenska dopisom od 21. rujna 2018. zatražio dostavu popisa dobavljača mandarina s kojima je poslovao nakon 1. travnja 2018., kao dana početka pune primjene ZNTP-a, s podacima o datumima kada je od svakog pojedinog dobavljača izvršen otkup mandarina, s naznakom otkupljene količine od svakog pojedinog dobavljača i to za razdoblje od prvih otkupljenih količina mandarina u toj godini do trenutka dostave odgovora na taj dopis. Isto tako zatraženo je pojašnjenje o načinu na koji se obavlja postupak otkupa mandarina, s navođenjem ugovorne dokumentacije na temelju koje se mandarine otkupljuju.

U skladu sa zahtjevom AZTN-a, Jasenska je uz podnesak od 17. listopada 2018. dostavila popis svojih dobavljača mandarina sa zatraženim podacima, kao i pojašnjenje o načinu otkupa mandarina, kao je to detaljno izloženo u uvodu obrazloženja ovoga rješenja.

Zbog potrebe za daljnjim razjašnjenjem sadržaja poslovnih odnosa Jasenske i njezinih dobavljača mandarina, AZTN je dopisom od 28. studenoga 2018., od Jasenske zatražio dostavu cjelokupne ugovorne dokumentacije kojom je uređen njezin poslovni odnos s 5, po metodi uzorka, odabrana dobavljača mandarina (ugovora, svih dodataka i priloga tim ugovorima, kao i općih uvjeta poslovanja i/ili uvjeta otkupa, sve druge popratne dokumentacije kojom je reguliran poslovni odnos s odabranim dobavljačima, kao i financijsku dokumentaciju na temelju koje bi bilo moguće utvrditi datum izdavanja računa ili otkupnog bloka dobavljača i datum plaćanja otkupljivača dobavljaču). Isto tako zatražena je i dopuna očitovanja u dijelu koji se odnosi na način određivanja cijene mandarina; zatim pojašnjenja o razlozima zbog kojih se mandarine skladište prije otkupa, a u vezi s tim je zatražena dostava cjenika za usluge skladištenja i cjenika otkupa mandarina za rujna i listopad 2018.

Postupajući po zahtjevu AZTN-a, Jasenska je uz podnesak, zaprimljen u AZTN-u 17. prosinca 2018. dostavila tražene ugovore, Opće uvjete otkupa mandarine, Cjenik skladištenja i čuvanja poljoprivrednih proizvoda koje ne otkupljuje Jasenska za 2018., od 3. travnja 2018., te cjenike, odnosno otkupne cijena mandarina za većinu radnih dana u rujnu i listopadu 2018., za koje također tvrdi da su bili javno objavljeni na njezinom otkupnom mjestu te očitovanja i pojašnjenja kako je to detaljno opisano u uvodu obrazloženja ovoga rješenja.

S obzirom na to da je prilikom analize dostavljene dokumentacije i svih očitovanja stranke uočio kako ugovori Jasenske s njenim dobavljačima mandarina, ne sadrže sve odredbe koje su prema članku 5. stavku 1. ZNTP-a propisane kao obvezan sadržaj ugovora između dobavljača i otkupljivača te da su postojale indicije da je primjenom odredbi Ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda pokušala zaobići primjenu ZNTP-a, AZTN je smatrao kako je sporne i nejasne ugovorne odredbe potrebno ispitati u sklopu upravnog postupka. Stoga je AZTN, u skladu s odredbom članka 42. stavka 1. ZUP-a te u skladu s odredbama članka 13. i 14. ZNTP-a pokrenuo upravni postupak utvrđivanja iskorištavanja značajne pregovaračke snage nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi te je iz dotadašnjeg neupravnog predmeta KLASA: 034-08/18-04/148 prenesena cjelokupna dokumentacija koja je postala sastavni dio spisa ovog upravnog predmeta.

Uz obavijest Jasenskoj o pokretanju upravnog (ispitnog) postupka KLASA: UP/I 034-03/19-04/001, URBROJ: 580-16/121-2019-002, od 17. siječnja 2019. (dalje: obavijest o pokretanju postupka), zbog postojanja indicija da je ona, kao otkupljivač, iskorištavajući značajnu pregovaračku snagu, nametnula nepoštene trgovačke prakse svojim dobavljačima mandarina, AZTN je od Jasenske, koristeći ovlast iz odredbe članka 17. stavka 1. ZNTP-a, a u odnosu na mandarine koje su otkupljivane nakon 1. travnja 2018., kada je počela puna primjena ZNTP-a, zatražio dostavu: 1) očitovanja o tome je li u odnosu na sve dobavljače mandarina prije otkupa sklapala i primjenjivala ugovore o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda, 2) očitovanja o klasama mandarina koje su bile predmetom otkupa, odnosno jesu li sve mandarine bile klasa I. kako je navedeno u šifri i nazivu artikla iz dostavnica priloženih uz podnesak od 17. prosinca 2019., 3) pojašnjenja o tome na koji se način dobavljači financijski zadužuju otpremnicom i kako je reguliran eventualan povrat novaca nakon što dobavljači vrata ambalažu, 4) očitovanja o tome tko snosi trošak dezinfekcije gajbe i je li kod prvog preuzimanja gajba već dezinficirana, 5) pojašnjenja o tome na koji način je dobavljač upoznat s cijenama mandarina u trenutku zaključenja ugovora o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda, 6) očitovanja na koji način Jasenska utvrđuje kvalitetu mandarina i kako odlučuje o dinamici otkupa mandarina te kada i kako dobavljač saznaje za dinamiku otkupa mandarina, 7) pojašnjenja o tome što se događa s mandarinama koje ne ispunjavaju uvjete u smislu veličine i kvalitete, 8) očitovanje o načinu postupanja s otkupljenim mandarinama kao i o uobičajenom vremenu čuvanja prije otkupa i stavljanja na tržište, 9) sve priloge nazvane „PRIVITAK 1.“ na koji upućuju dostavljeni ugovori o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda, 10) potvrde o primitku robe po

ugovoru o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda za dobavljača [...] po dostavnici broj 111148, 11) primjerke zapisnika o kalibriranju robe, 12) potvrde o plaćanju računa na temelju dostavnica broj: 110773, 110810, te 13) kalkulacije i metode određivanja cijene koja se koristila prilikom izrade cjenika za rujan i listopad 2018.

U skladu sa zahtjevom AZTN-a iz dopisa od 17. siječnja 2019., te zahtjevima s očevida održanog 30. siječnja 2019. Jasenska je AZTN-u 4. veljače 2019. dostavila podnesak od 30. siječnja 2019., iz čijeg sadržaja u bitnom proizlazi sljedeće:

- Stranka je sa svim dobavljačima mandarina sklopila i primjenjivala Ugovore o skladištenju;
- Otkupljivala je mandarine klase I., a unutar te klase I. razlikovala je mandarine po kalibrima, odnosno veličini;
- U odnosu na pitanje financijskog evidentiranja izdavanja ambalaže te povrata novca nakon što dobavljači vrate ambalažu, stranka se izjasnila da na početku sezone, prilikom prvog izdavanja gajbi i paleta dobavljačima izdaje otpremnice, na temelju kojih se izrađuje račun, koji dobavljač ne treba platiti, jer ih „odobrava“ na kraju sezone kad vrati ambalažu, a ta su „odobrenja“ potpisali svi dobavljači. S obzirom na to da ambalažu nisu plaćali, nije bilo povrata novca;
- U odnosu na pitanje o tome tko snosi troškove dezinfekcije gajbi, stranka se izjasnila kako je kupila stroj za dezinfekciju i pranje gajbi i snosila je trošak dezinfekcije, pojašnjavajući da su gajbe bile dezinficirane kod prvog preuzimanja;
- U odnosu na cijenu po kojoj otkupljuje mandarine, pojasnila je kako je dobavljač u trenutku sklapanja Ugovora o proizvodnji upoznat s tim da će se cijena formirati prije svake isporuke mandarina. Isto tako, izjavila je da na svojoj oglasnoj ploči, svaki dan na početku radnog vremena ima istaknut cjenik poljoprivrednih proizvoda koje otkupljuje pa smatra da su dobavljači imali uvid u cijenu prije nego što su isporučili mandarine i mogli su odlučiti hoće li po toj cijeni ponuditi mandarine njima ili nekom drugom otkupljivaču;
- Na pitanje o načinu na koji Jasenska utvrđuje kvalitetu mandarina, stranka se ponovno očitovala kako to utvrđuje prema važećem Pravilniku o inspekcijskom nadzoru i kontroli usklađenosti voća i povrća s tržišnim standardima („Narodne novine“, br. 69/17., 79/17., 118/18., dalje: Pravilnik o inspekcijskom nadzoru i kontroli voća i povrća) te je navela kako su dobavljači prilikom potpisivanja Priloga I ugovoru bili upoznati s odredbama tog Pravilnika u pogledu kvalitete mandarina, a ti su uvjeti o kvaliteti i kalibrima mandarine također bili istaknuti na oglasnoj ploči stranke;
- U odnosu na pitanje o dinamici otkupa, stranka je navela kako je najveći dio sezone otkupa mandarina, otkup potpuno otvoren za sve dobavljače i tada svaki dobavljač samostalno odlučuje kada će im i koliko mandarine isporučiti. Stranka je iznijela i kako u sredini gotovo svake sezone, kapaciteti za skladištenje se popune i s obzirom na to da tada nema više slobodnih komora za skladištenje mandarina, Jasenska je prisiljena privremeno prekinuti zaprimanje mandarina, a to se događa svega nekoliko dana u toku jedne sezone. Dan prije zatvaranja otkupa o tome stavi obavijest na svoju oglasu ploču i obavještava dobavljače o tome porukama koje im šalje na mobilne uređaje;
- Pojašnjavajući o tome što se događa s mandarinama koje ne ispunjavaju uvjete u smislu veličine i kvalitete, stranka je navela kako su takve mandarine dužni zbrinuti u roku od 24 sata zbog ceratitisa (sredozemne voćne muhe), za što imaju ugovor s dobavljačem koji za Jasensku odvozi mandarine, koji je dostavila u prilogu predmetnog podneska, zajedno s financijskom dokumentacijom;
- U odnosu na zahtjev AZTN-a da pojasni način postupanja s otkupljenim mandarinama kao i o uobičajenom vremenu čuvanja prije otkupa i stavljanja na tržište, stranka je sažeto ponovila o postupku s mandarinama od njihovog prijama na skladištu do otpreme daljnjim kupcima, ponovno naglašavajući kako mandarina prilikom preuzimanja od dobavljača nije gotov proizvod i kao takva se ne može dalje plasirati nego se najprije mora staviti na čuvanje i odzelenjavanje u komore.

Podnesku od 4. veljače 2019. stranka je, pored dopisom AZTN-a od 17. siječnja 2019. zatražene dokumentacije, priložila i dokumente zatražene na očevidu provedenom 30. siječnja 2019. u sjedištu Jasenske: 1) punomoć od 30. siječnja 2019., kojom je stranka opunomoćila G.M. za davanje iskaza na očevidu provedenom 30. siječnja 2019.; 2) Ugovor o uništavanju biljnih proizvoda, od 5. rujna 2018., koji je stranka sklopila s trgovačkim društvom [...] d.o.o., M.; 3) račun broj 010/1/1, od 7. studenoga 2018 i 015/1/1, od 3. prosinca 2018., koje je [...] d.o.o. izdala stranci za izvršenu uslugu uništavanja biljnih proizvoda; 4) Karticu partnera [...] d.o.o., izlistanu 1. veljače 2019. za razdoblje od 1. siječnja 2018. do 1. veljače 2019.; 5) Dokumente s nazivom „Prilog 1-Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu“, potpisani od proizvođača: [...]10. rujna 2018., [...] 10. rujna 2018., [...] 10. rujna 2018., [...] 13. rujna 2018., [...] 14. rujna 2018.; 6) Otkupne blokove broj 111148 od 3. listopada 2018., s Potvrdom o primitku robe po ugovoru o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 27. rujna 2018., od ostavodavca [...] te Izdatnica ambalaže od 28. rujna 2018. za tog proizvođača; 7) Potvrde o primitku robe po ugovoru o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda broj 00002 i 00004, obje od 14. rujna 2018. od ostavodavca [...], primke mandarine od 19. rujna 2018., otkupni blok broj 110773, od 19. rujna 2018., te Izdatnica ambalaže od 28. rujna 2018. za tog proizvođača, Katicu partnera [...] za poslovnu godinu 2018., izlistana 29. siječnja 2019. te izvaci broj 81, od 26. travnja 2018. i broj 202, od 20. listopada 2018., o prometu po poslovnom računu Jasenske, otvorenom kod Splitske banka d.d.; 8) Uvjete za otkup-veličina i kvaliteta mandarine 2018., Odredbe o veličini agruma od 1. rujna 2018.; 9) Dokument naziva: „Pregledi ambalaže s povratom robe“, izlistan 1. veljače 2019., a koji se odnosi na razdoblje od 1. rujna 2018. do 31. prosinca 2018.; 10) Ugovor br. 228/OP o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda te Ugovor br. 228/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda, oba od 30. ožujka 2018. i sklopljena s [...]; 11) Popis GLOBALG.A.P. dobavljača. Na usmenoj raspravi održanoj 2. travnja 2019., stranci je zaključkom naložena dostava primjerka važećeg ugovora, dopis i tablicu Ministarstva poljoprivrede kojim je od Jasenske zatraženo da do 30. travnja 2019. dostavi nadležnom fitosanitarnom inspektoru Plan posjeda na kojem se nadzirani predmeti uzgajaju, proizvode, skladište, drže ili koriste, a prema tablici koju je Jasenska dobila od sanitarnog inspektora te iznese daljnje eventualne dokazne prijedloge. Postupajući po tom zahtjevu, stranka je u otvorenom roku, 23. travnja 2019., AZTN-u dostavila podnesak od 18. travnja 2019. s priložima: 1) dopis Ministarstva poljoprivrede KLASA: 320-20/18-01/52, URBROJ:525-09/1096-18-1 od 13. rujna 2018., s naslovom „Obavijest proizvođačima, otkupljivačima i distributerima plodova citrusa“; 2) Ugovor br. 24/19 o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda, od 18. travnja 2019., sklopljene između stranke i dobavljača [...], vlasnika [...], s Prilogom 1, koji se odnosi na otkup agruma te Prilogom 2, s naslovom „Vrsta poljoprivrednog proizvoda: Mandarina, Rokovi isporuke: 01.09.2019. - 30.11.2019.“; 3) Certifikat Ministarstva poljoprivrede KLASA: 320-18/14-01/532, URBROJ:525-07/00617-14-36 od 6. studenoga 2014.

Iz sadržaja podneska stranke od 23. travnja 2019., u bitnom proizlazi kako Jasenska ostaje pri svim navodima i dokazima iznesenim u dotadašnjem tijeku postupka, naglašavajući da je učinila sve kako bi svoje poslovanje prilagodila odredbama ZNTP-a, radi čega je s posebnom pažnjom sastavila ugovore koji su predmet ovog upravnog postupku, a tijekom kojega je sačinila i nove ugovore kako bi isti na još precizniji način bili sukladni ZNTP-u.

U odnosu na odredbe ugovora o kvaliteti proizvoda, tvrdila je da je kao i u dotadašnjim ugovorima o otkupu mandarine, koji su predmetom ovog postupka, bila sadržana odredba o kvaliteti i vrsti robe u skladu s odredbom članka 5. stavka 1. točke 3. ZNTP-a, u kojima je člankom 1. stavkom 3. bilo ugovoreno da pod pojmom poljoprivrednog proizvoda pogodnom za isporuku, ugovorne strane podrazumijevaju poljoprivredni proizvod koji je potpunosti sukladan važećim propisima koji reguliraju kvalitetu voća i povrća, te sukladan propisanim parametrima. Ukazala je i da je u Prilogu 1, koji je sastavni dio tih ugovora, navedena vrsta robe, odnosno mandarina pa je pozivajući se na odredbe Pravilnika o inspekcijskom nadzoru

i kontroli usklađenosti voća i povrća, navela kako je ugovorima točno propisana kvaliteta koja mora biti zadovoljena da bi se svaka pojedina vrsta voća i povrća mogla pustiti u promet pa tako i za mandarinu. Ukazala je kako je ugovorima koji su predmet ovog postupka ugovoreno kako će otkupljivač otkupljivati samo one proizvode koji prema svojoj kvaliteti odgovaraju kriterijima iz tog pravilnika, zbog čega smatra da je kvaliteta proizvoda koji će se otkupljivati više nego dovoljno određena, a što je dobavljačima bilo poznato.

Pozivajući se na odredbu članka 5. Pravilnika o inspeksijskom nadzoru i kontroli usklađenosti voća i povrća, iznijela je i kako mandarine ne mogu biti stavljene na tržište prije nego svojom kvalitetom budu u skladu s općim i posebnim tržišnim standardima iz tog Pravilnika. Istaknula je i kako s obzirom na to da se roba stavlja na tržište u trenutku kada je otkupljivač otkupi od dobavljača - proizvođača, odnosno u trenutku kada mu izda otkupni blok, otkupljivač to nije ovlašten učiniti sve dok takva roba svojom kvalitetom ne zadovolji uvjete iz Pravilnika. Stoga dobavljači - proizvođači, ako to žele, s Jasenskom stupaju i u drugi pravni posao na temelju ugovora o skladištenju za vrijeme trajanja kojeg se mandarina odzeleni i kalibrira te postane spremna za stavljanje na tržište, a u kojem trenutku je otkupljivač, Jasenska smije i može otkupiti i to na temelju potpisanih ugovora o otkupu, uz privolu dobavljača. Pojasnila je da je u tome trenutku roba i dalje u vlasništvu dobavljača, a kod otkupljivača se nalazi na temelju ugovora o skladištenju pa je dobavljač, ako je ne želi prodati otkupljivaču, može preuzeti sa skladišta Jasenske. Ponovno je naglasila da se mandarine beru u stanju koje ne odgovara standardima potrebnim za stavljanje takve robe na tržište, već one mogu ići u otkup tek nakon što budu odzelenjene, plodovi koji ne odgovaraju kvaliteti odstranjeni, a kalibriranje obavljeno. Smatra se da takvo postupanje sudionika ovih pravnih poslova ni na koji se način ne mogu pripisati niti jednoj od nepoštenih trgovačkih praksi navedenih u ZNTP-u, već upravo suprotno, postupanju sukladno odredbama Pravilnika.

U odnosu na cijenu robe stranka je u istom podnesku istaknula kako mandarina spada u burzovnu robu čija se cijena stalno mijenja te je nije moguće odrediti u vrijeme berbe koja je u kasnu jesen, već do 30. travnja tekuće godine kada su otkupljivači obvezni Ministarstvu poljoprivrede dostaviti podatke o dobavljačima od kojih će vršiti otkup. Stoga su dobavljači i otkupljivač u odnosu na ovu robu ugovorili tržišnu cijenu u vrijeme otkupa koja će svakog dana biti istaknuta na otkupnom mjestu otkupljivača i na taj će mu način biti poznata kod donošenja odluke o tome hoće li robu isporučiti otkupljivaču.

Navela je i da je za ovu godinu izvršila određene korekcije ugovora s dobavljačima te je iste još preciznije uskladila s odredbama ZNTP-a i to u odnosu na vrstu i kvalitetu, a posljedično i cijenu robe kroz Prilog 1 ugovora, a u kojemu su točno navedeni zahtjevi u pogledu kvalitete robe koja će se otkupljivati te na koji će način ta kvaliteta utjecati na cijenu robe, a Prilogom 2, koji je sastavni dio novog ugovora određena vrsta robe koja je predmet otkupa te planirane količine i rokovi isporuke.

Stranka smatra da njezino dosadašnje postupanje nije bilo u suprotnosti s prisilnim odredbama ZNTP, a koje i za vrijeme trajanja ovog postupka pokušava što preciznije prilagoditi odredbama toga zakona.

Zaključno, u ovom je podnesku stranka tvrdila da se iz odredbi ZNTP-a ne može jasno razaznati pojavljuje li se Jasenska u pravnom prometu u smislu toga zakona, kao trgovac ili otkupljivač, budući da od ukupnog prihoda kojeg godišnje ostvaruje Jasenska, samo manji dio otpada na prihode od otkupa, što je detaljnije opisno u točki 1. Utvrđivanje propisane visine ukupnoga godišnjeg prihoda otkupljivača obrazloženja ovoga rješenja, gdje je AZTN razmatrao sadržaj te izjave te obrazložio razloge za njeno ne prihvaćanje.

Pored iznesenog, a na zahtjev AZTN-a, Jasenska je 17. lipnja 2019. dostavila pojašnjenje o načinu podmirenja obveze prema dobavljaču [...] po otkupnim blokovima broj: 110773 i

110810, navodeći kako Jasenska svojim dobavljačima ponekad u proljeće, kada dobavljači imaju velike izdatke radi zaštite mandarina, obavlja avansno plaćanje. Na taj način je djelomično podmirena obveza po otkupnom bloku 110773, dok je ostatak obveze po tom otkupnom bloku podmiren 19. listopada 2018., što je dokumentirala dostavom Kartice partnera (analitika): Kartica partnera s detaljima, u odnosu na tog dobavljača, izlistanu 17. lipnja 2019., kao i izlista prometa po računu Jasenske od 26. travnja 2018., otvorenog u Splitskoj banci d.d., Poslovna jedinica Metković za razdoblje od 25. travnja 2018. do 25. travnja 2018.

Za potrebe razjašnjenja pojedinih aspekata poslovnih odnosa Jasenske s njezinim dobavljačima mandarina bilo je potrebno ispitati još neke činjenice i okolnosti, slijedom čega je AZTN-a dopisom od 8. studenog 2019. zatražio dostavu dodatne dokumentacije i pisanih pojašnjenja i to 1) o maksimalnoj iskoristivosti skladišnih kapaciteta (po kilogramima/paletama/površini) Jasenske, 2) o prosječnoj količini mandarina, koju u sezoni otkupa mandarina Jasenska zaprima na skladištu, s podatkom o prosječnim količinama koje Jasenska u konačnici otkupi od proizvođača, 3) o količini mandarina koja je u razdoblju od 1. rujna 2018. do 31. prosinca 2018. bila zaprimljena na skladištu Jasenske, 4) o tome u koliko slučajeva u otkupnoj sezoni 2018., zaprimanje mandarina na skladištenje nije rezultiralo i otkupom isporučenih mandarina, 5) o tome u kojem razdoblju otkupne sezone mandarina 2018., Jasenska nije mogla obavljati otkup, 6) o tome li Jasenska i otkupne sezone 2019. bila suočena s problemom nedostatnih smještajnih kapaciteta pa ako je odgovor potvrđan, o kojem se razdoblju radilo, 7) o tome tko pregledava mjernu vagu, kalibrator i ostale strojeve kojima se neposredno određuju mjerni parametri mandarina te u kojem vremenskom intervalu se obavljaju takve vrste pregleda, 8) o tome koje su u 2018. oznake veličina i njima pripadajući promjeri mandarina bili programirani u kalibratoru na otkupnom mjestu Jasenske, 9) o tome na koji se način i koliko često mijenjaju razredi veličina tijekom jedne otkupne sezone s obzirom na mogućnost raspona koji je predviđen Provedbenom Uredbom Komisije (EU) br. 543/2011 od 7. lipnja 2011. o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu Uredbe Vijeća (EZ) br. 1234/2007 za sektore voća i povrća te prerađevina voća i povrća (SL L 157, 15.6.2011., dalje: Provedbena Uredba br. 543/2011), 10) o tome uništavaju li se sve mandarine koje ne udovoljavaju uvjetima pojedinog kalibra, ali udovoljavaju uvjetima kvalitete, ili ih se ipak daje dalje u prodaju (s podatkom o količinama ako je odgovor potvrđan), 11) dokumenta koji se odnosi na Promet skladišta, odnosno drugi odgovarajući dokument iz kojeg je moguće utvrditi ukupni ulaz, izlaz i stanje mandarina na skladištu, po količini i novčanoj vrijednosti u razdoblju od 1. rujna 2018. do 31. prosinca 2018., 12) izvotka iz Dnevnika skladišta, ili drugog odgovarajućeg dokumenta iz kojeg proizlazi kronološki slijed svih promjena stanja skladišta u razdoblju od 1. rujna do 31. listopada 2018., 13) dokumentaciju vezanu uz povrat mandarina koje nakon skladištenja nisu i otkupljene od proizvođača, koliko slučajeva u otkupnoj sezoni 2018. (primjerice, zahtjev ostavodavca iz članka 4. stavka 3. Ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda, izdatnicu robe, ili drugi odgovarajući dokument iz kojeg je vidljivo da su mandarine po zahtjevu vraćene ostavodavcu s podatkom o količini vraćenih mandarina, potvrda primitka vraćenih mandarina, račun za izvršenu uslugu skladištenja i slični dokumenti), odnosno odgovarajuću pisanu izjavu o tome da ni u jednom slučaju isporučene mandarine nisu bile vraćene po zahtjevu proizvođača, 14) o točnoj količini mandarina danih na uništavanje u sezoni otkupa mandarina 2018., 15) pojašnjenja vezana uz račune broj 010/1/1, od 7. studenoga 2018. i 015/1/1, od 3. prosinca 2018., oba izdana Jasenskoj od trgovačkog društva [...] d.o.o. i to o tome na uništavanje kojih su se biljnih proizvoda ti računi odnosili, uništavaju li pojedine vrste voća pojedinačno (po kulturi) te uništava li se otpad na dnevnoj razini, ili postoji drugačiji ciklus uništavanja biljnog otpada, postoji li specifikacija uništene neuvjetne robe. Ako je odgovor potvrđan, potrebno je AZTN-u dostaviti te dokumente nastale u razdoblju od 1. rujna 2018. do 31. prosinca 2018.

Podneskom od 18. studenoga 2019., zaprimljenim u AZTN-u 22. studenoga 2019., Jasenska je udovoljila zahtjevu u otvorenom roku. Iz tog podneska i dostavljene dokumentacije u

bitnom proizlazi da skladišne kapacitete Jasenske čine 2 komore za hlađenje ukupne površina 600 m² u koji može stati 500 paleta ili oko 300 tona mandarina, 5 komora za odzelenjavanje ukupne površina 900 m² u koji može stati 800 paleta ili oko 500 tona mandarina te otvoreni skladišni prostor ukupne površina 800 m² u koji može stati 600 paleta ili oko 360 tona mandarina.

Isto tako, stranka se izjasnila da nije mogla obavljati otkup, što zbog vremenskih uvjeta, što zbog popunjenosti skladišnih kapaciteta u dane 2. listopada 2018., 17. listopada 2018., 18. listopada 2018., 22. listopada 2018., 23. listopada 2018., 29. listopada 2018., 20. studenoga 2018. i 21. studenoga 2018, a s problemom smještajnih kapaciteta za odzelenjavanje je bila suočena i u sezoni otkup mandarina 2019., godine i to u razdoblju od 7. listopada 2019. do 24. listopada 2019.

Izjasnila se i da se vage uredno baždare i servisiraju svake dvije godine u skladu sa zakonom, dok kalibrator održava i servisira proizvođač, neposredno prije početka sezone otkupa. U sezoni otkupa 2018., Jasenska je obavljala podešavanja na kalibratoru između kalibra 3 i 4 mijenjali i to u rasponu od 56 mm ili 57 mm, ovisno o zahtjevima kupca, dok u odnosu na ostale kalibre nije intervenirala.

Iskazala je i da mandarine kalibra manjeg od 45 mm ne prodaje već, se one razvrstavaju u otpad.

Prema riječima Jasenske u sezoni otkupa 2018., uništeno je 1916 plastičnih boksova, odnosno 842.759 kilograma mandarina. Pojasnila je i kako se mandarine u sezoni okupa uništavaju na dnevnoj razini ili sljedećeg radnog dana, a otpadna se mandarina ne miješa s ostalim kulturama za otpad.

S obzirom na to da je ovaj upravni postupak vođen u odnosu na poslovne odnose stranke s 5 po metodi uzorka odabrana dobavljača mandarina, bilo je potrebno utvrditi i je li poslovna suradnja s tim dobavljačima nastavljena na temelju promatranih Ugovora ili je u međuvremenu s njima sklopila nove ugovore. U tu svrhu AZTN je dopisom od 10. rujna 2020. od stranke zatražio izjašnjenje o tome je li u 2019. i 2020. godini Jasenska poslovala (odnosno otkupljivala mandarine) s dobavljačima: [...], [...], [...], [...] i [...] na temelju promatranih Ugovora o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda i Ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda i ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda iz 2019. ili je u međuvremenu sklopila nove Ugovore. U slučaju da je sklopila nove ugovore, odnosno ugovore i priloge tim ugovorima, kao i sve eventualne dodatke ugovorima te priloge tim dodacima ugovora, s tim dobavljačima, pozvana ih je dostaviti.

Stranka je u otvorenom roku, dostavila podnesak s datumom 18. rujna 2020., zaprimljenim u AZTN-u 23. rujna 2020., kojem je priložila ugovore o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda, sklopljene 2019. s promatranih 5 dobavljača i to: 1) Ugovor br. 188/19 o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 29. travnja 2019., s pripadajućim Prilogom 1 i Prilogom 2, sklopljen s [...], 2) Ugovor br. 254/19 o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 31. svibnja 2019., s pripadajućim Prilogom 1 i Prilogom 2, sklopljenim s [...], 3) Ugovor br. 156/19 o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 29. travnja 2019., s pripadajućim Prilogom 1 i Prilogom 2, sklopljenim s [...], 4) Ugovor br. 141/19 o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 26. travnja 2019., s pripadajućim Prilogom 1 i Prilogom 2, sklopljenim s [...], 5) Ugovor br. 201/19 o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 29. travnja 2019., s pripadajućim Prilogom 1 i Prilogom 2, sklopljenim s [...].

Iz sadržaja podnesaka stranke od 23. rujna 2020, u bitnom proizlazi da u 2020. još nije otkupljivala mandarine, a da je u 2019. otkupljivala mandarine od svih navedenih dobavljača,

osim [...], budući da joj taj dobavljač nije isporučio mandarine u ugovorenoj količini, a da je nije obavijestio o razlogu neisporuke.

Isto tako, iznijela je da ugovore o skladištenju nije mijenjala te da je na temelju tih ugovora zaprimala mandarine na čuvanje (postupak odzelenjavanja i kalibriranja) do otkupa.

2.2. Očevid proveden 30. siječnja 2019. u sjedištu Jasenske, u Opuzenu

Uz obavijest o pokretanju upravnog postupka od 17. siječnja 2019., stranci je 22. siječnja 2019. dostavljen i zaključak o određivanju očevida na licu mjesta u sjedištu stranke u Opuzenu, Jasenska 2, KLASA: UP/I 034-03/19-04/001, URBROJ: 580-16/121/2019-003, od 18. siječnja 2019.

Naime, ocjenjujući da je za utvrđivanje činjenica i razjašnjenje bitnih okolnosti realizacije poslovnog odnosa stranke s dobavljačima mandarina potrebno neposredno opažanje službene osobe, AZTN je u skladu s odredbom članka 68. stavka 1. ZUP-a, 30. siječnja 2019., u sjedištu Jasenske proveo očevid, o čemu je sastavljen zapisnik na koji stranka nije imala primjedbi.

Na očevidu je stranci omogućeno izjašnjavanje o svim okolnostima i činjenicama, a u cilju ostvarenja i zaštite njenih prava i pravnih interesa u smislu odredbe članka 52. ZUP-a. U svojstvu stranke očevidu su nazočili i iskazivali Jerko Soče, prokurist stranke i G.M., voditeljica knjigovodstva na temelju punomoći Marinka Soče, direktora Jasenske.

U sklopu provođenja očevida službene osobe AZTN-a su u nazočnosti stranke obišle poslovni prostor Jasenske.

U svom iskazu danom na očevidu, Jerko Soče je opisao kako se provodi cjelokupni proces otkupa mandarina pa je tako, u bitnom pojasnio postupak od dovoženja mandarina u dvorišni prostor skladišta, do odvoza mandarina naručitelju.

Objasnio je da se mandarine u dvorišni prostor skladišta, (gdje se nalazi drenčer) dovoze u gajbama na paletama. U trenutku preuzimanja mandarina Jasenska, na temelju ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda, izdaje dobavljaču potvrdu o primitku robe, s podacima o imenu i prezimenu dobavljača, broju gajbi, broju paleta i lokaciji s koje je mandarina ubrana. Potvrdu potpisuju skladištar i dobavljač te se na nju stavlja datum kad je mandarina preuzeta. Paleta s mandarinama se odmah stavlja u drenčer u kojem se peru i zaštićuju protiv truljenja. Istog dana, mandarine se stave u komoru za odzelenjavanje, gdje stoje od 5 do 7 dana, ovisno o tome u kakvom su stanju došle (više ili manje zelene) i kolika je vanjska temperatura. Odzelenjavaju se u komorama na temperaturi od 20°C do 22°C, pritom su izložene određenoj vlažnosti, etilenu, ventilaciji i kontroli ugljikovog dioksida, što sve utječe na proces odzelenjavanja. S obzirom na to da komora za odzelenjavanje ima po 200 m², a unutar nje nema odjelnih pregrada, stranka je dodatno pojasnila da se zna čije su mandarine od pojedinog dobavljača, jer se na svakoj paleti žicom veže plastificirana etiketa s podacima o imenu i prezimenu dobavljača, broju gajbi i datumu kad su preuzete i lokaciji s koje su mandarine ubrane. Kad završi proces odzelenjavanja, mandarine se vade iz komora i izlažu u skladišni prostor ispred kalibratora. U tom trenutku viljuškar podiže paletu s gajbama i važe je pa se tada dobije bruto težina mandarina koju je dobavljač isporučio.

Zatim se te mandarine stave na početak kalibratora, one koje su manje od odgovarajuće veličine propadaju kroz mrežu pred sam stol za prebiranje te se odvajaju i zbrinjavanju s ostalim otpadom. Ostale mandarine putuju po kalibratoru i dolaze na stol za prebiranje, gdje 15 do 20 žena prebire mandarine, izdvajaju trule i oštećene koje isto idu na otpad, i ne vraćaju se dobavljačima. Stranka je istaknula kako nije moguće apsolutno svaku oštećenu mandarinu izdvojiti, jer je to subjektivna procjena. Te izdvojene, tzv. „neuvjetne“ mandarine se važu i na taj se način utvrđuje težina otpada, koji potom ide u kontejnere koji se odvoze na otpad, a to zbrinjavanje plaća otkupljivač.

Nakon što prođu stol za prebiranje, mandarine koje su odgovarajuće veličine i kvalitete idu na pranje, sušenje, voštiranje i ponovno sušenje te nakon toga dolaze na stroj za sortiranje prema veličini tzv. kalibrator. Tom stroju kompjuterski se zada na koji izlaz ide koji kalibar mandarina i one se prema kalibru stavljaju u gajbe na način da svaki kalibar ide u svoju gajbu pri čemu nema miješanja. U tom trenutku završava proces kalibriranja.

Nakon kalibriranja mandarine se pakiraju u kutije, te kutije se stavljaju na palete, palete se povezuju i stavljaju u komoru za pothlađivanje na temperaturu od 8 stupnjeva na 24 sata do 2 dana, a nakon toga se odvoze prema naručitelju. Stranka je ukazala kako na oglasnoj ploči stoji obavijest kad će mandarine kojeg dobavljača ići na stroj za kalibriranje, napominjući da gotovo nitko od dobavljača ne dođe na kontrolu kalibriranja. S obzirom na to da se po propisu koji uređuje kalibre pojedine veličine preklapaju na način da ulaze s tom veličinom i u veći i u manji kalibar, primjerice kalibar 3 se odnosi na mandarinu veličine 54 do 64 mm, a kalibar 4 je za veličinu 50 do 60 mm, moguće je da se ista mandarina koja je veličine 50 do 60 mm stavi i u veći kalibar broj 3, a i u manji kalibar broj 4, što ostavlja mogućnost otkupljivačima za manipulaciju. Stranka je istaknula kako u takvim slučajevima, ona uvijek ide u korist dobavljačima i za tu veličinu mandarina uvijek daje povoljniju cijenu, odnosno tretira ih kao da su kalibar broj 3. Gajbe u kojima dobavljači dovoze mandarine stranka dan prije berbe daje dobavljačima bez naknade. Količina mandarina koju svaki pojedini dobavljač treba dovesti na određeni dan dogovara se na osnovi ukupnih količina prema terminskom planu svakog tog dobavljača koji je Prilog I ugovora, a tu količinu javljaju dobavljačima putem poruka koje šalju na mobilne uređaje ili pak telefonom.

Samo 15 dana u sredini sezone nisu u mogućnosti primiti neograničenu količinu mandarina pa tada dobavljače obavještavaju o maksimalnoj količini koju mogu dovesti taj dan, inače dobavljači sami odlučuju o količini koju će ubrati i dovesti. Prije tzv. pune primjene ZNTP-a 30. ožujka 2018. ponudili su dobavljačima sklapanje Ugovora o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda, tada još nisu definirali koji bi to proizvodi bili već je to za mandarine dogovoreno tek u rujnu 2018. i to prije same berbe. U tom trenutku potpisivali su Prilog I ugovoru gdje je definirana vrsta robe, sorta i količine. Uvjeti za otkup kao i veličina i kvaliteta mandarina koje se otkupljuje bili su javno objavljeni na njihovoj oglasnoj ploči od 10. rujna 2018. do kraja otkupne sezone.

Na upit o tome u čemu se sastoji skladištenje mandarine prema Ugovoru o skladištenju, stranka je ponovila kako je to potrebno zbog toga što mandarine, preuzete od dobavljača nisu gotov proizvod, koji se kao takav može odmah predati kupcu. Dalje iskazujući o razlozima zbog kojih je u nekoliko navrata na nekoliko dana zatvoren otkup, stranka je odgovorila da je to bilo zbog toga što su u tom trenutku imali popunjene sve kapacitete koji su bili na raspolaganju za odzelenjivanje i skladištenje.

Cijena mandarina formira se ovisno o tome po kojoj cijeni se mogu kupiti na tržištu u dolini Neretve što znači i prema cijenama drugih otkupljivača. Dobavljač doznaje za cijenu po kojoj će mu biti otkupljene mandarine onaj dan kad te mandarine doveze, a količinu koja je otkupljena i kojeg su kalibra, saznaje na dan kad se provede kalibriranje. Vezano uz način formiranja početne cijene mandarina prije početka otkupa, stranka je pojasnila da se napravi neka metoda procijene, zapravo „odokativno“, a ako na tržištu nedostaje mandarina, viša cijena će se dulje zadržati. Ugovor o skladištenju se počinje primjenjivati dovoženjem mandarina u dvorišni prostor skladišta i izdavanjem potvrde o primitku robe koja se izdaje na temelju Ugovora o skladištenju koji se primjenjuje do trenutka kad viljuškar podigne mandarine na vaganje prije stavljanja na kalibrator. U tom trenutku počinje se primjenjivati Ugovor o proizvodnji i isporuci.

G.M. je na očevidu u svom iskazu, kao opunomoćenica stranke, pojasnila kako se na potvrdu o primitku robe, koja se izdaje na temelju ugovora o skladištenju, unosi datum kada

je dobavljač ostavio mandarine na čuvanje, a datum otkupnog bloka je onaj datum kad je mandarina kalibrirana i otkupljena. Obično se svaki otkupni blok radi za svaku potvrdu.

Odgovarajući na upit o tome što na dokumentu pod nazivom „otkupni blok“ znači datum dostavnice, stranka je pojasnila kako je to datum kad je dobavljač mandarinu dovezao na skladištenje. Pojasnila je da se ponekad zna dogoditi da je mandarina dovezena u jednom danu na skladištenje, a može biti iskalibrirana u dva dana. Napomenula je kako postoji manji broj dobavljača s kojima godinama posluju i kojima izlaze u susret na način da im unaprijed početkom godine plate manji dio mandarina jer ti dobavljači nemaju sredstava da sami plate zaštitu mandarina, što se u analitičkim karticama vodi kao avansno plaćanje. Ujedno je pojasnila zbog čega se kod svih mandarina navodi klasa I, a cijene se razlikuju, pa je tako navela kako je sva mandarina I klase, a razlikuje se samo po kalibrima, što je u okviru otkupnog bloka iskazano kroz cijenu, što se može zaključiti iz cijene koja je objavljena po kalibru za taj dan.

2.3. Usmena rasprava održana 2. travnja 2019.

U skladu s odredbom članka 54. ZUP-a, održana je 2. travnja 2019. usmena rasprava, s ciljem utvrđivanja činjenica i okolnosti bitnih za razjašnjenje pravog stanja stvari. Toj su raspravi prisustvovali Jerko Soče, prokurist stranke i G.M., voditeljica knjigovodstva stranke, kojima je u skladu s odredbom članka 54. stavka 3. ZUP-a pružena mogućnost dopunjavanja navoda tijekom rasprave te izjašnjavanje o svim drugim činjenicama i okolnostima koje su bitne za rješavanje ove upravne stvari.

Na usmenoj raspravi AZTN je utvrđivao sve relevantne činjenice i okolnosti poslovnog odnosa otkuplivača Jasenske i njenih dobavljača mandarina, a u odnosu na otkup mandarina nakon 1. travnja 2018., kada je započela puna primjena ZNTP-a.

Stranci je u skladu s odredbom članka 52. stavka 2. ZUP-a omogućeno sudjelovanje u izvođenju dokaza i upoznavanje s rezultatom izvođenja dokaza i izjašnjavanje o tim rezultatima. AZTN je na usmenu raspravu pozvao i dva dobavljača radi njihova saslušanja u svojstvu svjedoka, no ni jedan od pozvanih dobavljača nije pristupio raspravi. Prije održavanja usmene rasprave, 29. ožujka 2019. zaprimljen je podnesak [...], koji je svoj nedolazak ispričao svojim zdravstvenim stanjem, što je potkrijepio rješenjem Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje s pripadajućom medicinskom dokumentacijom.

AZTN je 27. ožujka 2019. putem elektroničke pošte zaprimio podnesak stranke u kojem je navedeno kako [...], pozvan u svojstvu svjedoka, još nije dobio poziv za usmenu raspravu, ali da će i njemu biti problem doći u Zagreb u sjedište AZTN-a na usmenu raspravu. Iz sadržaja navedene obavijesti, proizlazilo je i da [...] zbog svoje visoke životne dobi nije u mogućnosti sam obrađivati voćnjak mandarina i dovoziti ih na otkup pa to za njega radi član njegove šire obitelji iz Opuzena.

S obzirom na to da iskaz pozvanih svjedoka nije odlučan u ovom postupku, kao i da ti svjedoci nisu u mogućnosti doći na raspravu u sjedište AZTN-a, odlučeno je odustati od izvođenja dokaza saslušanjem svjedoka.

Na usmenoj raspravi je najprije za stranku iskaz dao Jerko Soče, izjavljujući kako stranaka ostaje pri svim do tada u postupku iznesenim navodima, izjavama i objašnjenjima iz pisanih podnesaka koje je dostavljala AZTN-u u ovom postupku, a posebno kod iskaza danog na očevidu koji je održan 30. siječnja 2019. u Opuzenu.

Izostavljajući dio iskaza u kojem je ponovila sadržaj već ranije danih iskaza, stranka je u bitnom iznijela da za mandarine koje se transportiraju i izvoze izvan Europske unije kako kod rada s mandarinama, prilikom utovara, mora postojati certifikat o usklađenosti s tržišnim

standardima, koji izdaje fitosanitarni inspektor (oni mandarinu izvoze i u Makedoniju, Srbiju, Bosnu i Hercegovinu). To znači da mandarina koje je ubrana sa stabla nije podobna za izvoz i daljnju prodaju, jer nema uvjeta za stjecanje certifikata o usklađenosti sa tržišnim standardima i stoga smatra da nije gotov proizvod. Mandarina postaje gotov proizvod tek nakon obrade kod otkuplivača, koja se sastoji od drenčiranja (pranje i zaštićivanje od truljenja), odzelenjavanja, potom odbacivanja nekvalitetnih plodova, pranja, sušenja, voštiranja sa zaštitom, ponovno sušenja i pakiranja, te na kraju pothlađivanja. Radi prodaje mandarina u trgovačkim lancima na području Europske unije, mandarina također mora proći opisani postupak da bi bila gotov proizvod, jedino nije potreban certifikat o usklađenosti sa tržišnim standardima. Isto tako, stranka je napomenula kako se 80% mandarine izvozi izvan Republike Hrvatske, a istaknula je i kako je poslovanje Jasenske iznimno uredno i trude se poštivati sve zakone i propise Republike Hrvatske i Europske unije. U prilog ovoj tvrdnji, istaknula je i kako unatoč redovitim inspekcijskim nadzorima svih vrsta, nikada ne plaćaju kazne. Izjavila je i da nikada nije bio slučaj da nisu platili na vrijeme, a to nema veze s ZNTP-om, jer su i prije nego što je donesen ZNTP-a uvijek dobavljačima plaćali na vrijeme.

Na posebno pitanje o vrsti proizvoda koje Jasenska otkupljuje na temelju Ugovora o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda, sklopljenih 30. ožujka 2018., stranka je odgovorila kako otkupljuje mandarine, salatu, bijeli kupus, crveni kupus, kelj, cvjetača, lubenice, dinje, rajčice, krastavce, tikvice, paprike, jagode, krumpir, blitvu, šljive.

U odnosu na postavljeno pitanje o razlozima zbog kojih se mandarine skladište prije otkupa, stranka se izjasnila kako je to tako iz razloga što mandarina nije gotov proizvod i kao takva se ne može dalje plasirati na tržište. Pojasnila je da se mandarina čuva na skladištu 5 do 7 dana do trenutka kada je mogu obrađivati (kalibrirati i ostalo) te da je mandarinu potrebno držati u komori upravo 5 do 7 dana zbog mediteranske muhe (ili sredozemne muhe, ili voćne muhe, svi se nazivi odnose na istovrsnog štetnika), čije prisustvo se pokazuje u mandarini tek nakon tog vremena. Ukazala je i kako mandarina pri primitku može izgledati idealna, ali se ne zna je li prisutan taj nametnik. Zbog toga se ne smije transportirati iz Opuzena prije nego što prođe 7 dana, jer su imali slučaj da su, primjerice, vraćeni šleperi s granice sa Srbijom i s Rusijom, budući da je taj štetnik u tim zemljama, „karantenski“ štetnik, što znači da oni takvu robu ne smiju uvoziti u zemlju.

Na ponovljeno pitanje o razlozima zbog kojih je potrebno čuvati mandarinu 5 do 7 dana na skladištenju, stranka je odgovorila da je to potrebno zbog odzelenjavanja, što ovisi o vanjskoj temperaturi i obojanosti ploda, pojašnjavajući dalje kako se mandarine ponekad dovezu na vanjskoj temperaturi koja je niža od potrebne, primjerice 15 °C, u kojem slučaju se moraju grijati na 20 °C, a ponekad se dovezu na previsokoj temperaturi pa se onda mora pothladiti do temperature od 20 °C.

Na poseban upit o tome zbog čega se brutto odvaga mandarina ne radi u trenutku njihovog primitka, već tek nakon što se prođe proces odzelenjavanja, a prije kalibriranja, stranka je odgovorila da je to zbog jednostavnosti tehnološkog procesa, iznoseći kako bi to dodatno kompliciralo njihov tehnološki proces, jer su odvagu zamislili nakon kalibriranja, a mandarine se u vrijeme otkupa dovoze u velikim količinama, dobavljači satima čekaju na zaprimanje robe, pa smatra da bi ovo dodatno odugovlačilo postupak.

Na pitanje o razlozima zbog kojih se neuvjetna roba ne vraća dobavljačima, stranka je odgovorila kako bi im bilo drago da dobavljači žele preuzeti neuvjetnu robu jer to njima uništavanje mandarina samo stvara velike troškove. Pojašnjavajući da se neuvjetna mandarina mora zakopati radi mušica, istaknula je kako dobavljači ne žele preuzimati takvu robu.

U odnosu na pitanja o načinu formiranja cijene mandarina i trenutku u kojem dobavljači dobivaju informaciju o tome, stranka je odgovorila kako je svaki dan na oglasnoj ploči

istaknuta cijena mandarina koja važi na taj dan, što znači da se mandarina koja je taj dan primljena na skladištenje otkupljuje po toj cijeni, a ne po cijeni koja važi na dan kada se mandarina kalibrira. Dobavljači, dolaskom na otkupno mjesto Jasenske (koje je samo jedno, u sjedištu Jasenske), dobivaju informaciju o cijeni mandarina na taj dan jer je ona javno objavljena na oglasnoj ploči. Isto tako iskazujući o načinu formiranja cijene, stranka je ponovila kako to ovisi o tržištu, što znači da gleda po kojoj cijeni drugi otkupljuju, kolike su zalihe mandarina na skladištu, koje su potrebe za kojim kalibrima, a najbolje se prodaju kalibri 2 i 3. S obzirom na to da cijene mandarina ovise o tome koji su kalibar mandarine, posebno je istaknula kako prema uputi voditelja skladišta, tehničar koji radi na kalibratoru postavlja parametre veličine pojedinog kalibra, a pritom se poštuju propisi kojima je regulirana veličina tih kalibara. Napomenula je kako najveći mogući problem prilikom otkupa za dobavljače vidi u podešavanju kalibara, jer se može podesiti da se ista mandarina otkupljuje kao kalibar 3 i 4, a Jasenska radi tako da u tom slučaju otkupljuje pod kalibar 3 (odnosno kako je najpovoljnije za dobavljača).

Odgovarajući na pitanje o tome na koji se promjer baždari stroj za kalibriranje s obzirom na to da postoji preklapanja pojedinih kalibara, stranka je odgovorila da kalibrator baždari proizvođač, ali Jasenska određuje milimetre pa je tako za kalibar 3 granična vrijednosti 55 mm kao donja granica do maksimalno 56 mm. Pojasnila je i da o stanju na tržištu ovisi hoće li biti postavljena početna vrijednost 55 ili 56 mm, ako se kalibar 3 dobro prodaje onda će biti 55 mm, a ako se mandarina općenito loše prodaje onda će biti postavljeno na 56 mm, a ispod 55 mm nikad nije postavljeno. Dobavljač, stranka dodaje, nema tih saznanja i o tome ga se ne obavještava, jer su sve te vrijednosti u skladu s onime što je propisano.

Očitujući se na pitanje o tome kako proizvođač može barem otprilike znati cijenu mandarine na početku sezone otkupa, stranka je odgovara kako proizvođač u tom trenutku to ne zna, jer to ne zna ni otkupljivač. Cijena se može saznati najranije 1 dan prije početka otkupa mandarine.

Na pitanje o tome posluje li Jasenska i dalje na temelju ugovora o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda, stranka je izjavila kako su u pripremi izmijenjeni ugovori kojima nastoje promijeniti sve sporne ugovorne odredbe pojašnjavajući kako će ti ugovori imati Prilog 1, s opisom i kvalitetom proizvoda koji će se kupovati i Prilog 2, koji će biti vrsta poljoprivrednih proizvoda.

U odnosu na pitanje o tome kako je moguće da dobavljač može odlučiti hoće li svoj proizvod po ponuđenoj cijeni prodati Jasenskoj ili nekom drugom otkupljivaču, kada se Ugovorom u članku 2. točki 5. obvezao da isporučuje „urod FCO otkupno mjesto Jasenska d.o.o., Opuzen, Jasenska 2“, stranka je odgovorila da je po ugovoru svaki poljoprivrednik dužan dovesti mandarine radi otkupa, ali Jasenska nikad nikog nije teretila ako nije isporučio uopće ili nije isporučio ugovorenu količinu mandarina. Pojasnila je kako se u prilog Ugovora stavljaju količine koje ponude sami proizvođači, ali su za Jasensku te količine samo informacija koliko taj proizvođač ima na raspolaganju, a nije garancija da će zaista tu količinu i ponuditi Jasenskoj na otkup.

Na daljnje pitanje o razlozima zbog kojih se događa zastoj u otkupu kada nema više slobodnih komora za skladištenje mandarina i to u trajanju od nekoliko dana, a Jasenska se ugovorom obvezala preuzeti sve količine koje su ugovorene, stranka je odgovorila kako 2 ili 3 puta u tijeku sezone dođe do veće berbe mandarina od tehničke mogućnosti Jasenske da ih sve zaprimi i obradi, te se zbog toga otkup zatvara maksimalno pojedinačno do 3 dana.

Izjavljujući kako ostaje pri svim dotadašnjim navodim, kao i izjavama i objašnjenjima iz pisanih podnesaka koje je dostavljala AZTN-u u ovom postupku, a posebno pri iskazu danom na očevidu 30. siječanja 2019. u Opuzenu, G.M. u bitnom je iskazala kako je namjera Jasenske bila poštovati ZNTP, kao što poštuje i sve ostale zakone i propise koji su na snazi. Zbog toga što su htjeli poslovati u skladu sa ZNTP-om, angažirali su i odvjetnika

koji je napisao sporne ugovore, a oni su ih potpisali zajedno s dobavljačima vjerujući da su u skladu s odredbama ZNTP-a.

Na pitanje vezano uz odredbu članka 1. stavka 2. Ugovora o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda, prema kojoj će se vrste poljoprivrednih proizvoda čija se proizvodnja i isporuka ugovara, površine pod obradom, ukupne planirane proizvodne količine utvrditi posebnom tablicom koja se prilaže ugovoru kao Pravitak 1 i čini njegov sastavni dio, o tome u kojem se trenutku s dobavljačem sastavlja posebna tablica koja čini Pravitak 1 ugovora, gospođa M. je izjavila kako to ovisi o vrsti poljoprivrednog proizvoda, primjerice navodeći kako je za mandarine ta tablica bila napravljena nakon zaključenja ugovora, u dogovoru s dobavljačem i to do sredine rujna. Ukazala je i kako u 2019. godini, Ministarstvo poljoprivrede traži da se do 30. travnja 2019. dostavi nadležnom fitosanitarnom inspektoru Plan posjeda na kojem se nadzirani predmeti uzgajaju, proizvode, skladište, drže ili koriste, a prema tablici koju su dobili od fitosanitarnog inspektora, a taj se dopis s prilogom obvezala dostaviti AZTN-u.

Odgovarajući na pitanje o tome u kojem roku Jasenska izrađuje otkupni blok u odnosu na dan kada je mandarina primljena, gospođa M. je izjavila kako na kraju dana kada se roba iskalibrira, dobiju sve parametre za izradu otkupnog bloka (kalibre i količinu), pa dan nakon toga izdaju otkupni blok.

U odnosu na daljnje postavljeno pitanje, vezano uz razloge zbog kojih je u dostavljenoj tablici, odnosno kalkulaciji naziva „Primke mandarine s postocima i izračunom“, dobiveni iznosi zaokružuju za cijelu decimalu više, a ne prema klasičnom izračunu, na drugu decimalu, konkretno uz otkupni blok br. 110773, za [...], gospođa M. je izjavila kako kalibrator uvijek izbacuje cijene i količine na 3 decimale, a otkupni blok se radi na 2 decimale pa se zato uvijek zaokružuje na 2 decimale, s tim da to svođenje na 2 decimale nikada ne ide na štetu dobavljača. Na daljnji zahtjev za pojašnjenjem razloga zbog kojih cijena iz Tablice pod nazivom „Primke mandarine s postocima i izračunom“ ne odgovaraju datumu cjenika za otkupni blok 110773, dobavljača [...], odgovorila je da je datum u spomenutoj tablici datum kalibriranja mandarine, a cijena za otkupni blok je sa cjenika na dan prijema robe na skladištenje.

Na pitanje o tome je li ikada bila naplaćena naknada za izdanu ambalažu, ili se to smatra uslugom za koju će se umanjiti neki od budućih računa, primjerice kompenzacijom, gospođa M. je izjavila da se ta naknada za ambalažu naplaćuje vrlo rijetko, gotovo nikada, i to samo u slučaju kada dobavljač ne vrati ambalažu, odnosno konkretno to se dogodilo jednom u 2018. godini. Pojasnila je kako u tom slučaju, kompenziraju iznos za ambalažu s dijelom njihove obveze plaćanja robe, a kada im vrati tu ambalažu, plaćaju preostali iznos koji su prethodno kompenzirali, naglašavajući pritom kako financijski zadužuju ambalažu samo za mandarine.

Gospođa M. je istaknula i kako je u tijeku izmjena dotadašnjih ugovora po kojima su otkupljivane mandarine kako bi se otklonile sporne odredbe te se obvezala dostaviti i jedan primjerak potpisanog Ugovora (to će biti tipski ugovori sa svim dobavljačima).

Primjedbi na zapisnik o usmenoj raspravi nije bilo, što je stranka potvrdila svojim potpisom.

3. Mogućnost preuzimanje obveza od strane otkuplivača i/ili prerađivača

Odredbom članka 18. stavka 1. ZNTP-a dana je mogućnost stranci protiv koje je pokrenut upravni postupak radi utvrđivanja iskorištavanja značajne pregovaračke snage otkuplivača i/ili prerađivača ili trgovca nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi dobavljačima da u roku od 40 dana od dana pokretanja postupka predloži preuzimanje obveze izvršenja određenih

mjera i uvjeta te rokove u kojima će to učiniti kako bi se otklonile nepoštene trgovačke prakse.

Opisanu mogućnost i pravo Jasenska, kao stranka protiv koje je pokrenut upravni postupak po službenoj dužnosti, nije iskoristila ni u zakonskom roku iz članka 18. stavka 1. ZNTP-a postupka, a ni izvan tog roka.

4. Odluka Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja o utvrđenom činjeničnom stanju i Obavijest AZTN-a o utvrđenom činjeničnom stanju od 8. listopada 2020.

4.1. Odluka Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

Na temelju činjenica i okolnosti, utvrđenih tijekom upravnog (ispitnog) postupka, Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Vijeće) je na svojoj 38/2020 sjednici, održanoj 8. listopada 2020., u skladu sa svojim ovlastima iz članka 19. stavka 1. ZNTP-a, utvrdilo kako je stranka u postupku, Jasenska, iskorištavajući značajnu pregovaračku snagu, svojim dobavljačima mandarina nametnula nepoštene trgovačke prakse u smislu ZNTP-a na način da je:

1. U razdoblju od 1. rujna 2018. do 31. prosinca 2018., imala javno objavljene uvjete poslovanja pod nazivom „Opći uvjeti otkupa mandarine“, te „Uvjeti za otkup – Veličina i kvaliteta mandarine 2018. - Odredbe o veličini agruma“, od 1. rujna 2018., koji nisu sadržavali odredbe o uvjetima i rokovima plaćanja, rokovima isporuke i mjestu isporuke mandarina, dakle nisu bili sastavljeni u skladu s odredbama članka 5. stavka 3., u vezi s člankom 5. stavkom 1. točkama 3., 4. i 5. ZNTP-a te članka 8. stavka 3. ZNTP-a, što predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 3. ZNTP-a.

2. Poslovala s dobavljačima mandarina na temelju ugovora o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda koji u svojoj odredbi članka 6. stavka 1. nisu sadržavali jasno određenje o cijeni i/ili načinu određivanja, odnosno izračuna cijene, prema kojem bi na jasan i nedvojbena način bilo moguće utvrditi na temelju kojeg se pojedinog parametra kvalitete izračunava cijena poljoprivrednog proizvoda, koja je osnova za izračun cijene i kako se obavlja njezina korekcija, što je protivno je odredbi članka 5. stavka 1. točke 1. ZNTP-a i predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 1. ZNTP-a, a riječ je o: a) Ugovoru br. 149/OP o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018., s Prilogom 1 - Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu od 10. rujna 2018., sklopljen s dobavljačem [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 28. travnja 2019., b) Ugovoru br. 223/OP o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018., s Prilogom 1 - Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu od 13. rujna 2018., sklopljen s dobavljačem [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 30. svibnja 2019., c) Ugovoru br. 229/OP o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018., s Prilogom 1 - Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu od 14. rujna 2018., sklopljen s dobavljačicom [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 28. travnja 2019., d) Ugovoru br. 228/OP o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018., s Prilogom 1 - Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu od 10. rujna 2018., sklopljen s dobavljačem [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 25. travnja 2019., e) Ugovoru br. 322/OP o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda (od 30. ožujka 2018., s Prilogom 1 - Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu od 10. rujna 2018., sklopljen s dobavljačem [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 28. travnja 2019.

3. Navedeni ugovori i prilozi ugovorima navedenima u prethodnoj točki nisu sadržavali jasno određenje o uvjetima i rokovima isporuke mandarina u sezoni njihova otkupa 2018., prema kojima bi na jasan i nedvojbena način bilo moguće utvrditi uvjete i rokove isporuke, što je protivno odredbi članka 5. stavka 1. točke 4. ZNTP-a i predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 1. ZNTP-a, pri čemu je trajanje povrede kao i u prethodnoj točki određeno duljinom trajanja ugovora.

4. Sklapanjem i provedbom Ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda s dobavljačima mandarina tijekom otkupne sezone 2018., u okviru kojih je preuzimala nesortirane i nedozrele mandarine radi njihove obrade i pripreme za tržište, iako to ni na koji način nije bilo regulirano ni tim Ugovorima, ni Ugovorima o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda, u suštini je odgodila stvarni trenutak isporuke mandarina, čime je prebacila rizik poslovanja na dobavljače te je na taj način nametnula nepoštenu trgovačku praksu iz članka 4. stavka 2. točke 6. ZNTP-a, u vezi s odredbom članka 11. točke 7. ZNTP-a, a riječ je o sljedećim, metodom uzorka odabranim, ugovorima: a) Ugovoru br. 149/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljenim s [...], b) Ugovoru br. 223/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljenim s [...], c) Ugovoru br. 229/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljenim s [...], d) Ugovoru br. 228/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljenim s [...], e) Ugovoru br. 322/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljenim s [...].

S obzirom na to da su navedeni ugovori u dalje na snazi, AZTN je inicijalno trajanje ove povrede odredio od sklapanja tih ugovora, 30. ožujka 2018. u neprekinutom još uvijek nedovršenom slijedu. Nakon dodatnog razmatranja, AZTN je pitanje trajanja ove povrede u ovom rješenju korigirao na način kako je to navedeno i točki I.4. izreke ovoga rješenja te obrazloženo u točki 6.1.4. obrazloženja ovoga rješenja.

5. Nepreuzimanjem mandarina, odnosno obustavom otkupa mandarina 2. listopada 2018., 17. listopada 2018., 18. listopada 2018., 22. listopada 2018., 23. listopada 2018., 29. listopada 2018., 20. studenoga 2018. i 21. studenoga 2018., a bez da su razlozi za nepreuzimanje mandarina bili utvrđeni ugovorima, svim svojim dobavljačima mandarina, čiji je popis bio sastavni dio Obavijesti AZTN-a o utvrđenom činjeničnom stanju, nametnula nepoštena trgovačke prakse iz članka 4. stavka 2. točke 6., u vezi s člankom 11. točke 4. ZNTP-a.

U skladu s odlukom Vijeća donesenom na temelju zakonskih ovlasti, AZTN je u smislu članka 19. stavka 1. i 4. ZNTP-a izradio i stranci dostavio Obavijest o utvrđenom činjeničnom stanju od 8. listopada 2020. (dalje: Obavijest od 8. listopada 2020.), u kojoj je izložio sve činjenice i okolnosti vezane uz utvrđene povrede ZNTP-a u ovom ispitnom postupku. S obzirom na to da se činjenice i okolnosti vezane uz utvrđene povrede ZNTP-a u ovom ispitnom postupku detaljno opisuju u točki 6. obrazloženja ovoga rješenja na ovom mjestu se neće posebno izlagati.

4.2. Postupanja stranke za koja je AZTN u Obavijesti od 8. listopada 2020. utvrdio da ne predstavljaju nepoštena trgovačka praksa

4.2.1. Jedna od indicija za pokretanje ovog upravnog postupka bila je i odredba članka 1. stavka 3. promatranih Ugovora, iz koje je proizlazilo da pod pojmom poljoprivrednog proizvoda pogodnog za isporuku, ugovorne strane podrazumijevaju poljoprivredni proizvod koji je u potpunosti sukladan važećim propisima koji reguliraju kvalitetu voća i povrća, te

sukladan propisanim parametrima. Ovako formulirana odredba ocijenjena je nejasnom, budući da ni iz čega nije bilo moguće jasno zaključiti o kojim je „važecim propisima koji reguliraju kvalitetu voća i povrća“ riječ, kao ni što bi bili propisani parametri.

Tijekom postupka stranka se (u podnesku od 17. prosinca 2018.) pozivala na nevažeći Pravilnik o tržišnim standardima za voće i povrće, a kasnije (u podnescima od 4. veljače 2019. i 23. travnja 2019.), na važeći Pravilnik o inspekcijskom nadzoru i kontroli usklađenosti voća i povrća, od kojih ni jedan ne sadrži konkretne odredbe o općim i posebnim tržišnim standardima, već upućuje na odgovarajuću Provedbenu Uredbu br. 543/2011, koja propisuje te standarde.

Međutim, stranka je tijekom postupka, uz podnesak od 4. veljače 2019. dostavila dokument „Uvjeti za otkup – veličina i kvaliteta mandarine 2018. – odredbe o veličini agruma“ do 31. prosinca 2018., u kojem su precizno i u skladu s navedenom Provedbenom uredbom br. 543/2011, navedeni parametri kvalitete. S obzirom na to da je riječ o dokumentu s kojim se dobavljač, prema riječima stranke, upoznae prilikom potpisivanja ugovora, te kako odredba o kvaliteti poljoprivrednog proizvoda, koja upućuje na važeće propise, ipak postoji u promatranim Ugovorima, ocijenjeno je da je pitanje kvalitete regulirao u poslovnom odnosu stranke s njezinim dobavljačima. U tom smislu AZTN nije utvrdio da bi promatrani ugovori sadržavali nejasnu odredbu o kvaliteti proizvoda u smislu odredbe članka 5. stavka 1. točke 2. ZNTP-a pa u tom smislu AZTN nije utvrdio ni da bi stranka svojim dobavljačima mandarina nametnula nepoštenu trgovačku praksu iz odredbe članka 4. stavka 2. točke 1. ZNTP-a

4.2.2. U postupku je na zahtjev AZTN-a stranka i prilikom obavljanja očevida 30. siječnja 2019. i na usmenoj raspravi 2. travnja 2019., ali i u podnesku od 22. studenoga 2019., iskazivala o postojanju propisima predviđenog preklapanje kalibara 3 i 4, zbog čega postoji mogućnost da prilikom kalibriranja dođe do manipulacije određivanje kvalitete odnosno kalibara što se može odraziti i na cijenu mandarina. Tom prilikom stranka se izjasnila da u takvim slučajevima uvijek ide u korist dobavljačima i daje veću cijenu.

Iako baždarenje i fino prilagođavanje kalibratora obavlja sam proizvođač, on ipak može na temelju zahtjeva otkuplivača, programirati kalibrator na način da otkuplivač sam može podešavati određene kalibre mandarina. Uz dostavu podataka o oznaci veličina i njima pripadajućih promjera mandarina koji su bili programirani u kalibratoru na otkupnom mjestu Jasenske u 2018., stranka se očitovala kako je granicu između kalibra 3 i 4 mijenjala u rasponu od 56 ili 57 mm, ovisno koliko je neki kupac zahtjevan, dok ostale kalibre nije mijenjala u sezoni otkupa 2018.

Opisana izjava, posebice u dijelu gdje sama stranka ukazuje da bi prilagođavanjem kalibratora moglo doći do manipulacije prilikom određivanja kvalitete, predstavljala je indiciju da stranka, samovoljnim i neevidentiranim podešavanjem kalibara, može manipulirati, odnosno netransparentno umanjivati vrijednost mandarina standardne kvalitete te na taj način nametnuti dobavljačima mandarina nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 11. točke 1. ZNTP-a. Naime, problem ne bi postojao da je riječ o promjenama kalibra 1 i 2 ili 2 i 3 je su prema dostavljenim cjenicima kalibar 1, 2 i 3 u istom cjenovnom rangu. Međutim, kalibar 4 se cjenovno razlikuje od kalibra 3 i kod Global G.A.P. dobavljača i kod ostalih dobavljača. U tom smislu, cijeno je da ako stranka mijenja cijene ovisno o zahtjevu samog kooperanta onda mijenja i cijene prema samom dobavljaču i na taj način oštećuje same dobavljače. Naime, cijena za kalibar 3 (mandarine promjera 56 mm) je u rasponu od 1,90 kuna do 3,30 kuna za Global G.A.P. dobavljače, odnosno od 1,80 kuna do 3,20 kuna

za ostale dobavljače. Za kalibar 4 (mandarine promjera 57 mm) raspon cijene je od 1,00 kunu do 2,30 kuna za Global G.A.P. dobavljače i 2,20 kuna za ostale dobavljače.

Međutim, s obzirom na to da nije moguće točno utvrditi ni u kojem trenutku, ni koliko učestalo se obavljalo reprogramiranje kalibara, ni u odnosu na koje kupce stranke, a istovremeno, prema riječima stranke, dobavljači iako obaviješteni putem oglasne ploče, ne sudjeluju u postupku kalibracije, ocijenjeno je kako ovu povredu bez konkretnih materijalnih dokaza i / ili izjava svjedoka ne bi bilo moguće nedvojbeno utvrditi.

Stoga je AZTN, zbog nedostataka instrumenata na temelju kojih bi mogao postupati, ocijenio da ustrajanje u utvrđivanju ove povrede ne bi bilo u skladu s načelima ekonomičnosti i učinkovitosti postupka pa je stoga odlučio da nisu utvrđeni dokazi koji bi potvrdili početne indicije za pokretanje postupka u ovom dijelu.

4.2.3. Člankom 4. promatranih Ugovora u bitnom je određeno da, ako Jasenska osigurava proizvođaču ambalažu u kojoj će proizvođač isporučiti robu, svako preuzimanje i povrat ambalaže se posebno evidentira, a proizvođač je obavezan prilikom isporuke robe vratiti svu preuzetu ambalažu, a najkasnije u roku od 5 dana od njezinog preuzimanja. Ne bude li ambalaža vraćena u roku, proizvođač je obavezan Jasenskoj platiti naknadu za korištenje (najam) ambalaže u visini određenoj u cjeniku Jasenske, objavljenom i dostupnom na njezinom otkupnom mjestu, s tim da ukupan iznos naknade ne može biti veći od kupoprodajne cijene nove ambalaže (s uključenim PDV-om). Po istom cjeniku, proizvođač je dužan Jasenskoj platiti naknadu i za oštećenu ambalažu i svaku ambalažu koja je vraćena u neadekvatnom stanju, s tim da ukupan iznos naknade ne može biti veći od kupoprodajne cijene nove ambalaže (s uključenim PDV -om).

AZTN je opisanu odredbu ispitivao s ciljem utvrđivanja tko doista snosi troškove ambalaže, odnosno nameće li Jasenska svojim dobavljačima naknadu koja ne bi bila u skladu s odredbama članka 4. stavka 2. stavka 1. ZNTP-a te članka 7. ZNTP-a.

Tijekom postupka stranka se o pitanju vezanom uz ambalažu očitovala na očevidu 30. siječnja 2019. te u podnesku od 4. veljače 2019., navodeći da dobavljači dan prije berbe preuzimaju ambalažu bez naknade. Pojasnila je da na početku sezone, prilikom prvog izdavanja gajba i paleta se dobavljačima izdaje otpremnica, na temelju koje se radi račun. Dobavljači nisu trebali plaćati te račune, već ih je Jasenska „odobrila“ na kraju sezone kad su vratili ambalažu. Odobrenja su potpisana od strane svakog dobavljača. S obzirom na to da ambalažu nisu plaćali, nije bilo povrata novca.

O tome da je preuzimanje mandarina sa skladištenja te u tom smislu i povrat ambalaže, više izuzetak nego pravilo u poslovanju Jasenske s njezinim dobavljačima mandarina sezone otkupa 2018., proizlazi i iz izjave stranke iz podneska od 22. studenoga 2019., potkrijepljene izdatnicama robe, prema kojima su mandarine sa skladištenja preuzete u 5 slučajeva i u odnosu na 461 gajbu.

Prema podacima iz financijske dokumentacije i to izdatnica, otkupnih blokova, kartica partnera, koje se odnose na poslovanje s 5 po metodi uzorka odabranih mandarina, AZTN nije utvrdio da bi ta dokumentacija bila u suprotnosti s danim izjavama stranke, slijedom čega nije utvrđeno da bi ugovorna odredba iz članka 4. promatranih ugovora, kao i realizacija te odredbe bili u suprotnosti s odredbama članka 4. stavka 2. točke 1. te članka 7. ZNTP-a.

4.2.4. AZTN je u ovom u upravnom postupku, između ostalog ispitivao je li stranka svojim dobavljačima mandarina u sezoni otkupa 2018. nametala obvezu snošenja troškova zbrinjavanja neuvjetnih preuzetih mandarina te na taj način prebacila rizik poslovanja na dobavljače u smislu odredbe članka 11. točke 7. ZNTP-a, kao i je li neuvjetne mandarine doista uništavala ili ih je dalje prodavala te na taj način netransparentno umanjila količine mandarina u smislu odredbe članka 11. točke 1. ZNTP-a. U tom smislu, AZTN je ispitivao odnos „ulaza“ (količine predanih mandarina) i „izlaza“ (količine nakon kalibriranja) svih količina mandarina u odnosu na neuvjetnu robu, odnosno onu koja ne zadovoljava kvalitativne kriterije ili su manje od 45 milimetara u promjeru, kako bi na temelju postotka otkupljenih i odbačenih mandarina utvrdio jesu li sve mandarine koje su neuvjetne doista i uništene. Stranka se tijekom postupka izjašnjavala u okviru zapisnika s očevida 30. siječnja 2019. te u podnescima od 4. veljače 2019. i 22. studenoga 2019., navodeći u bitnom kako se neuvjetna roba, odnosno mandarine koje ne udovoljavaju kvalitetom i veličinom, ne vraćaju dobavljačima, jer je oni ne žele preuzeti, budući da to njima samo stvara velike troškove. Isto tako izjavila je da se takve mandarine ne prodaju već odlaze na otpad, pojašnjavajući pritom da su mandarine koje ne ispunjavaju uvjete u smislu veličine i kvalitete dužni zbrinuti u roku od 24 sata zbog ceratitisa (mediteranske, sredozemne ili voćne muhe). U tom smislu, izjavila je i da ima sklopljen Ugovor o uništavanju biljnih proizvoda s [...] d.o.o., koja za Jasensku obavlja uslugu odvoza i uništavanja biljnih proizvoda, o čemu je dostavila dokaz uvidu ugovora od 5. rujna 2018. te račune za odvoz otpada te salda - konti karticu iz koje se vidi da su ti računi knjiženi i plaćeni.

Prema podacima dostavljenim uz podnesak od 22. studenoga 2019. proizlazi da je od ukupno 4.713.661,92 kilograma, koje su predane stranci u sezoni otkupa 2018., otkupljeno 4.499.890,53 kilograma. Razliku od 213.771,39 kilograma čini otpad (neuvjetna roba, oštećena, trula i sl.), što čini 4,5% ukupno obrađene na kalibratoru. Dakle, 95,5% mandarina, koju je Jasenska otkupila u 2018., odgovarala je standardima kvalitete te su kao takve otkupljene. Usporedbom podatka o količini ukupno predanih mandarina te podatka o količini mandarina predanih na uništavanje (842.759 kilograma), utvrđeno je da je u sezoni otkupa 2018. stranaka na uništavanje dala 17,9% ukupne količine predanih mandarina.

Analizom kronološkog slijeda svih promjena stanja skladišta u razdoblju od 1. rujna 2018. do 31. listopada 2018., a prema očitovanjima stranke te na temelju dokumentacije vezane uz količine 1) ukupno predanih mandarina na skladištenje, 2) otkupljenih mandarina, 3) mandarina preuzetih sa skladištenja te 4) neuvjetnih mandarina predanih na uništavanje, utvrđeno je da stranka sama snosi troškove zbrinjavanja otpada te da količina ukupno predanih mandarina Jasenskoj (na skladištenje) u sezoni otkupa 2018., približno odgovara zbroju otkupljenih mandarina, preuzetih sa skladištenja te neuvjetnih mandarina predanih na uništavanje. Stoga, iako se 17,9% otpada na ukupno predanu količinu mandarina čini visokim postotkom, usporedbom ukupnog otpada robe od 842.759 kilograma, odnosno 1916 boksova mandarina, sa specifikacijom računa 010/1/1 i 015/1/1 od [...] d.o.o. utvrđeno je da se količine otpada podudaraju. S obzirom na to da je stranka navela u svom očitovanju da se sav navedeni otpad odnosi na mandarinu onda je pitanje zbrinjavanja neuvjetnih mandarina od 17,9% ocijenjeno realnim.

Slijedom iznesenog, a na temelju očitovanja stranke, podataka i dostavljene dokumentacije vezane uz pitanje zbrinjavanja neuvjetnih mandarina, AZTN nije utvrdio elemente koji bi ukazivali da bi stranka svojim dobavljačima nametala nepoštene trgovačke praske u smislu odredbe članka 11. točke 1. i 7. ZNTP-a.

4.2.5. Tijekom ovoga ispitnog postupka, AZTN je ispitivao sve aspekte poslovnog odnosa stranke s njezinih 5, po metodi odabranih, dobavljača pa tako i izvršavanje plaćanja u rokovima predviđenim ZNTP-om i promatranim Ugovorima. Naime, plaćanje dobavljaču u roku duljem od 60 dana od dana primitka poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji je predmet isporuke, odnosno duljem od 30 dana od dana primitka svježeg proizvoda koji je predmet isporuke, određeno je kao nepoštena trgovačka praksa u smislu odredbe članka 11. točke 9. ZNTP-a. S obzirom na to da je mandarina svjež proizvod u smislu odredbe članka 2. točke d) ZNTP-a, to rok plaćanja dobavljaču ne može biti dulji od 30 dana od dana primitka proizvoda.

Uvidom u dostavljenu financijsku dokumentaciju vezanu za otkup mandarina od dobavljača [...], [...], [...], [...] i [...], u sezoni otkupa mandarina 2018. i to kartice partnera, dostavnica i otkupne blokove, utvrđeno je da je stranka tim dobavljačima za isporučene mandarine izvršavala plaćanja u propisanim rokovima od 30 dana. Stoga, AZTN nije utvrdio da bi u odnosu na promatrana dobavljače u sezoni otkupa mandarina 2018. stranka nametnula nepoštenu trgovačku praksu iz članka 11. točke 9. ZNTP-a.

5. Pisana obrana stranke i glavna rasprava

Koristeći svoje pravo iz članka 19. stavka 4. točke 6. ZNTP-a, stranka je uz podnesak od 12. studenoga 2020., zaprimljenog kod AZTN-a 16. studenoga 2020., dostavila pisanu obranu od 10. studenoga 2020. (dalje: pisana obrana).

Iz sadržaja pisane obrane u bitnom proizlazi da stranka u cijelosti osporava Obavijest AZTN-a od 8. listopada 2020. u kojoj se navode povrede ZNTP-a, smatrajući kako u inkriminiranom razdoblju nije svojim dobavljačima iskorištavajući značajnu pregovaračku snagu nametnula nepoštene trgovačke prakse te se ne smatra krivom ni za jednu od povreda koje joj se stavljaju na teret.

Uvodno je iznijela stajalište o tome da je AZTN prilikom donošenja odluke pogrešno utvrdio već i samu činjenicu od koje ovisi primjena ZNTP-a, a koja se odnosi na utvrđivanje značajne pregovaračke snage. Naime, stranka drži da joj je na teret stavljeno iskorištavanje značajne pregovaračke snage u odnosu na 2018. na temelju njenog ukupnog godišnjeg prihoda u 2017., ukazujući pritom da se trebao utvrđivati godišnji prihod za godinu u kojoj se dogodio inkriminirani događaj pa je stoga AZTN propustio utvrditi udovoljava li u 2018. stranka kriteriju iz članka 3. stavka 3. ZNTP-a.

Očitujući se posebno o svakom od utvrđenja iz Obavijesti AZTN-a od 8. listopada 2020., stranka je u bitnom iznijela sljedeće.

1.) U odnosu na utvrđenje iz točka 5.1. Obavijesti od listopada 2020., stranka tvrdi da u razdoblju od 1. siječnja 2018. do 31. prosinca 2018. nije imala javno objavljene uvjete poslovanja u smislu odredbi ZNTP-a pa u skladu s tim nije ni mogla počinuti povredu iz članka 4. stavka 2. točke 3. ZNTP-a.

Tvrdi da dokumenti pod nazivom Opći uvjeti otkupa mandarine te Uvjeta za otkup - Veličina i kvaliteta mandarine, odredbe o veličini agruma ni na koji način ne predstavljaju opće uvjete poslovanja u smislu ZNTP-a prvenstveno iz razloga što se na temelju tih obavijesti nije obavljao otkup u skladu s odredbom članka 5. stavka 3. ZNTP-a.

Isto tako, stranka ukazuje i da se u Ugovorima o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda nije upiralo na primjenu općih uvjeta poslovanja, naprotiv, drži da je riječ o obavijestima kojima se daju opće informacije potencijalnim dobavljačima stranke te ih se izričito upućuje na sklapanje pisanog ugovora, odnosno te obavijesti upućivale su na sklapanje ugovora kojim bi se uredio odnos među strankama.

Pojašnjava i da naslov obavijesti: Uvjeti za otkup - Veličina i kvaliteta mandarine, odredbe o veličini agruma, predstavlja tablicu iz Općih tržišnih standarda za voće i povrće, Prilog I, Dio A Provedbene uredbe br. 543/2011, koja je u primjeni na temelju Pravilnika o inspekcijskom nadzoru i kontroli usklađenosti voća i povrća.

Stranka smatra kako je sa svojim dobavljačima člankom 1. stavkom 3. Ugovora o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda jasno ugovorila kako se pod pojmom poljoprivrednih proizvoda pogodnih za isporuku, podrazumijevaju poljoprivredni proizvodi koji su u potpunosti sukladni važećim propisima koji reguliraju kvalitetu voća i povrća, te su sukladni propisanim parametrima. Slijedom te ugovorne odredbe, straka drži kako je na taj način ugovorena kvaliteta poljoprivrednih proizvoda u skladu s citiranim odredbama Pravilnika o inspekcijskom nadzoru i kontroli usklađenosti voća i povrća s tržišnim standardima u vezi s Općim tržišnim standardima za voće i povrće, Prilog I, Dio A Provedbene Uredbe br. 543/2011 i Posebnim tržišnim standardima za voće i povrće, Prilog I, Dio B Provedbene Uredbe br. 543/2011. u odnosu na mandarine.

Stranka drži kako se objava, koja sadrži tablicu i podatke važećih tržišnih standarda propisanih pozitivnim podzakonskim aktima, ni na koji način ne može smatrati dijelom općih uvjeta poslovanja.

2) U pisanoj obrani, stranka iznosi stajalište o tome da su ugovori s dobavljačima navedenima i u točki 5.II. Obavijesti AZTN-a od 8. listopada 2020. sklopljeni u skladu s odredbom članka 5. stavka 1. točke 1. ZNTP-a, odnosno da su sadržavali odredbe o cijeni, odnosno o načinu njenog određivanja.

Kao što je to isticala tijekom ispitnog postupka, stranka je i u pisanoj obrani ponovila da mandarina spada u burzovnu robu čija se cijena stalno mijenja ovisno o stanju na tržištu te ju je nemoguće na drugi način ugovoriti početkom godine za vrijeme isporuke koja je u jesen. Stoga su dobavljač i otkupljivač u odnosu na ovu robu ugovorili tržišnu cijenu u vrijeme isporuke roba, koja će svakog dana biti istaknuta na otkupnom mjestu otkupljivača i na taj će mu način biti poznata kod donošenja odluke o tome hoće li robu isporučiti otkupljivaču. Smatra da je na taj način dobavljač ima osigurano sigurno tržište za svoj proizvod po tržišnoj cijeni u trenutku otkupa, što je prema mišljenju stranke bio i cilj donošenja ZNTP-a. Istaknula je da je objavom na otkupnom mjestu, cijena dobavljaču u vrijeme otkupa poznata, a o tome je dostavila pisane dokaze.

Drži kao je u predmetnim ugovorima ugovoren način određivanja cijene te je tima udovoljeno i zahtjevu iz članka 5. stavka 1. točke 1. ZNTP-a, kojom je propisano da ugovor mora sadržavati odredbe o cijeni i/ili načinu određivanja odnosno izračuna cijene, a što prema njenom mišljenju ti ugovori nesporno sadrže.

Smatra da AZTN tumači tu zakonsku odredbu proširujući njezino značenje i primjenjuje je isključivo na štetu stranke te da bi prilikom donošenja takvih zaključaka, AZTN, kao tijelo koje je ovlašteno za nadzor primjene ZNTP-a, moralo imati u vidu svrhu donošenja toga zakona tj. zaštitu dobavljača. Iznijela je i stajalište o tome da ekstenzivnim tumačenjem zakonskih normi za cilj ima pravnu nesigurnost koja će rezultirati time da otkupljivači koji ni

sami ne znaju na koji način bi mogli zadovoljiti traženja naslovna tijela, prestati sklapati ugovore o otkupu, čime će štetiti upravo onima radi kojih je donesen ZNTP, a u čemu će značajnu ulogu imati takvi, prema mišljenju stranke pogrešni stavovi AZTN-a.

U tom smislu, stranka se u pisanoj obrani pozvala na odgovor koji je AZTN u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede iznio u odgovoru na pitanje broj 73. Odgovora na pitanja adresata zakona.

Isto tako, stranka ponovno ukazuje i da dobavljač koji eventualno nije bio zadovoljan otkupnom cijenom je u svakom trenutku mogao odlučiti da robu koja je predmet ugovora proda drugom otkupljivaču odnosno da učini s njome ono što je u njegovom najboljem interesu. Tvrdi da to mogu potvrditi svi dobavljači s kojima je stranka imala sklopljene ugovore o otkupu. Da je to doista tako proizlazi iz činjenice da ugovorom nisu ugovorene baš nikakve sankcije za ne isporuku ugovorenih količina robe.

U tom smislu, ukazuje da pojedini dobavljači nisu stranci isporučili ništa od ugovorenih količina, a za to nisu imali bilo kakve posljedice. Kao primjer navela je dobavljače: [...], [...] i [...]. Povrh toga ukazala je i da su dobavljači [...] i [...] od stranke sukladno ugovorenom, od stranke dobili na raspolaganje PVC gajbe za branje mandarine koje su iskoristili i vratili bez da su ispunili svoju ugovornu obvezu isporuke robe stranci, a za što nisu snosili bilo kakve posljedice, niti su platili bilo kakvu naknadu.

Na temelju opisanih primjera, stranka ukazuje da ona nije prema poslovnim partnerima bila nepoštena u bilo kojemu pogledu.

Naglašava i da su joj neki od dobavljača isporučili i više robe nego je bilo ugovoreno, iz čega zaključuje da su bilo zadovoljni ponuđenom cijenom i da im je ona u vrijeme otkupa bila poznata, a kao primjer navodi imena dobavljača [...], [...] i [...], uspoređujući konkretne brojeve ugovorenih količina s više isporučenim količinama mandarina.

Na temelju navedenog iznosi stajalište o tome da sve kada bi se takvo ponašanje stranke moglo svesti pod povredu iz ZNTP-a, što je prema njenom mišljenju pravno i činjenično nemoguće, za dobavljače nije nastala, ni mogla nastati šteta jer stranka nije ugovorila sankciju za slučaj neisporuke ugovorenih količina.

Stoga je još jednom ponovila da su predmetni ugovori u skladu s odredbom članka 5. stavka 1. točkom 1. ZNTP sadržavali odredbu o cijeni na način da je ugovorena da će tužitelj otkupljivati po tržišnoj cijeni na dan otkupa, a koja će biti objavljena svakoga dana na mjestu otkupa.

Stranka sugerira da je AZTN-u promaknulo da je u spornoj odredbi članka 5. stavka 1. točki 1. ZNTP-a propisano kako ugovor kao svoj sastavni dio mora sadržavati odredbe o cijeni i/ili načinu određivanja cijene te da tom odredbom ni na koji način nije propisan sadržaj takvih odredbi.

Isto tako, sugerira da bi AZTN trebao voditi računa o stvarnom cilju donošenja ZNTP-a te odredbe toga zakona tumačiti na način na koji su one stvarno napisane, kao i da bi se AZTN trebao suzdržati od dodavanja sadržaja zakonskim odredbama, tvrdeći kako isti ugovori ne sadrže jasno određenje o cijeni i/ili načinu određivanja prema kojemu bi na jasan i nedvojbena način bilo moguće utvrditi na temelju kojeg se pojedinog parametra kvalitete izračunava cijena poljoprivrednog proizvoda, koja je osnova za izračun i kako se obavlja korekcija, što nije ni propisano odredbom toga članka.

Kao dokaz svojim tvrdnjama stranka predlaže izvršiti uvid u dokument na mrežnoj stranici AZTN-a: www.aztn.hr/nepostene-trgovacke-prakse/cesta-pitanja, a dostavila je tablicu s podacima o količinama isporučene robe, Priloga 1 Ugovorima te dokaz o isporuci robe za dobavljače [...], [...], [...], [...], [...] i [...], pritom predlažući i izvođenje dokaza saslušanjem svjedoka [...], [...], i [...].

c) Stranka se u pisanoj obrani protivi i utvrđenju AZTN-a iz točke 5.III. Obavijesti AZTN-a od 8. listopada 2020., tvrdeći da su ugovori navedene u činjeničnom opisu te točke bili sklopljeni u skladu s odredbom članka 5. stavka 1. točke 4. ZNTP te da su ugovori sadržavali odredbe o uvjetima i rokovima isporuke mandarina. Ukazuje da je člankom 5. stavkom 1. Ugovora ugovoreno da će proizvođač biti u obvezi isporučiti poljoprivredne proizvode u količinama i terminima isporuke navedenim u privitku 1. Ugovora. U Privitcima 1. Ugovora dostavljenih tijekom postupka je naznačena sorta robe koju se proizvođač obvezao isporučiti, a stranka otkupiti kao i površine uzgoja te količina pojedine sorte. Smatra da je rok isporuke takvih proizvoda vezan isključivo uz vrijeme dozrijevanja pojedine sorte te je kao takav jasno određen.

Ističe da je proizvođač robu mogao isporučiti stranci tek po dozrijevanju pojedine sorte koja se vremenski ne može točno precizirati.

Isto tako, ukazuje i da su člankom 5. stavkom 3. Ugovora o proizvodnji isporuci poljoprivrednih proizvoda ugovoreni uvjeti isporuke robe na način da je ista u potpunosti sukladna važećim propisima koji reguliraju kvalitetu voća i povrća, te je sukladna propisanim parametrima.

Stoga smatra da su ugovorne strane ugovorile otkup robe pod uvjetom da ista odgovara parametrima iz članka 5. Pravilnika o inspekcijskom nadzoru i kontroli usklađenosti voća i povrća, koji su u odnosu na mandarine određeni Općim tržišnim standardima za voće i povrće, Prilog I, Dio A Provedbene Uredbe br. 543/2011 i Posebnim tržišnim standardima za voće i povrće, Prilog I, Dio B Provedbene Uredbe br. 543/2011.

Zaključuje da je Ugovor o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda sadržavao je odredbe o uvjetima i rokove isporuke predmetne robe.

d) Stranka osporava i utvrđenju iz točke 5. IV. Obavijesti AZTN-a od 8. listopada 2020., tvrdeći da svojim dobavljačima nije naplaćivala naknadu za kalo, rastep, lom i krađu proizvoda nakon isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda, odnosno nije prebacivala rizik poslovanja na dobavljača.

Smatra da je AZTN pogrešno primijenio odredbu članka 4. stavka 2. točke 6. ZNTP-a, u vezi s odredbom članka 11. točke 7. ZNTP-a.

Ukazuje da je Pravilnikom o inspekcijskom nadzoru i kontroli usklađenosti voća i povrća s točno je propisana kvaliteta koja mora biti zadovoljena da bi se svaka pojedina vrsta voća i povrća mogla pustiti u promet pa tako i za mandarinu koja je predmet ovog postupka. Stoga je ugovorima koji su predmet ovog postupka ugovoreno kako će stranka otkupljivati samo one proizvode koje prema svojoj kvaliteti odgovaraju kriterijima iz tog Pravilnika čime je kvaliteta proizvoda koji će se otkupljivati više nego dovoljno određena, a što je dobavljačima bilo poznato.

Ponavlja da mandarina ne može biti stavljena na tržište prije nego svojom kvalitetom bude u skladu s općim i posebnim tržišnim standardima. S obzirom na to da se roba stavlja na

tržište u trenutku kada je otkupljivač otkupi od dobavljača-proizvođača, odnosno u trenutku kada mu izda otkupni blok, otkupljivač to nije ovlašten, u smislu odredbi pravilnika, učiniti sve dok takva roba svojom kvalitetom ne zadovolji uvjete iz pravilnika.

Stoga dobavljači - proizvođači, ako to žele, sa strankom stupaju i u drugi pravni posao temeljem ugovora o skladištenju za vrijeme trajanja kojeg pravnog posla se mandarina odzeleni te postane spremna za stavljanje na tržište a u kojem trenutku ju stranka smije i može otkupiti i to temeljem potpisanih ugovora o otkupu i to, naravno, na zahtjev i uz privolu dobavljača. Kao i ranije tijekom ovog upravnog postupka, pojašnjava da je, u tom trenutku roba i dalje u vlasništvu dobavljača, a kod otkupljivača se nalazi temeljem ugovora o skladištenju pa je dobavljač, ako je ne želi prodati otkupljivaču, može preuzeti sa skladišta stranke. Naglašava da se mandarina bere u stanju koje ne odgovara standardima potrebnim za stavljanje takve robe na tržište pa tek nakon odzelenjavanja može ići u otkup.

Smatra da se opisano postupanje sudionika ovih pravnih poslova ni na koji se način ne može pripisati ni jednoj od nepoštenih trgovačkih praksi navedenih u ZNTP-u, već postupanju u skladu s odredbama Pravilnika o inspekcijskom nadzoru i kontroli usklađenosti voća i povrća.

Ističući da su ugovor o skladištenju i ugovor o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda dva zasebna i odvojena pravna posla, stranka drži da je kroz pravni posao različit od otkupa, omogućila svojim dobavljačima koji nemaju potrebne kapacitete za skladištenje robe do trenutka postizanja ugovorene kvalitete, temeljem posebnog pravnog posla skladišti kod stranke.

Ukazuje i da se za vrijeme trajanja ovog postupka obratila i Ministarstvu poljoprivrede i AZTN-u s upitom vezanim uz sklapanje ugovora o skladištenju te da je tom prilikom AZTN iznio stajalište ako je poslovni odnos na temelju ugovora o skladištenju poslovni odnos odvojen i različit od poslovnog odnosa u kojeg dobavljač i otkupljivač ulaze na temelju ugovora o otkupu u smislu odredbi ZNTP-a te kako AZTN u sklapanju takvih ugovora nije vidio ništa sporno.

Upućuje da bi AZTN i u ovom slučaju posebno morao voditi računa o cilju odredbi ZNTP-a i zaštiti otkupljivača, smatrajući da takvo, po njenom mišljenju, neprimjereno tumačenje odredbi toga zakona ide direktno na štetu dobavljača, jer u slučaju da stranka svojim dobavljačima nije omogućila skladištenje robe temeljem posebnog pravnog posla oni ne bi bili u mogućnosti staviti na tržište robu koja u trenutku branja ne odgovara tržišnim standardima.

Kao dokaz je predložila da se izvrši uvid u elektroničku poruku AZTN-a od 14. rujna 2018., upit kojim se obratila Ministarstvu poljoprivrede od 13. rujna 2018., od kojeg nije dobila odgovor te predložila izvođenje dokaza saslušanjem svjedoka [...], [...], i [...].

d) U svojoj pisanoj obrani stranka nije čela i da je postupila na način iz članka 4. stavka 2. ZNTP-a u vezi s člankom 11. točkom 4. ZNTP-a. Tvrdi da je netočno da stranka na dane utvrđene u točki 5.V. Obavijesti AZTN-a od 8. listopada 2020. nije preuzimala mandarine od svojih dobavljača na način da bi ostvarila obilježja nepoštenih trgovačkih praksi na koje ukazuje AZTN.

Smatra da je za utvrđenje te činjenice AZTN trebao utvrditi da je na dane navedene u točki V. Obavijesti AZTN-a od 8. listopada 2020. doista došlo do nepreuzimanja određene robe od

određenog dobavljača s kojim se stranka nalazi u poslovnom odnosu u smislu odredbi ZNTP-a, odnosno da je trebao utvrditi da je na te dane stranka doista odbila preuzeti robu od određenog dobavljača.

Pritom navodi i da takvu činjenicu nije moguće utvrditi iz razloga što na te dane dobavljači nisu obavljali berbu i dovoz robe radi loših vremenskih prilika kada se zastaje s berbom i isporukom robe. U prilog svojim tvrdnjama stranka je uz podnesak od 16. studenoga 2020. dostavila i mišljenje svog poslovnog partnera trgovačkog društva [...], [...], [...], P.(V.), Š. specijaliziranog za očuvanje svježine citrusa nakon branja iz kojeg proizlazi kako nije preporučljivo brati citruse za vrijeme niti neposredno nakon kiše kako bi se izbjegao nastanak razvoja bolesti ubranih plodova.

Iznosi i da je ta činjenica dobro poznata proizvođačima mandarine u dolini Neretve iz kojeg razloga se berba mandarina ne obavlja za vrijeme trajanja loših vremenskih uvjeta, odnosno kišnih dana.

Stoga zaključuje da u te dane dobavljači nisu brali niti isporučivali stanci mandarine pa ih zato stranka nije niti mogla odbiti preuzeti kako to prema njenom mišljenju pogrešno zaključuje AZTN.

Kao dokaz za svoje tvrdnje, stranka je predložila saslušanje svjedoka te uvid u preporuku za branje citrusa njezinog poslovnog partnera.

Zaključno, stranka je ukazala kako je od stupanja na snagu ZNTP-a učinila sve kako bi svoje poslovanje uskladila s odredbama toga zakona što čini i dalje. Drži da bi AZTN trebao ukazati na način postupanja koji ne bi bio suprotan odredbama ZNTP, pri čemu je iskazala i spremnost da svoje postupanje odmah prilagodi uputama AZTN-a.

Posebno ističe da je tijekom ovoga postupka u potpunosti surađivala s AZTN-om, odazivala se svakom pozivu te dostavljala sve tražene podatke i dokumentaciju. U tom je smislu i tijekom postupka svoje ugovore o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda nastavila prilagođavati odredbama ZNTP na način kojim bi se izbjegle sve nedoumice, o čemu je u spis dostavila i ugovore za 2019.

Glavna rasprava, određena u ovom predmetu u skladu s odredbom članka 19. stavka 2. i stavka 5. ZNTP-a, održana je 24. studenoga 2020. u nazočnosti opunomoćenika stranke J.P., odvjetnika u OD O., P. & P. d.o.o., Z., [...]. Tom prilikom, opunomoćenik stranke je izjavio da stranka ostaje kod svih očitovanja danih u dotadašnjem tijeku postupka i to onih danih u okviru podnesaka od 17. listopada 2018. i 17. prosinca 2018., te od 4. veljače 2019., 23. travnja 2019., s dopunom od 17. lipnja 2019., od 22. studenoga 2019. te od 23. rujna 2020., kao i izjava danih na zapisnik o očevidu 30. siječnja 2019. te onih danih na zapisnik o usmenoj raspravi od 2. travnja 2019., u skladu s odredbama članka 54. ZUP-a. Isto tako, stranka je ostala i pri svim navodima i prijedlozima iz njene pisane obrane.

Dodatne dokazne prijedloge stranka nije imala, a nije je istaknula ni bilo kakve druge olakotne okolnosti.

AZTN je odbio dokazni prijedlog za saslušanje svjedoka [...], B., [...], [...], O., [...] i [...], O. [...], ocjenjujući da je činjenično stanje utvrđeno dovoljno za donošenje meritorne odluke u ovoj upravnoj stvari te bi se provođenjem drugih dokaza dodatno odugovlačio ovaj upravni postupak, a da pri tome ne bi bila utvrđena nova činjenica, koja bi pridonijela razjašnjenju ove uprave stvari.

Primjedbi na zapisnik o glavnoj raspravi nije bilo, što je stranka potvrdila svojim potpisom.

6. Obrazloženje utvrđenih činjenica i okolnosti

6.1.1. Javno objavljeni uvjeti

Odredbama članka 5. stavka 3. i 4. ZNTP-a propisane su 3 iznimke od opisane obveze da ugovor mora biti u pisanom obliku i sadržavati sve odredbe bitne za poslovni odnos dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača u smislu članka 5. stavka 1. ZNTP-a, a jedna od tih iznimki je ona iz članka 5. stavka 3. ZNTP-a. Riječ je o situaciji kada primarni proizvođač prihvati narudžbu otkupljivača i/ili prerađivača na temelju njegovih javno objavljenih uvjeta koji su obvezujući i koji se prilažu otkupnom bloku te sadrže sve bitne sastojke, a osobito odredbe o: 1) cijeni proizvoda i/ili načinu određivanja, odnosno izračuna cijene, 2) kvaliteti i vrsti poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji se isporučuje otkupljivaču i/ili prerađivaču, 3) uvjetima i rokovima plaćanja isporučenog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, a rok plaćanja ne može biti dulji od 60 dana od dana primitka poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji je predmet isporuke, odnosno ne može biti dulji od 30 dana od dana primitka svježeg proizvoda koji je predmet isporuke, 4) uvjetima i rokovima isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda koji su predmet ugovora, 5) mjestu isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda.

Na zahtjev AZTN-a od 28. studenoga 2018. da dostavi javno objavljene uvjete otkupa, ako je otkup mandarina obavljala na temelju njih, stranka je uz podnesak od 17. prosinca 2018. dostavila dokument naziva „Opći uvjeti otkupa mandarine“, bez naznake datuma, u kojima su u bitnom, sadržane odredbe o obvezi branja mandarina u dezinficirane gajbe, obvezi sklapanja ugovora prije prve isporuke poljoprivrednih proizvoda, te o tome da se cijena objavljuje na otkupnom mjestu prema važećem cjeniku na dan primitka mandarine na skladištenje, kao i o ambalaži.

U skladu s traženjem AZTN-a od 17. siječnja 2019. za očitovanjem o tome na koji se način utvrđuje kvaliteta mandarina, stranka je uz podnesak od 4. veljače 2019. dostavila dokument naziva „Uvjeti za otkup – veličina i kvaliteta mandarine 2018. – odredbe o veličini agruma“ s datumom 1. rujna 2018. s izjavom o tome da kvalitetu mandarina utvrđuje prema važećem Pravilniku o inspekcijskom nadzoru i kontroli usklađenosti voća i povrća s te da su dobavljači prilikom potpisivanja Priloga I ugovoru bili upoznati s odredbama tog pravilnika, u kojima su navedeni kalibri i standardi oblika, obojenosti, nepravilnosti, oštećenja, hrapavosti kore, odvajanja kore od ploda i sl., pritom ukazujući i da su navedeni Uvjeti za otkup također bili istaknuti na oglasnoj ploči Jasenske.

AZTN je s obzirom na izjave stranke ustanovio da oba dokumenta, dakle „Opći uvjeti otkupa mandarine“ i „Uvjeti za otkup – veličina i kvaliteta mandarine 2018. – odredbe o veličini agruma“ od 1. rujna 2018., zajedno sadržajno predstavljaju javno objavljene uvjete tog otkupljivača na temelju kojih je stranka između ostalog, upućujući i na sklapanje ugovora, otkupljivala mandarine (oba dokumenta dalje u tekstu: Opći uvjeti otkupa).

U tom smislu, ti su Opći uvjeti otkupa morali sadržavati sve elemente propisane člankom 5. stavkom 3., a u vezi s člankom 5. stavkom 1. točkama 1. do 5. ZNTP-a, kako je to ranije citirano. Isto tako, ti su Opći uvjeti otkupa morali sadržavati jasne i razumljive odredbe i nisu smjele sadržavati odredbe koje se smatraju nepoštenim trgovačkim praksama u smislu ZNTP-a (članak 8. stavci 2. i 3. ZNTP-a).

Ako pojedini otkupljivač i/ili prerađivač posluje sa svojim dobavljačima na temelju ugovora u pisanom obliku, ne postoji obveza da istodobno ima i javno objavljene uvjete poslovanja.

Međutim, ako ih ima, oni u cijelosti moraju biti sastavljeni u skladu s navedenim odredbama ZNTP-a.

Uvidom u sadržaj Općih uvjeta otkupa stranke, utvrđeno je da oni ne sadrže odredbe o uvjetima i rokovima plaćanja, kao ni rokovima isporuke i mjestu isporuke mandarina.

U pisanoj obrani stranka je tvrdila da dokumenti pod nazivom Opći uvjeti otkupa mandarine te Uvjeta za otkup - Veličina i kvaliteta mandarine, odredbe o veličini agruma ni na koji način ne predstavljaju opće uvjete poslovanja u smislu ZNTP-a prvenstveno iz razloga što se na temelju tih obavijesti nije obavljao otkup u skladu s odredbom članka 5. stavka 3. ZNTP-a. Pored toga, istaknula je i da se u Ugovorima o proizvodnji i isporuci nije upiralo na primjenu općih uvjeta poslovanja, kao i da Uvjeti za otkup - Veličina i kvaliteta mandarine, odredbe o veličini agruma, predstavlja tablicu iz Provedbene uredbe br. 543/2011, pa u tom smislu drži da se objava, koja sadrži tablicu i podatke važećih tržišnih standarda propisanih pozitivnim podzakonskim aktima, ni na koji način ne može smatrati dijelom općih uvjeta poslovanja, zbog čega drži da je riječ o obavijestima kojima se daju opće informacije potencijalnim dobavljačima stranke te ih se izričito se upućuje na sklapanje pisanog ugovora.

Navedena argumentacija ocijenjena je neosnovanom.

Naime, pored činjenice da je dostavom dokumenta naziva „Opći uvjeti otkupa mandarine“ uz podnesak od 17. prosinca 2018. stranka sama taj dokument prepoznala i priznala kao javno objavljene uvjete otkupa, odnosno poslovanja, valja ukazati da takav naslov i svima trećima, a prije svega primarnim proizvođačima ukazuje na to kakav bi sadržaj tog dokumenta mogao biti.

Upravo zato, ovakav sugestivni naslov dokumenta objavljenog na otkupnom mjestu Jasenske mogao bi imati zavaravajući učinak za sve proizvođače, kako one s kojima posluje, tako i one koji joj prvi put nude svoje proizvode.

Naime, „Opći uvjeti otkupa mandarine“, koji iako upućuju dobavljače - proizvođače mandarina na potpisivanje ugovora, su upravo prvi dokument s kojim se oni susreću prije sklapanja ugovora, a u trenutku kada donose odluku o tome hoće li isporučiti Jasenskoj mandarine ili ne. Stoga im već u tom trenutku moraju biti dostupne sve informacije bitne za donošenje odluke o tome hoće li ući u poslovni odnos sa strankom. Dakle, moraju im biti dostupne barem informacije o bitnim sastojcima ugovora koji će potpisati: cijeni, odnosno načinu njezina određivanja i/ili izračuna, vrsti i kvaliteti poljoprivrednog proizvoda, uvjetima i rokovima plaćanja, uvjetima i rokovima isporuke te mjestu isporuke poljoprivrednih proizvoda.

U tom smislu, AZTN je *in favorem* stranke tumačio da oba javno objavljena dokumenta u svojoj ukupnosti čine opće uvjete poslovanja. U protivnom bi bilo moguće utvrditi i da opći uvjeti otkupa mandarina, ne sadrže ni odredbu o kvaliteti proizvoda.

Valja ukazati da iako ni odredba o cijeni Općih uvjeta otkupa stranke, odnosno načinu njezina određivanja ili izračuna nije jasno određena, AZTN je cijenio da proizvođač, koji prvi put dolazi i nudi svoje proizvode stranci i koji se na taj način prvi put susreće s načinom poslovanja Jasenske, pored ostalih Općih uvjeta otkupa, ima mogućnost upoznati se i s dnevnom cijenom otkupa, objavljenoj uz te dokumente na otkupnom mjestu. Stoga je ocijenjeno da je upravo na temelju tako objavljene cijene, ona takvom proizvođaču (dakle, koji prvi put isporučuje svoje proizvode stranci) orijentir za donošenje odluke o tome hoće li isporučiti, odnosno prodati svoje poljoprivredne proizvode upravo tom otkupljivaču, slijedom čega nije utvrđeno da Opći uvjeti otkupa ne bi imali jasno određenu cijenu (ili način njezina određivanja ili izračuna).

Suprotno tvrdnjama stranke iz pisane obrane, sama činjenica da je stranka poslovala na temelju ugovora sa svojim dobavljačima mandarina, ne znači da nije imala opće uvjete otkupa odnosno poslovanja na temelju kojih je mogla poslovati u smislu odredbe članka 5. stavka 3. ZNTP-a. Pored iznesenog, ukazuje se i da je na temelju ugovora o proizvodnji i isporuci stranaka otkupljivala i druge poljoprivredne proizvode, međutim predmetni Opći uvjeti otkupa odnose se isključivo na otkup mandarina, kao proizvoda koji ima očigledno poseban tretman u odnosu na ostale poljoprivredne proizvode.

U odnosu na navod stranke iz pisane obrane o tome da promatrani ugovori nisu upirali na primjenu općih uvjeta poslovanja, AZTN ističe da ugovori nisu ni morali upućivati na opće uvjete poslovanja, tim više što promatranim ugovorima nije uređen samo otkup mandarina već i drugih poljoprivrednih proizvoda.

Pored iznesenog, a odnosu na tvrdnju stranke o tome da Uvjeti za otkup - Veličina i kvaliteta mandarine da su samo obavijest u obliku tablice iz Provedbene uredbe br. 543/2011, AZTN ukazuje da je tijekom postupka odredba članka 1. stavka 3. promatranih Ugovora, koja poljoprivredni proizvod podoban za isporuku definira kao poljoprivredni proizvod koji je u potpunosti sukladan važećim propisima koji reguliraju kvalitetu voća i povrća te sukladan propisanim parametrima, cijenjena nejasnom, što je predstavljalo indiciju da odredba takva sadržaja u pogledu kvalitete proizvoda nije sastavljena u skladu s odredbom članka 5. stavka 1. točkom 2. ZNTP-a. Razmatrajući ovu ugovornu odredbu u kontekstu Općih uvjeta otkupa, odnosno njihovog dijela s nazivom Uvjeti za otkup - Veličina i kvaliteta mandarine, odredbe o veličini agruma, AZTN je odustao od utvrđenja da bi ugovorna odredba takvog sadržaja bila nejasna i stoga protivna imperativu jasnih i razumljivih ne samo ugovornih odredbi, već i poslovnih odnosa dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača u njihovoj ukupnosti.

Opisane navode stranke iz pisane obrane, koji se dakle odnose na nijekanje da bi bila riječ o javno objavljenim uvjetima poslovanja, uz što kao argument navodi da nije poslovala na temelju njih, već je bila riječ o obavijestima koje su dobavljače upućivali na sklapanje ugovora AZTN nije ocijenio osnovanima.

Valja ukazati da, unatoč činjenici da je u ovom upravnom postupku AZTN promatrao samo 5 metodom uzorka odabranih ugovora, jasno je kao su se Opći uvjeti otkupa odnosili i na preostalih 223 ugovora s dobavljačima mandarina tijekom sezone otkupa 2018., ali i neodređen broj onih dobavljača koji su imali mogućnost prodati svoje mandarine Jasenskoj.

Slijedom iznesenoga, AZTN je kao i u Obavijesti od 8. listopada 2020. u cijelosti ostao pri utvrđenju da su Opći uvjeti okupa sastavljeni protivno odredbi članka 5. stavka 3., u vezi s člankom 5. stavkom 1. točkama 3., 4. i 5. ZNTP-a te članka 8. stavka 3. ZNTP-a, što predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 3. ZNTP-a.

AZTN je ocijenio da su ove povrede trajale je od 1. rujna 2018., dakle datuma koji nosi dokument „Uvjeti za otkup – veličina i kvaliteta mandarine 2018. – odredbe o veličini agruma“ do 31. prosinca 2018., budući da iz naziva tog dokumenta proizlazi da on odnosi na veličinu i kvalitetu mandarina 2018. Dakle, ova je povreda ukupno trajala 122 dana, odnosno 3 mjeseca i 30 dana.

6.1.2. Odredba o cijeni i/ili načinu određivanja ili izračuna cijene

Odredbom članka 5. stavka 1. točke 1. ZNTP-a određeno je da ugovor između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača mora biti sklopljen u pisanom obliku i sadržavati sve odredbe bitne za poslovni odnos ugovornih strana, a osobito odredbe o: 1) cijeni proizvoda i/ili načinu

određivanja, odnosno izračuna cijene, 2) kvaliteti i vrsti poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji se isporučuje otkupljivaču i/ili prerađivaču, 3) uvjetima i rokovima plaćanja isporučenog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda, a rok plaćanja ne može biti dulji od 60 dana od dana primitka poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji je predmet isporuke, odnosno ne može biti dulji od 30 dana od dana primitka svježeg proizvoda koji je predmet isporuke, 4) uvjetima i rokovima isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda koji su predmet ugovora, 5) mjestu isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda i 6) trajanju ugovora.

Ugovor koji nije sklopljen u pisanom obliku i koji ne sadržava sve navedene odredbe je ništetan.

Stranka je na zahtjev AZTN-a, uz podnesak od 17. prosinca 2018., u okviru tada još neupravnog predmeta KLASA: 034-08/18-04/148, dostavila 5 metodom uzorka odabrana, tipska Ugovora o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda, sklopljena s dobavljačima [...], [...], [...], [...] i [...], svi s datumom od 30. ožujka 2018. (dalje: promatrani Ugovori), koji u svojoj odredbi članka 6. stavka 1. određuju da su otkupne cijene poljoprivrednih proizvoda tržišne cijene, odnosno cijene koje se određuju prema otkupnim cijenama koju na tržištu u promatranom vremenu postižu drugi otkupljivači, a prema važećem cjeniku Jasenske na dan isporuke poljoprivrednih proizvoda.

Takvu formulaciju AZTN je ocijenio nejasnom, budući da iz njezinog sadržaja ne proizlazi o kojem je tržištu riječ, a isto tako nije jasno određen ni način, ni osnova za određivanje, odnosno izračun cijene vezane uz pojedino tržište. Isto tako nije jasno definirana ni sintagma „cijene važeće u trenutku isporuke“, budući da je u uočeno da se trenutak fizičke predaje mandarina ne poklapa, odnosno ne podudara s trenutkom njihova stvarnog otkupa.

S obzirom na to da iz same ugovorne odredbe članka 6. stavka 1. promatranih tipskih Ugovora, ali ni drugih odredbi tih ugovora nije na jasan i razumljiv način uređeno pitanje određivanja, odnosno izračuna cijene, AZTN je tijekom postupka između ostalog ispitivao i sadržaj te provedbu te ugovorne odredbe.

Tijekom ispitnog postupka, Jasenska se u više navrata izjašnjavala o načinu formiranja cijene i to u podnescima od 17. listopada 2018., od 17. prosinca 2018., od 4. veljače 2019. te od 23. travnja 2019., kao i na očevidu održanom 30. siječnja 2019. u sjedištu stranke te na usmenoj raspravi 2. travnja 2019.

Iz sadržaja navedenih dokumenata, a u odnosu na način određivanja, odnosno izračuna cijene mandarina u bitnom proizlazi da se njihova cijena formira na osnovu ponude mandarina na području doline Neretve, u odnosu na potražnju od hrvatskih i inozemnih kupaca, a na način da se promatra po kojoj cijeni drugi otkupljuju (dakle i po cijenama drugih otkupljivača), kolike su zalihe mandarina na skladištu, koje su potrebe za kojim kalibrima. U odnosu na početnu cijenu mandarina, odnosno cijenu mandarina na početku sezone otkupa, stranka je iskazivala kako se ona određuje na način da se napravi neka metoda procjene, zapravo se određuje „odokativno“. Ako je stanje na tržištu mandarina povoljno, odnosno ako nedostaje mandarina, cijena će biti viša i ta će se cijena dulje zadržati. U tom smislu početna cijena mandarina može biti dobavljaču, odnosno proizvođaču poznata najranije 1 dan prije početka otkupa mandarine, jer je ranije ne može znati ni otkupljivač.

Isto tako, stranka je iznijela i da se cijena otkupa mandarine određuje isključivo prema veličinama (kalibrima) mandarine koji su objavljeni u posebnim tržišnim standardima za voće i povrće te da je jedini parametar određivanja cijene je veličina, odnosno kalibar mandarine. Ukazala je da ona otkupljuje isključivo mandarine I. klase, a unutar te I. klase mandarine s razlikuju po kalibrima, odnosno veličini, napominjući pritom kako se najbolje prodaju kalibri 2 i 3. Istaknula je kako bi dobavljačima najveći problem mogla predstavljati činjenica da se kalibrator može podešavati na način da se ista mandarina otkupljuje kao kalibar 3 i 4, pritom

posebno naglašavajući da u tom slučaju Jasenska mandarinu otkupljuje kao mandarinu kalibra 3, dakle kako je najpovoljnije za dobavljača.

U odnosu na potrebu za razjašnjenjem pitanja o tome u kojem trenutku dobavljači mogu saznati koliko će im biti isplaćeno za isporučene mandarine, stranka je iskazala da dobavljač cijenu po kojoj će mu biti otkupljena mandarine saznaje onaj dan kad te mandarine doveze, a količinu koja je otkupljena i kalibar saznaje nakon kalibriranja. Naime, stranka je u podnesku od 4. veljače 2019. iskazala i da dobavljače prilikom sklapanja Ugovora o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda upozna je o tome da će se cijena formirati prije svake isporuke mandarina. Jasenska svaki dan na početku radnog vremena na svojoj oglasnoj ploči ima istaknut cjenik poljoprivrednih proizvoda koje otkupljuje. Tvrdila je i kako su na taj način dobavljači imali uvid u cijenu prije isporuke mandarina Jesenskoj i mogli odlučiti hoće li po ponuđenoj cijeni dati mandarine Jesenskoj ili nekom drugom otkupljivaču. Tijekom postupka stranka je pojasnila i da se cijena mandarina obračunava po cijeni koja je važila u trenutku predaje mandarina na skladištenje, a ne po cijeni koja je važila u trenutku otkupa, što proizlazi i iz dostavljene financijske dokumentacije.

Nakon uvida u sadržaj promatranih Ugovora te iskaza stranke vezane uz određivanje, odnosno izračun otkupne cijene mandarina, utvrđeno je sljedeće.

Iz formulacije odredbe članka 6. stavka 1. promatranih Ugovora o tome da su otkupne cijene poljoprivrednih proizvoda *„tržišne cijene važeće u trenutku isporuke poljoprivrednih proizvoda, odnosno cijene koje se određuju prema otkupnim cijenama koju na tržištu u promatranom vremenu postižu drugi otkupljivači, a prema Cjeniku JASENSKE na dan isporuke poljoprivrednih proizvoda“* (op.cit.), nije jasno određeno je li riječ o prosječnoj cijeni po kojoj otkupljuju svi ostali otkupljivači, ili samo neki od njih, odnosno ako samo neki dobavljači, po kojem se kriteriju oni odabiru. Isto tako, iz ove formulacije nikako nije jasno treba li tako formuliranu odredba o cijeni tumačiti na način da je riječ o cijeni po kojoj Jasenska otkupljuje mandarine, ili je ta cijena samo osnova za izračun cijene po kojoj ona otkupljuje mandarine.

Pored iznesenoga, tijekom postupka, stranka je u više navrata isticala da se cijena mandarina određuje isključivo prema veličinama (kalibrima) mandarina koji su objavljeni u posebnim tržišnim standardima za voće i povrće te da je jedini parametar određivanja cijene veličina, odnosno kalibar mandarina.

Promatrani Ugovori ni u jednoj od svojih odredbi ne upućuju na to da bi jedan (ili jedini) od kriterija za određivanje odnosno izračun cijene, bila kvaliteta ili veličina, odnosno kalibar mandarina.

Cilj i svrha ZNTP-a, kao prisilnog propisa, je uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom (članak 1. stavak 2. ZNTP-a). Jedan od imperativa u ostvarivanju tog cilja i svrhe, je uvođenje transparentnog načina poslovanja u odnosima dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača, kako bi dobavljač, kao pregovarački slabija strana, unaprijed mogao znati što u konkretnom poslovnom odnosu može očekivati, kao i koja su njegova prava i obveze. Jedan od instrumenata za postizanje transparentnosti u poslovnom odnosu je obveza sklapanja ugovora u pisanom obliku, koji mora barem sadržavati jasne i razumljive odredbe navedene u članku 5. stavku 1. točkama od 1. do 6. ZNTP-a.

AZTN napominje kako formulacija prema kojoj se cijena određuje kao *„tržišna cijena važeća u trenutku isporuke poljoprivrednih proizvoda“*, sama po sebi ne bi bila zabranjena, ali bi pri tome trebalo biti navedeno na koji način će se utvrditi tržišna cijena. Isto tako ne bi bilo zabranjeno ugovoriti da se cijena mijenja u skladu s promjenom cijena na tržištu, međutim, u tom bi slučaju bilo potrebno osigurati transparentnost informacije o cijeni i trgovcu i

dobavljaču, odnosno ugovornim stranama mora biti jasno gdje se dolazi do informacije o cijeni. (Izvor: odgovori na pitanja broj 17. i 73., u dijelu II. Pitanja vezana uz članke Zakona, iz dokumenta Odgovori na pitanja adresata Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom, objavljenog u pročišćenoj inačici 9. listopada 2018. na mrežnoj stranici AZTN-a: <http://www.aztn.hr/nepostene-trgovacke-prakse/cesta-pitanja>; dalje: Odgovori na pitanja adresata), odnosno dobavljač bi morao biti upoznat s tim što za otkuplivača predstavlja pojam „tržišna cijena“. Stoga je jasno da je u pisanoj obrani pozivajući se na spomenuti odgovor na pitanje broj 73., stranka iz tog pitanja, nekritički izvukla samo dio koji je njoj odgovarao, izostavljajući pritom stvarni smisao i suštinu doista danih odgovora.

Osporavajući utvrđenje povrede vezane uz nejasno određivanje cijene, odnosno načina njezina određivanja ili izračuna, stranka je u svojoj pisanoj obrani, ponavljajući sve što je već iznijela tijekom postupka, u bitnom iznijela i stajalište kao je u promatranim Ugovorima ugovoren način određivanja cijene te je time udovoljeno i zahtjevu iz članka 5. stavka 1. točke 1. ZNTP-a, kojom je propisano da ugovor mora sadržavati odredbe o cijeni i/ili načinu određivanja odnosno izračuna cijene, pri čemu ni na koji način nije propisan sadržaj takvih odredbi. Stoga prema njenom mišljenju promatrani Ugovori sadrže odredbu o cijeni.

U odnosu na opisane tvrdnje stranke, AZTN ističe da ne osporava da promatrani Ugovori sadrže odredbu koja govori o cijeni, ali takva odredba je nejasna i samim time sporna, a isto tako ne spori da odredba članka 5. stavka 1. točke 1. ZNTP-a ne propisuje eksplicite kriterije ili parametre za određivanje načina izračuna cijene jer to ne bi bilo niti moguće propisati za svaki pojedini slučaj.

Međutim, AZTN još jednom ističe kako ZNTP postavlja okvir i standarde za zaštitu poštenih trgovačkih praksi, ostavljajući ugovornim stranama da uredi svoje poslovanje u okviru tih pravila i standarda. Jedan od standarda je jasnoća i razumljivost ugovornih odredbi. Tijekom ovog upravnog postupka jasno je utvrđeno kako sporna ugovorna odredba nikako nije ni jasna ni razumljiva, kao što to određuje ZNTP, što je ranije detaljno obrazloženo.

U tom smislu AZTN još jednom naglašava da je tijekom postupka utvrđeno kako se u odredbi članka 6. stavka 1. promatranih Ugovora, način određivanja cijene veže uz općenit i posve neodređen pojam „tržišta“, uz istovremeno, isto tako neodređeno i nejasno, određivanje cijene prema „*prema otkupnim cijenama koju na tržištu u promatranom vremenu postižu drugi otkuplivači*“, pri čemu ni na koji način nisu određeni jasni kriteriji o tome što utječe na cijenu (primjerice kalibri mandarina, i/ili te vizualno određena svojstva ploda i/ili odnos kiseline i šećera ploda, ili općenito kvaliteta mandarina), niti je ugovoreno jesu li otkupne cijene koje postiže drugi otkuplivači osnova za izračun cijene po kojoj Jasenska otkupljuje ili se primjerice cijena određuje po prosječnoj cijeni ili najvišoj ili najnižoj cijeni po kojoj otkupljuju (po nekom ključu odabrani) ostali otkuplivači.

Prema tome, jasno je da su dobavljači prilikom isporuke mandarina praktično dovedeni pred gotov čin, bez mogućnosti pregovora i/ili jasno određenih kriterija za utvrđivanje cijene mandarina za pojedini dan, slijedom čega su opisane tvrdnje stranke vezane uz način određivanja cijene, ocijenjene neosnovanima.

Pritom, odgovarajući na navod stanke iz pisane obrane o tome kako AZTN navodnim ekstenzivnim tumačenjem odredbi ZNTP-a na štetu stranka pridonosi pravnoj nesigurnosti, valja ukazati, da upravo imajući na umu cilj i svrhu donošenja ZNTP-a, pravnu nesigurnost unose upravo oni otkuplivači i/ili prerađivači i trgovci koji nejasnim i nerazumljivim odredbama nastoje zaobići primjenu ZNTP-a.

U odnosu na ponovljene navode stranke iz pisane obrane o tome da je dobavljač, nezadovoljan otkupnom cijenom, bez bilo kakve sankcije, mogao odlučiti da robu koja je

predmet ugovora proda drugom otkupljivaču, potkrijepljene primjerima, odnosno konkretnim slučajevima u kojima pojedini dobavljači bez bilo kakvih sankcija nisu stranci isporučili ništa od ugovorenih količina mandarina, kao i ukazivanjem na slučajeve u kojima su joj neki od dobavljača isporučili i više robe nego je bilo ugovoreno, pri čemu izvlači zaključak o njihovom navodnom zadovoljstvu ponuđenom cijenom, valja ukazati na sljedeće.

Pitanje sankcija za dobavljače koji nisu uopće, ili koji nisu isporučili ugovorene količine mandarina, AZTN nije u ovom upravnom postupku ni na koji način problematizirao. Međutim, valja ukazati da, iako prema riječima stranke, dobavljač takvu mogućnost ima, u stvarnosti se dobavljač na taj način izlaže riziku da izostane interes za njegove proizvode na tržištu (primjerice, drugi otkupljivači i/ili prerađivači, ili trgovci su ugovorno obvezani svojim dobavljačima, ili nemaju smještajne kapacitete, ili je tržište zasićeno tim proizvodom), pri čemu, istodobno za dobavljača nastaju dodatni troškovi (primjerice, troškovi prijevoza, troškovi eventualnog skladištenja i u konačnici zbrinjavanja proizvoda). Stoga, iako izbor nominalno postoji, dobavljač ga realno najčešće nema, odnosno ne preostaje mu drugo nego predati proizvode po otkupnoj cijeni objavljenoj na prodajnom mjestu pa makar ona za njega bila neprihvatljiva ili nedovoljno prihvatljiva.

Generalno govoreći, upravni postupak u smislu ZNTP-a se vodi prije svega u svrhu zaštite javnog interesa predstavljenog uspostavom, zaštitom i očuvanjem poštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom, čija su upravo proizvođači najslabija i najnezaštićenija karika. Upravo ta činjenica u najvećoj mjeri izaziva strah za vlastitu egzistenciju, odnosno nastojanje da se poslovni odnosi s pojedinim otkupljivačem očuvaju pod svaku cijenu, što dovodi do toga da dobavljači nisu skloni, ni prijavljivati nepoštene trgovačke prakse, ni iskazivati bilo što protiv pojedinog otkupljivača. Stoga, subjektivan osjećaj zadovoljstva pojedinog dobavljača s načinom poslovanja s pojedinim otkupljivačem vrlo često je dvojben, a najčešće nije ni relevantan za utvrđenje povrede odnosno nametanje pojedine nepoštene trgovačke prakse.

U tom smislu, AZTN je odbio prijedlog stranke za izvođenje dokaza saslušanjem svjedoka [...], [...], i [...], smatrajući kako predloženo izvođenje dokaza saslušanjem svjedoka ne bi pridonijelo drugačijem utvrđenju predmetnog pitanja, veći samo dodatno i nepotrebno produljilo postupak.

Slijedom iznesenog, AZTN je utvrdio da promatranim Ugovorima, ni u članku 6. stavku 1., ni u bilo kojoj drugoj odredbi tih Ugovora, nije definiran pojam „tržišne cijene“, odnosno ne sadrže jasno određenje o cijeni i/ili načinu određivanja, odnosno izračuna cijene, na temelju koje bi na jasan i nedvojben način bilo moguće utvrditi na temelju kojeg se pojedinog parametra kvalitete izračunava cijena poljoprivrednog proizvoda, koja je osnova za izračun cijene i kako se obavlja njezina korekcija. Budući da je cijena proizvoda i/ili način njezina određivanja, odnosno izračuna, bitan sastojak ugovora u smislu odredbe članka 5. stavka 1. točke 1. ZNTP-a, formulacija ugovorne odredbe članka 6. stavka 1. predmetnih ugovora, iz koje se ne može jasno odrediti način određivanja, odnosno izračuna cijene predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 1. ZNTP-a.

S obzirom na to da su promatrani Ugovori svi bili sklopljeni na neodređeno vrijeme (članak 1. stavak 1. i članak 10. promatranih Ugovora), bilo je potrebno utvrditi jesu li ti ugovori još uvijek na snazi. Prema izjašnjenju stranke iz podneska od 23. rujna 2020., ona je sa svim promatranim dobavljačima sklopila nove ugovore 2019. Budući da su sklapanjem novih ugovora o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih ugovora prestali važiti promatrani Ugovori iz 2018., trajanje povrede opisane u ovoj točki utvrđeno je prema trajanju spornih ugovora, dakle od stupanja na snagu svakog pojedinog promatranog Ugovora iz 2018. do sklapanja svakog pojedinog novog ugovora u proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda u 2019. Stoga je trajanje povrede AZTN utvrđivao prema trajanju svakog od promatranih Ugovora, pa je početak trajanja povrede označen datumom naznačenim na svakom od ugovora, dakle 30. ožujka 2018., a kao zadnji dan trajanja ugovora određen je dan prije sklapanja novog

ugovora. U tom smislu povreda vezana uz nejasno određenje o cijeni, odnosno načinu njezina određivanja ili izračuna u odnosu na ugovor sklopljen s:

- [...] trajala u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 28. travnja 2019., odnosno 394 dana,
- [...] trajala u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 30. svibnja 2019., odnosno 426 dana,
- [...] trajala u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 28. travnja 2019., odnosno 394 dana,
- [...] trajala u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 25. travnja 2019., odnosno 391 dan,
- [...] trajala u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 28. travnja 2019., odnosno 394 dana.

6.1.3. Uvjeti i rokovi isporuke mandarina

Odredbom članka 5. stavka 1. ZNTP-a, kao jedan od bitnih sastojaka koji mora sadržati svaki ugovor u pisanom obliku sklopljen između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača je i odredba o uvjetima i rokovima isporuke poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda koji su predmet ugovora.

Uvidom u sadržaj 5 promatranih Ugovora, koje je stranka dostavila uz podnesak od 17. prosinca 2018., utvrđeno je da je odredbom članka 5. stavkom 1. i 2. svakog od tih ugovora određeno:

„Ugovorne strane suglasne su da će PROIZVOĐAČ biti u obvezi isporučiti poljoprivredne proizvode u količinama i terminima isporuke navedenim u PRIVITKU 1. Ugovora.

Jasenska se obvezuje izvršiti otkup poljoprivrednih proizvodnih s površina u količinama navedenim u PRIVITKU 1. ugovora, pod uvjetom da je riječ o poljoprivrednim proizvodima koji ispunjavaju uvjete iz čl. 1. ovog Ugovora.“ (op. cit.).

Ni uz jedan od promatranih Ugovora, stranka nije dostavila citiranim člankom spomenuti „Privitak 1.“ Ugovora, što je ukazivalo na to da taj dokument, kao dodatak ugovoru koji bi trebao sadržavati bitne odredbe ugovora u smislu članka 5. stavka 1. ZNTP-a, a koje nisu bile sadržane u osnovnom ugovoru, u stvari ne postoji. Među odredbama koje nisu bile sadržane u osnovnom ugovoru su i odredbe o kvaliteti i vrsti poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji je premetom isporuke, kao uvjetima i rokovima isporuke tih proizvoda, što je upućivalo na postojanje indicije da ugovori nisu sastavljeni u skladu s odredbama članka 5. stavka 1. točke 2. i 4. ZNTP-a.

Stoga je na ponovni zahtjev AZTN-a, stranka tek u okviru ovog upravnog postupka, uz podnesak od 4. veljače 2019. dostavila dodatak promatranim Ugovorima s nazivom: „PRILOG 1 - Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu“, svi s datumima iz rujna 2018.

Iako naziv priloga ukazuje da bi njime trebala biti regulirana vrsta poljoprivrednog proizvoda koji je predmetom ugovora kao i rokovi berbe, odnosno isporuke, uvidom u sadržaj svakog od tih priloga utvrđeno je kako je riječ o obrascima koji sadrže podatak o vrsti mandarina, koje su predmetom otkupa, površini i lokacija na kojima se stabla nalaze te količinama koje bi trebale biti otkupljene. Podatak o terminima, odnosno rokovima isporuke, kao ni uvjetima isporuke, nisu sadržani u tim priložima, niti upućuju na drugi dokument koji bi sadržavao odredbe o uvjetima i rokovima isporuke mandarina.

Tijekom postupka, na temelju izjava stranke sadržanih u podnesku od 17. listopada 2018. i 17. prosinca 2018., izjave dane na zapisnik o očevidu, održanom 30. siječnja 2019., podneska od 4. veljače 2019., izjave dane na usmenoj raspravi 2. travnja 2019. te izjave iz podneska od 23. travnja 2019., utvrđeno je kako se ubrane i isporučene mandarine ne otkupljuju u trenutku njihove isporuke, već s odgodom od nekoliko dana zbog njihove obrade.

U odnosu na dinamiku otkupa, stanka se u podnesku od 4. veljače izjasnila da je najveći dio sezone otkupa mandarine, otkup potpuno otvoren za sve dobavljače te da svaki dobavljač samostalno odlučuje kada će i koliko mandarina isporučiti Jasenskoj. Izuzetak je razdoblje sredine sezone, kada zbog popunjenosti kapaciteta Jasenska privremeno prekida zaprimanje mandarina, o čemu obavještava dobavljače putem svoje oglasne ploče i SMS poruka.

O terminima otkupa, načinu postupanja s mandarinama koje dobavljač doveze na otkupno mjesto, fazama obrade te samom trenutku otkupa, ne postoji bilo kakva odredba, ni u promatranim tipskim Ugovorima o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, ni u Ugovorima o čuvanju i skladištenju poljoprivrednih proizvoda, a ni u Općim uvjetima otkupa.

S obzirom na to da:

- Iz obrazloženja stranke proizlazi da se mandarine uobičajeno beru dok još ne udovoljavaju propisanim uvjetima kvalitete,
- proizvođač ima obvezu organizirati berbu u optimalnim agro-tehničkim rokovima (članak 2. točka 4. promatranih Ugovora),
- se mandarine nakon predaje nužno obrađuju: drenčiranje (pranje i zaštićivanje od truljenja), odzelenjavanje, selekcija odbacivanjem neuvjetnih plodova (kalibrator i prebiranje), pranje, sušenje, voštiranje sa zaštitom, ponovno sušenje i pakiranje te na kraju pothlađivanje, koje traje od 24 sata do 2 dana, a tek nakon toga se odvoze daljnjim kupcima,
- trenutak stvarnog otkupa mandarina je odgođen do trenutka kalibriranja,

jasno je kako postoji praksa u postupanju s mandarinama, koja međutim nije nigdje propisana, niti ugovorena, već se prenosi usmenom predajom i čini neku vrstu običajnog prava, a bez jasnih zakonskih ili ugovornih utemeljenja, što omogućuje otkupljivačima manipulaciju, trenutkom otkupa, količinama mandarina koje će biti otkupljen pa i vrijednošću mandarina u rasporedu u pojedine kalibre (kalibar 3 i 4).

ZNTP je prisilan propis, kojima se štite poštene trgovačke prakse i dokida dotadašnja praksa netransparentnog poslovanja, kao u odnosu na postupanja od trenutka njihova skidanja sa stabla, odnosno berbe do trenutka njihova otkupa te daljnjeg plasiranja na tržište.

Osporavajući utvrđenje vezano uz nejasnu odredbu o uvjetima i rokovima isporuke, stanka u svojoj pisanoj obrani ukazuje da je člankom 5. stavkom 1. promatranih Ugovora ugovoreno da će proizvođač biti u obvezi isporučiti poljoprivredne proizvode u količinama i terminima isporuke navedenim u prilogu 1. Ugovora u kojima je naznačena sorta robe koju se proizvođač obvezao isporučiti, a stranka otkupiti, kao i površine uzgoja te količina pojedine sorte. Drži da je rok isporuke takvih proizvoda vezan isključivo uz vrijeme dozrijevanja pojedine sorte te je kao takav jasno određen, ističući pritom da je proizvođač robu mogao isporučiti stranci tek po dozrijevanju pojedine sorte koja se vremenski ne može točno precizirati. Isto tako, drži da su samom činjenicom da je člankom 5. stavkom 3. Ugovora određeno da roba mora biti u potpunosti sukladna važećim propisima koji reguliraju kvalitetu voća i povrća te propisanim parametrima kvalitete, ujedno ugovoreni i uvjeti otkupa.

Opisane navode stranke iz pisane obrane, AZTN nije ocijenio osnovanima.

Naime ZNTP, kako je već ranije isticano, određuje da ne samo da pojedina obvezna odredba, pa tako i odredba o uvjetima i rokovima, mora biti sadržana u pisanom ugovoru između dobavljača i/ili prerađivača, već postavlja kao imperativ da odredbe budu jasne i razumljive, upravo u svrhu zaštite dobavljača, kao pregovarački slabije ugovorne strane.

U tom smislu, iako faktično isporuka jest vezana uz trenutak, bilo tehnološke, bilo konzumne zrelosti poljoprivrednog proizvoda, to na taj ili bilo koji drugi jasan i razumljiv način nije

uređeno ni promatranim Ugovorima, ni bilo kojim drugim dijelom ugovorne dokumentacije, uključujući Ugovore o čuvanju i skladištenju. Tim više što je u postupku utvrđeno da se mandarine isporučuju u trenutku kada ne udovoljavaju propisanoj kvaliteti, zbog čega se obrađuju kako bi postigle zadovoljavajuću kvalitetu, što također ni na koji način nije ugovoreno ili određeno, već spada u prakse koje su se primjenjivale prije stupanja na snagu ZNTP-a i koje su upravo zbog tog novog, prisilnog propisa morale biti promijenjene.

S obzirom na to da iz dostavljene ugovorne dokumentacije ne proizlazi da bi bili ugovoreni ni uvjeti ni rokovi isporuke mandarina, jasno je kako je stranka, protivno odredbi članka 5. stavka 1. točke 4. ZNTP-a, sa svojih 5 dobavljača mandarina, odabranih metodom uzorka, poslovala, odnosno otkupljivala mandarine na temelju ugovorne dokumentacije koja nije sadržavala jasna određenja o uvjetima i rokovima isporuke, što predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 1. ZNTP-a.

Trajanja ove povrede, istovjetno je s trajanjem povrede opisane u točki 6.1.2. obrazloženja ovoga rješenja s obzirom na to da se obje povrede odnose na nedostatke ugovora koje je stranka sklopila sa svojim dobavljačima.

U tom smislu utvrđeno je da je povreda u odnosu na promatrani Ugovor s:

- [...] trajala u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 28. travnja 2019., odnosno 394 dana,
- [...] trajala u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 30. svibnja 2019., odnosno 426 dana,
- [...] trajala u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 28. travnja 2019., odnosno 394 dana,
- [...] trajala u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 25. travnja 2019., odnosno 391 dan,
- [...] trajala u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 28. travnja 2019., odnosno 394 dana.

Zaključno, u odnosu na utvrđenja iz točke I.2. i I.3. izreke ovoga rješenja, kao i razloge za donošenje takvih utvrđenja, sadržanih u točkama 6.1.2. i 6.1.3. obrazloženja ovoga rješenja, AZTN posebno naglašava kako je predmet ovog upravnog postupka ugovaranje i realizacija otkupa mandarina u odnosu na samo 5 od 228 dobavljača mandarina Jasenske pa s obzirom na to da je prema riječima same stranke sadržaj ugovora i načina poslovanja sa svima dobavljačima istovrstan, ugovaranje nejasne odredbe o načinu određivanja, odnosno izračuna cijene, te uvjetima i rokovima isporuke poljoprivrednih proizvoda, suprotno odredbama ZNTP-a, koje proklamiraju jasno i razumljivo određivanje bitnih elemenata ugovornog odnosa dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača, jasno je da je stranka primijenila ovu nepoštenu trgovačku praksu i na preostalih 223 dobavljača mandarina tijekom sezone otkupa 2018.

6.1.4. *Prebacivanje rizika poslovanja na dobavljača odgodom trenutka isporuke mandarina na temelju Ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda*

Stranka je u podnesku od 17. listopada 2018. izjavila da Jasenska mandarine od svojih dobavljača najprije preuzima na skladištenje na temelju Ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda, a ako ih dobavljač ne preuzme sa skladištenja, otkupljuje ih na temelju Ugovora o proizvodnji i isporuci, s danom kalibriranja. U podnesku od 17. prosinca 2018., stranka je kao razloge zbog kojih se mandarine skladište izjavila da se one ne otkupljuju odmah u trenutku kada ih dobavljači dostave otkupljivaču, jer ubrane direktno sa stabla, mandarine ne udovoljavaju tržišnim standardima iz Pravilnika o tržišnim standardima za voće, budući da na početku sezone mandarine ne udovoljavaju parametru boje i moraju se staviti u komoru na odzelenjavanje (žučenje). Pored toga, izjavila je i da prilikom berbe proizvođači nisu u mogućnosti izbaciti sve mandarine koje ne udovoljavaju tržišnim uvjetima.

Iako usluga skladištenja ili čuvanja poljoprivrednih proizvoda sama po sebi nije predmet ZNTP-a pa kao takva ne bi bila zabranjena, opisane izjave stranke od 17. listopada 2018. i 17. prosinca 2018, kao i sadržaj dostavljenih Ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda i Ugovora o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda,

ukazivali su na postojanje indicije da se sklapanjem Ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda te (obveznim) skladištenjem mandarina stranka pokušava zaobići prisilne odredbe ZNTP-a. Naime, prethodnim skladištenjem mandarina odgođen je stvarni trenutak njihova otkupa, što bi moglo ne samo utjecati i na izvršenje plaćanja u propisanim rokovima, što je propisano kao nepoštena trgovačka praksa u smislu odredbe članka 11. stavka 9. ZNTP-a, već bi moglo predstavljati i prebacivanje rizika poslovanja na dobavljača, što je propisano kao nepoštena trgovačka praksa u smislu odredbe članka 11. stavka 7. ZNTP-a.

Stoga je u ovom upravnom postupku AZTN između ostalog utvrđivao i jesu li svi ugovori o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda sklopljeni s dobavljačima ujedno i primijenjeni na otkup mandarina, kao i detalje postupka skladištenja mandarina prije njihovog otkupa, odnosno bilo je potrebno utvrditi je li stranka sklapanjem Ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih doista pokušala zaobići primjenu odredbi ZNTP-a.

Tijekom ovog upravnog postupka AZTN je izvršio uvid u sadržaj Ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda, sklopljenih s 5 po metodi uzorka odabranih dobavljača mandarina i to: [...], [...], [...], [...] i [...], svi s datumom od 30. ožujka 2018. (dalje: Ugovori o skladištenju) koje je stranka dostavila uz podnesak od 17. prosinca 2018.

Pored toga, na zahtjev AZTN-a, stranka se u više navrata; i to prilikom obavljanja s očevida 30. siječnja 2019., u podnesku od 4. veljače 2019., na usmenoj raspravi održanoj 2. travnja 2019. te podnesku od 23. travnja 2019., očitovala o načinu postupanja s mandarinama od njihove dostave do stvarnog otkupa.

Valja ponoviti da na temelju sadržaja tih očitovanja proizlazi kako je riječ u stvari o složenom postupku obrade mandarina, koja se sastoji od drenčiranja (pranje i zaštićivanje od truljenja), odzelenjavanja (postupak traje 5 do 7 dana, ovisno o tome u kojem su stupnju obojanosti dostavljene te vanjskoj temperaturi, a u tom je razdoblju moguće uočiti i eventualno postojanje mediteranske muhe u plodu), potom odbacivanja nekvalitetnih plodova, pranja, sušenja, voštiranja sa zaštitom, ponovnog sušenja, pakiranja, te na kraju pothlađivanja (koje traje od 24 sata do 2 dana), a tek nakon toga se odvoze daljnjim kupcima.

Stranka je ukazala da s obzirom na to da se roba stavlja na tržište u trenutku kada je otkupljivač otkupi od dobavljača - proizvođača, odnosno u trenutku kada mu izda otkupni blok, otkupljivač nije ovlašten otkupiti mandarine sve dok takva roba svojom kvalitetom ne zadovolji uvjete iz Pravilnika o inspekcijskom nadzoru i kontroli usklađenosti voća i povrća s tržišnim standardima. Stoga dobavljači - proizvođači, ako to žele, s Jasenskom stupaju i u drugi pravni posao na temelju ugovora o skladištenju za vrijeme trajanja kojeg se mandarina odzeleni i kalibrira te postane spremna za stavljanje na tržište, a u kojem trenutku je otkupljivač, Jasenska, smije i može otkupiti i to na temelju potpisanih ugovora o otkupu. Istaknula je da je u tome trenutku roba i dalje u vlasništvu dobavljača, a kod otkupljivača se nalazi na temelju ugovora o skladištenju pa je dobavljač, ako je ne želi prodati otkupljivaču, može preuzeti sa skladišta Jasenske. Prema izjavi stranke dane na zapisnik prilikom očevida 30. siječnja 2019., Ugovor o skladištenju primjenjuje se od dovoženja mandarina u dvorišni prostor skladišta te izdavanja Potvrde o primitku robe i primjenjuje se do trenutka kad viljuškar podigne mandarine na vaganje prije stavljanja na kalibrator, u kojem se trenutku počinje primjenjivati Ugovor o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda.

Na usmenoj raspravi održanoj 2. travnja 2019. upitana o razlozima zbog kojih se brutto odvaga mandarina ne radi u trenutku njihovog primitka, već tek nakon što se prođe proces odzelenjavanja, a prije kalibriranja, stranka je odgovorila da je to zbog jednostavnosti tehnološkog procesa, iznoseći kako bi to dodatno kompliciralo njihov tehnološki proces, jer su odvagu zamislili nakon kalibriranja, a mandarine se u vrijeme otkupa dovoze u velikim

količinama, dobavljači satima čekaju na zaprimanje robe, pa smatra da bi ovo dodatno odugovlačilo postupak.

U postupku je na temelju izjave stranke od 4. veljače 2019. utvrđeno da je stranka sa svih 228 dobavljača mandarina sklopila i primjenjivala Ugovore o skladištenju.

Uvidom u sadržaj Ugovora o skladištenju, koji je stanka dostavila uz podnesak od 17. prosinca 2018., utvrđeno je kako je riječ o ugovorima istovjetnog sadržaja (tipskim ugovorima), koji su u svojoj suštini klasični ugovori obveznog prava i to ugovora o uskladištenju (članak 744. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima, „Narodne novine“, br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18., dalje: ZOO), u kojim se jedna ugovorna strana, skladištar, obvezuje primati poljoprivredne proizvode druge ugovorne strane, ostavodavca, i poduzimati sve potrebne radnje radi njihova čuvanja te ih predati na zahtjev ostavodavca ili druge ovlaštene osobe, a za uzvrat se ostavodavac obvezuje plaćati mu naknadu za čuvanje robe u skladu sa skladištarevim cjenikom. U konkretnim Ugovorima o skladištenju, Jasenska se nalazi u ulozi skladištara, dobavljači u ulozi ostavodavaca. Posebnost predmetnih Ugovora o skladištenju je da se poljoprivredni proizvodi preuzimanju na čuvanje do maksimalno 20 dana i da ih u svakom trenutku skladištar može otkupiti po trenutnim tržišnim uvjetima, u kojem slučaju se odriče prava potraživanja naknade za čuvanje, dok ako ostavodavac želi preuzeti svoju robu, o tome je dužan pisanim putem obavijestiti skladištara najmanje 48 sati prije preuzimanja. Pritom se ti ugovori ne ograničavaju na pojedinu poljoprivrednu kulturu i ne sadrže bilo kakve druge odredbe koje bi ukazivale da pored osnovne činidbe i protučinidbe, skladištar i / ili ostavodavac imaju bilo kakve druge obveze vezane uz predane poljoprivredne proizvode.

Isto tako, Ugovor o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda (odnosno promatrani Ugovori) ne sadrži odredbe o bilo kakvoj obradi mandarina (ili druge poljoprivredne kulture) prije ili nakon njihove isporuke. Dapače, iz odredbe članka 2. tog ugovora proizlazi obveza proizvođača, dakle dobavljača, 1) da pripremi zemljište za sjetvu/sadnju, 2) zasnuje proizvodnju - zasije/izvrši sadnju poljoprivrednih/e kultura/e, 3) provodi radnje redovitog obrađivanja zemljišta, a osobito radnje navodnjavanja, prihrane, zaštite bilja od bolesti, nametnika i si. 4) organizira berbu u optimalnim agro-tehničkim rokovima, 5) isporuči urod FCO otkupno mjesto Jasenske, Opuzen, Jasenska 2, 6) vrati preuzetu ambalažu od Jasenske ili plati vrijednost preuzete, a nevrćene ambalaže, 7) pridržava se svih propisa vezano za proizvodnju, a osobito propisa vezanih za sredstva za zaštitu bilja, 8) pridržava se svih propisa vezanih za zdravstvenu ispravnost hrane, 9) za svaki proizvod koji isporučuje, proizvođač je dužan na zahtjev Jasenske dostaviti uzorke za analizu. S druge strane, obveze na strani otkupljivača - Jasenske su: 1) obavljanje otkupa u skladu s odredbama tog ugovora, 2) osiguravanje ambalaže za isporuku proizvoda ako postoji potreba te 3) plaćanje otkupljenih proizvoda u zakonskom roku.

Na temelju izjava stranke danih tijekom postupka, razvidno je kako postoji uobičajena praksa specifična za način poslovanja pri otkupu mandarina prema kojoj se nedozrele i nesortirane mandarine dovoze na otkupno mjesto na kojem započinje postupak njihove obrade i pripreme za tržište, a koji postupak u pravnom smislu podvodi pod Ugovor o skladištenju.

Postojanje nekih zakonitosti, vezanih uz vrstu i specifičnost pojedinog poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda svakako može utjecati na protokole u poslovanju s takvima proizvodima.

Međutim, ZNTP kao prisilan propis proklamira transparentnost poslovnih odnosa pa u ostvarivanju tog cilja, propisuje ne samo obveznu pisanu formu ugovora između dobavljača i otkupljivača i/ili prerađivača, s minimumom obveznih odredbi (članak 5. stavak 1. točke 1. do 6. ZNTP-a), već i ugovornu regulaciju svih bitnih pitanja pojedinog poslovnog odnosa, a sve kako bi dobavljač, kao pregovarački slabija strana, unaprijed bio upoznat sa svim aspektima

tog odnosa, dakle i s pravima i s obvezama svake od ugovornih strana. Na taj bi se način mogućnost manipulacije neugovorenim obvezno-pravnim ovlastima pregovarački jače ugovorne strane, ili izigravanja pozitivnih propisa, svela na minimum.

U konkretnom slučaju, stranka je propustila na transparentan način urediti svoje poslovanje s dobavljačima mandarina u sezoni njihove berbe 2018.

Naime, u ovom postupku je utvrđeno da:

- Ni jedan od ugovora, dakle ni osnovni Ugovor o proizvodnji i isporuci, ni Ugovor o skladištenju, ne definira pojam isporuke proizvoda, a isto tako ne određuje vrstu poljoprivrednog proizvoda koji je predmetom proizvodnje i isporuke, odnosno skladištenja i čuvanja, iako iz izjave stanka dane na usmenoj raspravi 2. travnja 2019., da Jasenska pored mandarina otkupljuje i salatu, bijeli kupus, crveni kupus, kelj, cvjetača, lubenice, dinje, rajčice, krastavce, tikvice, paprike, jagode, krumpir, blitvu, šljive;
- Iz sadržaja odredbi Ugovora o proizvodnji i isporuci proizlazi da je tim ugovorom obuhvaćen cjelokupni postupak uzgoja pojedine poljoprivredne kulture od pripreme zemljišta sjetve/sadnje, zaštite kulture do berbe i isporuke otkupljivaču, a iz sadržaja odredbi Ugovora o skladištenju proizlazi da će skladištar primati na čuvanje poljoprivredne kulture ostavodavca, čuvati ih do 20 dana, i na zahtjev vratiti, a u tom razdoblju ih može u svako doba i otkupiti. Iz iznesenog proizlazi da bi u vremenskom slijedu taj bi Ugovor o proizvodnji i isporuci trebao prethoditi primjeni Ugovora o skladištenju. Međutim, u stvarnosti, kada je riječ o mandarinama, a kako to proizlazi iz izjava stranke danih tijekom postupka, Ugovor o skladištenju interferira s Ugovorom o proizvodnji i isporuci i to u razdoblju od predaje mandarina do trenutka njihova kalibriranja;
- Činjenica da stranka traži potpisivanje Ugovora o skladištenju sa svim svojim dobavljačima u okviru kojeg u stvari obrađuje mandarine, ukazuje upravo kako ona očekuje da mandarine budu ubrane u stadiju kada ne ispunjavaju uvjete za stavljanje na tržište, kao i da pritom ne budu razvrstane, a sve kako bi ih prilagodila svojim potrebama odnosno potrebama daljnjeg kupca;
- Stoga, jasno je kako se u razdoblju od predaje mandarina do njihova kalibriranja, „skladištenje“ iscrpljuju u usluzi obrade mandarina, a ne samog čuvanja kako to stoji u Ugovorima o skladištenju, pri čemu ne postoji ni jedna odredba u ugovornoj dokumentaciji koja bi ukazivala ni potrebu za njihovom obradom, ni na sam postupak obrade/tretiranja mandarina radi njihove pripreme za daljnje tržište;
- Odredba članka 4. stavka 3. Ugovora o skladištenju, prema kojoj skladištar u svakom trenutku može otkupiti robu po trenutnim tržišnim uvjetima, dok ako ostavodavac želi preuzeti svoju robu, o tome je dužan pisanim putem obavijestiti skladištara najmanje 48 sati prije preuzimanja, krajnje je destimulirajuća u odnosu na dobavljača da prodaje svoje proizvode bilo kojem drugom otkupljivaču i po za njega povoljnijoj cijeni. Tome u prilog govori i činjenica da je svega 461 gajba mandarina (cca 7.220 kilograma) u odnosu na ukupno otkupljenih 4.687.715,50 kilograma mandarina, preuzeta od dobavljača sa skladištenja;
- Pored iznesenog, sama činjenica da je skladištenje ograničeno na 20 dana također ukazuje, da njegova osnovna svrha nije pohrana proizvoda u interesu dobavljača da primjerice po boljim uvjetima kasnije proda svoj proizvod, već je riječ o interesu otkupljivača da je otkupi u trenutku kad to najbolje odgovara njegovim interesima, odnosno kad dobije narudžbu svog kupca;
- U suštini stranka sa svojim dobavljačima mandarina ne posluje na temelju ugovora veće uobičajene, a neugovorene prakse;

- Pored iznesenog, poslovanjem, odnosno otkupom mandarina po opisanom modelu, u trenutku predaje mandarina, dobavljač zna koju je količinu predao, ali ne zna niti koja će biti njezina vrijednost, budući da u trenutku predaje mandarina ne može znati niti koja će količina biti otkupljena, niti kako će biti ocijenjena njezina kvaliteta, odnosno u koje će kalibre biti razvrstana;
- S obzirom na to da je mandarina svjež poljoprivredni proizvod, koji stajanjem gubi na kvaliteti, kao i činjenicu da je otkupljivač u stvari onaj koji diktira u kojem će je trenutku otkupiti, jasno je kako stranka odgodom njihova otkupa, u stvari prebacila rizik poslovanja na svoje dobavljača, odnosno rizik da će upravo zbog „skladištenja“, stajanjem pa makar i u kontroliranim uvjetima, mandarina dodatno izgubiti na kvaliteti, što će se u konačnici odraziti i na ukupno otkupljene količine, ali ukupan novčani iznos koji će dobavljač dobiti za konačno po kalibrima razvrstane mandarine.

Slijedom iznesenoga, AZTN je utvrdio kako je stranka sklapanjem i provedbom Ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda s dobavljačima mandarina tijekom otkupne sezone 2018., u okviru kojih je preuzimala nesortirane i nedozrele mandarine radi njihove obrade i pripreme za tržište, iako to ni na koji način nije bilo regulirano ni tim Ugovorima, ni Ugovorima o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda, u suštini je odgodila stvarni trenutak isporuke mandarina, čime je prebacila rizik poslovanja na dobavljače te je na taj način nametnula nepoštenu trgovačku praksu iz članka 4. stavka 2. točke 6. ZNTP-a, u vezi s odredbom članka 11. točke 7. ZNTP-a.

Iako je stranka u pisanoj obrani u bitnom osporavala da je počinila te povrede, ponavljajući kao i tijekom ispitnog postupka, da ubrane mandarine ne udovoljavaju propisanim standardima kvalitete i ne mogu se staviti na tržište, zbog čega ih stranka na temelju Ugovora o skladištenju, radi njihovog odzelenjavanja skladišti sve do trenutka kada su podobne za stavljanje na tržište, pojašnjavajući da je do tog trenutka roba i dalje u vlasništvu dobavljača, a kod otkupljivača se nalazi temeljem ugovora o skladištenju pa je dobavljač, ako je ne želi prodati otkupljivaču, može preuzeti sa skladišta stranke.

Ističući da su ugovor o skladištenju i ugovor o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda dva zasebna i odvojena pravna posla, stranka drži da je kroz pravni posao različit od otkupa, omogućila svojim dobavljačima koji nemaju potrebne kapacitete za skladištenje robe do trenutka postizanja ugovorene kvalitete, temeljem posebnog pravnog posla skladišti kod stranke, pri čemu se poziva i na odgovor AZTN-a od 14. rujna 2018. vezan upravo uz pitanje mogućnosti sklapanja ugovora o skladištenju, koji u sklapanju takvih ugovora nije vidio ništa sporno.

AZTN nije prihvatio navode iz pisane obrane stranke iz svih ranije navedenih razloga.

Argument iz dijela pisane obrane u kojem se stranka poziva na odgovor AZTN-a dan u okviru spisa KLASE: 034-08/18-04/137 od 14. rujna 2018. vezan uz mogućnost pružanja usluge skladištenja potpuno je promašen i izvučen iz konteksta.

Naime, pitanje koje je stranka u tom trenutku postavila, bilo je „*Molim Vas da nam odgovorite da li imamo ili nemamo pravo s dobavljačima svježeg voća i povrća sklapati ugovore o skladištenju.*“ (op.cit).

Na ovako šturo postavljeno pitanje, bez bilo kakve naznake o tome što bi skladištenje prema njenom mišljenju trebalo obuhvaćati odgovoreno je načelno, pritom ne prejudicirajući bilo kakvu odluku Vijeća u bilo kojem konkretnom slučaju, kako sklapanje ugovora o uskladištenju samo po sebi nije zabranjeno, međutim potrebno je jasno i nedvojbeno (kako s pravnog, tako i s ekonomskog aspekta) razlučiti poslovni odnos u koji stranke ulaze u

povodu usluge uskladištenja, od poslovnog odnosa u koji ulaze u povodu proizvodnje i/ili kupnje i prodaje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

U ovom je postupku nesporno utvrđeno kako je stranka, bez ugovorom jasno definiranih elemenata postupka, podvodila obradu isporučenih mandarina, koje u trenutku isporuke nisu udovoljavale propisanoj kvaliteti, pod odredbe Ugovora o skladištenju, te na taj način odgodila trenutak njihove stvarne isporuke, čime je prebacila rizik poslovanja na dobavljača.

Upravo zbog toga, smatrajući da bi se predloženim saslušanje svjedoka postupak dodatno produljio, a da pri tom ne bi bile iznesene činjenice koje bi pridonijele drugačijem utvrđenju ove povrede, AZTN je odbio taj prijedlog stranke.

Na temelju navoda stranke iz podneska od 23. rujna 2020., iz kojeg proizlazi da u 2019. i 2020. nije mijenjala Ugovore o skladištenju te je na temelju tih ugovora stranka mandarine zaprimala na čuvanje do otkupa, a radi postupka odzelenjavanja i kalibracije, proizlazi da je na temelju spornih ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda sklopljenih s 5 dobavljača odabranih metodom uzorka na istovrstan način poslovala i 2019. pa i 2020. Na temelju te izjave, u Obavijesti AZTN-a od 8. listopada 2020., utvrđeno je da su sporni ugovori još uvijek važeći, što znači da povreda u odnosu na svaki od ugovora traje od njihova sklapanja 30. ožujka 2018., a s obzirom na to da je riječ o ugovorima sklopljenim na neodređeno vrijeme, traje i u trenutku donošenja te Obavijesti.

Iako stranka u pisanoj obrani nije prigovarala utvrđenju o trajanju ove povrede, AZTN je ponovno razmotrio sve činjenice i okolnosti vezanih uz ovu povredu, nakon čega je ocijenio da trajanje ove povrede treba vezati upravo uz sezonu otkupa mandarina 2018. godine. Stoga je u odnosu na povrede počinjene u odnosu na 5 po metodi odabranih dobavljača, ocjenjivao prema zadnje izdanom otkupnom bloku svakog od njih. Naime, izdavanje otkupnog bloka, prema navodima stranke iz ovog upravnog postupka, predstavlja trenutak u kojem je mandarina doista otkupljena i kada prestaje ugovor o skladištenju. U tom smislu AZTN je ocijenio da je povreda u odnosu na

- Ugovor br. 149/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljenog s [...], trajala u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 8. listopada 2018., dakle 192 dana (6 mjeseci i 8 dana)
- Ugovor br. 223/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljen s [...], trajala u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 26. listopada 2018., dakle 210 dana (6 mjeseci i 26 dana)
- Ugovor br. 229/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljen s [...], trajala u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 22. studeni 2018., dakle 237 dana (7 mjeseci i 23 dana)
- Ugovor br. 228/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljen s [...], trajala u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 27. listopad 2018., dakle 210 dana (6 mjeseci i 27 dana)
- Ugovor br. 322/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljen s [...], trajala u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 10. studeni 2018. dakle 255 dana (7 mjeseci i 11 dana).

S obzirom na to da je riječ o tipskoj ugovornoj dokumentaciji, jasno je kako je na isti način poslovala i s ostalih 223 dobavljača mandarina, koji nisu bili obuhvaćeni ovim ispitnim postupkom.

6.1.5. *Nepreuzimanje mandarina, a bez da su razlozi za nepreuzimanje mandarina bili utvrđeni ugovorima*

Odredbom članka 11. točke 4. ZNTP-a, nepoštenom trgovačkom praksom određeno je i nepreuzimanje ugovorenih količina poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda u skladu s ugovorenim dinamikom otkupa, osim u opravdanim slučajevima utvrđenim ugovorom.

Uvidom u sadržaj 5 promatranih tipskih Ugovora, utvrđeno je da je u članku 3. svakog od tih ugovora određena obveza Jasenskoj da izvrši otkup uroda, osigura ambalažu za isporuku proizvoda te plati otkupljene poljoprivredne proizvode u zakonom predviđenom roku.

Isto tako utvrđeno je da ti ugovori ne sadrže odredbu prema kojoj bi bila predviđena, odnosno utvrđena bilo koja opravdana situacija, koja bi ovlastila Jasensku da ne preuzme poljoprivredne proizvoda koji su predmet ugovora. Drugim riječima, ugovori ne predviđaju bilo koju situaciju koja bi predstavljala iznimku od obveze Jasenske iz članka 3. ugovora da izvrši otkup uroda.

Pored iznesenog, odredbu kojom bi bila predviđena opravdana situacija, kao iznimka od obveze preuzimanja ugovorenih količina proizvoda, ne sadrže ni tipski Ugovori o skladištenju, sklopljeni s dobavljačima, a postojanje takvih iznimki nije predviđeno ni Općim uvjetima otkupa, u kojima su komprimirani dokumenti pod nazivom „Opći uvjeti otkupa mandarine“ i „Uvjeti za otkup - Veličina i kvaliteta mandarine 2018. - odredbe o veličini agruma“ od 1. rujna 2018.

Tijekom ispitnog postupka, stranka je u više navrata i to u okviru Zapisnika o očevidu provedenom u sjedištu stranke 30. siječnja 2019., u podnesku od 4. veljače 2019. te u podnesku od 22. studenoga 2019., izjavila kako nekoliko dana tijekom sezone berbe mandarina mora privremeno prekinuti s otkupom, o čemu dan prije „zatvaranja“ otkupa obavještava dobavljače stavljanjem obavijesti o tome na svojoj oglasnoj ploči te slanjem SMS-poruka. Kao razloge za obustavu otkupa navodi popunjenost kapaciteta te nepovoljne vremenske uvjete (primjerice kiša).

Prema izjavi stranke, ali i na temelju cjenika dostavljenih uz podnesak od 17. prosinca 2018., pored nedjelja, kao dana kojim inače ne obavlja otkup, Jasenska u sezoni otkupa mandarina 2018. godine, nije okupljivala mandarine ukupno 8 dana. Drugim riječima, u sezoni koja je 2018. trajala od 14. rujna 2018. do 7. prosinca 2018. (razdoblje od 84 dana), čak 21 dan (12 nedjelja, 1 blagdan i 8 radnih dana prekida otkupa) otkup mandarina se nije obavljao. Dakle, četvrtinu sezone otkupa, stranka nije obavljala otkup mandarina, što za poljoprivredni proizvod čije se dozrijevanje ne može spriječiti ili usporiti, nije beznačajno.

Neprijeporno je da u sezoni otkupa bilo kojeg poljoprivrednog proizvoda pa tako i mandarina, postoje situacije u kojim je otkupljivač i/ili prerađivač realno onemogućen izvršavati svoju ugovornu obvezu otkupa poljoprivrednog proizvoda koji je predmetom otkupa. Međutim, mogućnost nastanka takvih situacija, u skladu s odredbama ZNTP-a, potrebno je unaprijed predvidjeti i ugovorom, kako bi dobavljač, unaprijed mogao biti upoznat da u određenim, ugovorom predviđenim situacijama, neće moći računati na isporuku svojih proizvoda tom otkupljivaču, a sve kako bi pravovremeno mogao dogovoriti organizirati prodaju svojih proizvoda drugom otkupljivaču ili na drugačiji način riješiti pitanje njihove obrade i/ili isporuke.

Stoga, unatoč činjenici da su u sezoni otkupa mandarina 2018. postojali razlozi za privremeni prekid otkupa (ograničenja skladišnih kapaciteta Jasenske i loše vremenske prilike), ti razlozi, iako realni i predvidivi, ipak nisu ugrađeni u ugovore o proizvodnji i otkupu poljoprivrednih proizvoda sezone otkupa 2018., kao izuzetak, odnosno odstupanje od uobičajene dinamike otkupa. Da je riječ o situacijama koje se u dugogodišnjoj poslovnoj praksi ponavljaju proizlazi i izjava stranke da se takve situacije događaju (izjava dana na očevidu 30. siječnja 2019.) stranke o tome da su istovrsni problemi postojali i tijekom sezone otkupa mandarine 2019. (izjava iz podneska od 22. studenoga 2019.).

Osporavajući u pisanoj obrani utvrđenje o tome da je u sporne, točno navedene dane svojim dobavljačima nametnula nepoštenu trgovačku prasku iz članka 11. točke 4. ZNTP-a, stanka iznosi i stajalište o tome da je za utvrđenje te činjenice AZTN trebao utvrditi da je na te dane doista došlo do nepreuzimanja određene robe od određenog dobavljača s kojim se stranka nalazi u poslovnom odnosu u smislu odredbi ZNTP-a, odnosno da je trebao utvrditi da je na te dane stranka doista odbila preuzeti robu od određenog dobavljača. Pri tom odmah i ističe da takvu činjenicu nije moguće utvrditi jer na te dane dobavljači nisu obavljali berbu i dovoz robe radi loših vremenskih prilika, iznoseći i da je proizvođačima mandarine u dolini Neretve poznato iz kojeg razloga se berba mandarina ne obavlja za vrijeme trajanja loših vremenskih uvjeta, odnosno kišnih dana.

AZTN ovakvu argumentaciju stranke nije prihvatio kao dostatnu da bi se otklonilo utvrđenje ove povrede.

Prije svega, valja ukazati da AZTN nije stavio na teret stranci da je odbila primiti isporuku poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda te time nametnula nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 11. točke 6. ZNTP-a, već da nije preuzimala mandarine u taksativno navedene dane, a da za to nisu postojali ugovorom utvrđeni opravdani slučajevi (članaka 11. točka 4. ZNTP-a). Stoga je neosnovan navod stranke o tome da je postojala obveza utvrđivati konkretne slučajeve u kojima je stanka od pojedinog, točno određenog dobavljača odbila preuzeti mandarine. Pored iznesenog, i sama stranka ukazuje da odbijanje primitka mandarina za svaki konkretan slučaj ne bi bilo moguće utvrditi, jer se u te dane nije obavljala berba ni dovoz robe, dok je tijekom postupka iskazivala i da o zatvaranju otkupa obavještava dobavljače telefonskim putem, SMS porukama i objavom na otkupnom mjestu. U tom smislu, tako upozoreni dobavljači su u naprijed obaviješteni da njihove mandarine neće biti preuzete.

U ispitnom je postupku nesporno utvrđeno da 2. listopada 2018., 17. listopada 2018., 18. listopada 2018., 22. listopada 2018., 23. listopada 2018., 29. listopada 2018., 20. studenoga 2018. i 21. studenoga 2018., stranka nije preuzimala mandarine. Pritom je važno istaknuti da prema navodima stranke danim tijekom postupka, razlog za nepreuzimanje mandarina nisu samo vremenski uvjeti, već i popunjenost skladišnih kapaciteta stranke.

Isto tako, nesporno je da takve situacije nisu predviđene bilo kojim od ugovora koje je stranka sklopila sa svojim dobavljačima mandarina, kao ni u Općim uvjetima otkupa.

AZTN ne osporava da u stvarnosti doista postoje situacije u kojima otkup nije moguće izvršiti pa u tom smislu ne osporava ni navode iz mišljenje španjolskog poslovnog partnera stranke [...], [...], [...], P.(V.), od 9. studenoga 2020. Isto tako, AZTN ne spori ni da na temelju dugogodišnjeg iskustva proizvođači mandarina vjerojatno znaju da mandarine u kišnim uvjetima ne beru. Stoga je AZTN odlučio ne prihvatiti prijedlog stranke za saslušanje svjedoka, smatrajući da bi se time postupak dodatno produljio, a da da pritom ni jedna nova relevantna činjenica ne bi bila utvrđena.

Međutim, neovisno o navedenim činjenicama, ZNTP, kao propis koji uvodi obvezu reguliranja poslovnih odnosa dobavljača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda s otkupljivačima i/ili prerađivačima ili trgovcima ugovorom u pisanom obliku, s obveznim minimalnim sadržajem, ali i s obvezom ugovornog reguliranja svih drugih odrednica, odnosno situacija bitnih za pojedini poslovni odnos. U tom smislu, iz odredbe članka 11. točke 4. ZNTP-a, jasno proizlazi da situacije u kojima je otkupljivač i/ili prerađivač može ne

preuzeti mandarine u ugovorenoj količini i u skladu s dogovorenom dinamikom otkupa, moraju biti predviđene ugovorom.

Ocijenjeno je da je ova povreda učinjena u odnosu na svih 228 dobavljača mandarina sezone otkupa 2018., budući da je prema navodima stranke, sa svima imala sklopljene tipske ugovore, dakle ugovore istovrsnog sadržaja koji nisu predviđali situacije u kojima stranka može nepreuzeti mandarine, a u sporne dane ni od jednog od tih dobavljača stranka nije preuzimala mandarine. Propust stranke da ugovorom regulira situacije zbog kojih će privremeni prekid otkupa biti ipak prihvatljiv, pri čemu u sezoni otkupa u sporne dane doista nije preuzimala mandarine, predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 6. u vezi s odredbom članka 11. stavka 4. ZNTP-a.

Opisana povreda neposredno je vezana uz nedostatak odgovarajuće odredbe u promatranim Ugovorima o opravdanim slučajevima u kojima Jasenska može ne preuzimati mandarine pa bi se trajanje ove povrede protezalo kroz cijelo vrijeme trajanja ugovora. Međutim, AZTN je *in favorem* stranci ipak trajanje te povrede vezao upravo uz dane u kojima Jasenska doista nije otkupljivala mandarine: 2. listopada 2018., 17. listopada 2018., 18. listopada 2018., 22. listopada 2018., 23. listopada 2018., 29. listopada 2018., 20. studenoga 2018. i 21. studenoga 2018., dakle 8 radnih dana otkupa sezone 2018.

7. Visina upravno – kaznene mjere

Po okončanju glavne rasprave, u skladu s odredbom članka 19. stavka 6. ZNTP-a, Vijeće odlučuje o postojanju uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere, određuje njezinu visinu, kao i rokove i način njezina izvršenja.

Cilj upravno-kaznenih mjera, koje AZTN utvrđuje i izriče u smislu ZNTP-a je uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom, kažnjavanje počinitelja povreda te odvratanje počinitelja i drugih osoba od povreda ZNTP (članak 23. ZNTP-a).

Na temelju odredbi članka 27. ZNTP-a, pri utvrđivanju i izricanju upravno-kaznene mjere, AZTN uzima u obzir težinu, opseg i vrijeme trajanja povrede te posljedice povrede za dobavljače. Utvrđeni iznos upravno-kaznene mjere se smanjuje ili povećava ovisno o utvrđenim olakotnim i otegotnim okolnostima, uz iznimku koja AZTN-u daje mogućnost dodatnog smanjenja iznosa upravno-kaznene mjere pravnoj ili fizičkoj osobi koja se nalazi u teškoj financijskoj situaciji, ako podnese relevantne dokaze da bi izricanje upravno-kaznene mjere u iznosu kako je to propisano ZNTP-om značajno ugrozilo njezinu ekonomsku održivost i dovelo do značajnog gubitka vrijednosti njezine imovine.

Pritom se olakotnim okolnostima osobito smatraju dostava dokaza o prekidu protupravnog postupanja prije pokretanja postupka, dostava dokaza o prekidu protupravnog postupanja najkasnije u roku od tri mjeseca od dana pokretanja postupka, kratko trajanje povrede, ali ne dulje od godine dana i dobra suradnja s AZTN-om tijekom vođenja postupka (članak 27. stavak 2. ZNTP-a).

Otegotnim okolnostima smatraju se osobito ponavljanje istog ili drugog postupanja kojima se krše odredbe ZNTP-a nakon dostavljenog rješenja kojim je ranije utvrđena povreda tog zakona i utvrđena i izrečena propisana upravno-kaznena mjera, odbijanje suradnje s AZTN-om ili ometanje AZTN-a tijekom provedbe postupka i uloga poticatelja drugih na povredu ZNTP-a, odnosno sve radnje poduzete radi osiguranja sudjelovanja drugih u povredi (članak 27. stavak 3. ZNTP-a).

Sve povrede opisne u točki I. izreke ovoga rješenja okvalificirane su odredbama članka 24. ZNTP-a kao teške povrede ZNTP-a.

U tom smislu, na temelju odredbe:

- članka 24. stavka 2. točke 3. ZNTP-a (I.1.) za postojanje općih uvjeta poslovanja, koji nisu sadržavali odredbe o uvjetima i rokovima plaćanja, rokovima isporuke i mjestu isporuke mandarina, dakle nisu bili sastavljeni u skladu s odredbama članka 5. stavka 3., u vezi s člankom 5. stavkom 1. točkama 3., 4. i 5. ZNTP-a te članka 8. stavka 3. ZNTP-a, što predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 3. ZNTP-a;
- članka 24. stavka 2. točke 1. ZNTP-a za poslovanje na temelju sklopljenih ugovora, koji nisu sadržavali: (I.2.) jasno određenje o cijeni i/ili načinu određivanja, odnosno izračuna cijene, prema kojem bi na jasan i nedvojben način bilo moguće utvrditi na temelju kojeg se pojedinog parametra kvalitete izračunava cijena poljoprivrednog proizvoda, koja je osnova za izračun cijene i kako se obavlja njezina korekcija, dakle nisu bili sastavljeni u skladu s odredbom članka 5. stavka 1. točke 1. ZNTP-a, što predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 1. i ZNTP-a; te (I.3.) jasno okvirno određenje o uvjetima i rokovima isporuke mandarina u sezoni njihova otkupa 2018., prema kojem bi na jasan i nedvojben način bilo moguće utvrditi uvjete i rokove isporuke, što je protivno odredbi članka 5. stavka 1. točke 4. ZNTP-a i predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 1. i ZNTP-a;
- članka 24. stavka 2. točke 6. ZNTP-a, za: (I.4.) sklapanje i provedbu ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda s dobavljačima mandarina tijekom otkupne sezone 2018., kojima je odgodila stvarni trenutak isporuke mandarina, čime je prebacila rizik poslovanja na dobavljače što predstavlja nepoštenu trgovačku praksu iz članka 4. stavka 2. točke 6. ZNTP-a, u vezi s odredbom članka 11. točke 7. ZNTP-a; te (I.5.) nepreuzimanje mandarina, odnosno obustavu otkupa mandarina, a bez da su razlozi za nepreuzimanje mandarina prethodno bili utvrđeni ugovorima, što predstavlja nepoštene trgovačke prakse iz članka 4. stavka 2. točke 6., u vezi s člankom 11. točke 4. ZNTP-a;

moguće je za sve utvrđene povrede izreći upravno-kaznenu mjeru do najviše 3.500.000,00 kuna za pravnu osobu koja je otkupljivač i/ili prerađivač ili trgovac.

Stranka je u pisanoj obrani zaprimljenoj u AZTN-u 16. studenoga 2020., ukazala kako je od stupanja na snagu ZNTP-a učinila sve kako bi svoje poslovanje uskladila s odredbama toga zakona što čini i dalje pa je u tom smislu iskazala i spremnost da svoje postupanje odmah prilagodi uputama AZTN-a.

Posebno je istaknula da je tijekom ovoga postupka u potpunosti surađivala s AZTN-om, odazivala se svakom pozivu te dostavljala sve tražene podatke i dokumentaciju. U tom je smislu i tijekom postupka svoje ugovore o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda nastavila prilagođavati odredbama ZNTP na način na kojim bi se izbjegle sve nedoumice AZTN-a, o čemu je u spis dostavila i primjerak ugovora za 2019.

Iako je stranka i na glavnoj raspravi, održanoj 24. studenoga 2020., imala mogućnost da dopuni navode iz pisane obrane, druge olakotne okolnosti nije isticala.

Slijedom iznesenoga, od olakotnih okolnosti koje je Jasenska u istaknula u svojoj obrani, AZTN je utvrdio da je stranka je tijekom ovoga postupka ostvarivala dobru suradnju s AZTN-om te iskazala spremnost da svoje postupanja i način poslovanja uskladi s odredbama ZNTP-a.

U tom smislu, AZTN je pozitivnim cijenio i to što je stranka samoinicijativno, i prije donošenja ovoga rješenja, nastojala uskladiti svoje ugovore s odredbama ZNTP-a te na taj način i

korigirati svoje poslovanje s dobavljačima sklapanjem novih ugovora i to: Ugovor br. 188/19 o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 29. travnja 2019. s [...], Ugovor br. 254/19 o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 31. svibnja 2019., s [...], Ugovor br. 156/19 o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 29. travnja 2019. s [...], Ugovor br. 141/19, o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda s [...], te Ugovor br. 201/19, od 29. travnja 2019. s [...], svaki s pripadajućima prilogima 1 i 2 navedenim Ugovorima.

Ocijenjeno je da su neke od utvrđenih povreda bile relativno kratkog trajanja (ne duljeg od godinu dana), osim povreda koje se odnose na trajanje promatranih Ugovora (nedostatak jasne odredbe o cijeni proizvoda, odnosno njezina određivanja ili izračuna te nejasne odredbe o uvjetima i rokovima isporuke proizvoda), za koje je sve utvrđeno da su trajali od 391 do 426 dana, odnosno dulje od godinu dana.

Isto tako cijeno je da su povrede učinjene u prvoj godini primjene ZNTP-a, kao propisa koji je prvi put donesen kao propis koji za cilj i svrhu ima osiguranje, uspostavu i zaštitu poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom.

Otegotne okolnosti AZTN nije utvrdio.

8. Odluka Vijeća

8.1. Odluka Vijeća o utvrđivanju iskorištavanja značajne pregovaračke snage otkuplivača nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi i trajanju takvog postupanja

Na temelju odredbi članka 19. stavka 6. i 7. ZNTP-a, a u skladu s ovlastima iz članka 13. stavka 2. i članka 20. stavka 1. točke 1. ZNTP-a, Vijeće je na svojoj 53/2020. sjednici, održanoj 18. prosinca 2020., uzimajući u obzir i utvrđenja sa sjednice 38/2020., održane 8. listopada 2020., razmatralo cjelokupno utvrđeno činjenično stanje u ovom predmetu i donijelo odluku o tome da je otkuplivač Jasenska, iskorištavajući značajnu pregovaračku snagu, svojim dobavljačima mandarina nametnuo nepoštene trgovačke prakse u smislu ZNTP-a na način da je:

1. U razdoblju od 1. rujna 2018. do 31. prosinca 2018., imao javno objavljene uvjete poslovanja pod nazivom „Opći uvjeti otkupa mandarine“, te „Uvjeti za otkup – Veličina i kvaliteta mandarine 2018. - Odredbe o veličini agruma“, od 1. rujna 2018., koji nisu sadržavali odredbe o uvjetima i rokovima plaćanja, rokovima isporuke i mjestu isporuke mandarina, dakle nisu bili sastavljeni u skladu s odredbama članka 5. stavka 3., u vezi s člankom 5. stavkom 1. točkama 3., 4. i 5. ZNTP-a te članka 8. stavka 3. ZNTP-a, što predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 3. ZNTP-a;
2. Poslovao s dobavljačima mandarina na temelju ugovora u kojima ni u njihovoj odredbi članka 6. stavka 1., ni u drugim odredbama tih ugovora nije bilo sadržano jasno određenje o cijeni i/ili načinu određivanja, odnosno izračuna cijene, prema kojem bi na jasan i nedvojbena način bilo moguće utvrditi na temelju kojeg se pojedinog parametra kvalitete izračunava cijena poljoprivrednog proizvoda, koja je osnova za izračun cijene i kako se obavlja njezina korekcija, što je protivno odredbi članka 5. stavka 1. točke 1. ZNTP-a i predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 1. ZNTP-a, a riječ je o sljedećim, metodom uzorka odabranim, ugovorima:

- Ugovor br. 149/OP o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018., s Prilogom 1 - Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu od 10. rujna 2018., sklopljen s dobavljačem [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 28. travnja 2019.,
 - Ugovor br. 223/OP o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018., s Prilogom 1 - Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu od 13. rujna 2018., sklopljen s dobavljačem [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 30. svibnja 2019.,
 - Ugovor br. 229/OP o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018., s Prilogom 1 - Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu od 14. rujna 2018., sklopljen s dobavljačicom [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 28. travnja 2019.,
 - Ugovor br. 228/OP o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018., s Prilogom 1 - Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu od 10. rujna 2018., sklopljen s dobavljačem [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 25. travnja 2019.,
 - Ugovor br. 322/OP o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda (od 30. ožujka 2018., s Prilogom 1 - Terminski plan za proizvodnju po kulturama i vremenu berbe za 2018. godinu od 10. rujna 2018., sklopljen s dobavljačem [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 28. travnja 2019.;
3. Poslovaao s dobavljačima mandarina na temelju ugovora i priloga ugovorima, navedenim u točki I.2.) izreke ovoga rješenja, s trajanjem tih ugovora kako je navedeno u istoj točki, koji nisu sadržavali jasno određenje o uvjetima i rokovima isporuke mandarina u sezoni njihova otkupa 2018., prema kojima bi na jasan i nedvojbjen način bilo moguće utvrditi uvjete i rokove isporuke, što je protivno odredbi članka 5. stavka 1. točke 4. ZNTP-a i predstavlja nepoštenu trgovačku praksu u smislu odredbe članka 4. stavka 2. točke 1. ZNTP-a;
4. Sklapanjem i provedbom Ugovora o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda s dobavljačima mandarina tijekom otkupne sezone 2018., u okviru kojih je preuzimao nesortirane i nedozrele mandarine radi njihove obrade i pripreme za tržište, iako to ni na koji način nije bilo regulirano ni tim Ugovorima, ni Ugovorima o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda, u suštini je odgodio stvarni trenutak isporuke mandarina, čime je prebacio rizik poslovanja na dobavljače te je na taj način nametnuo nepoštenu trgovačku praksu iz članka 4. stavka 2. točke 6. ZNTP-a, u vezi s odredbom članka 11. točke 7. ZNTP-a, a riječ je o sljedećim, metodom uzorka odabranim, ugovorima:
- Ugovor br. 149/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljen s [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 8. listopada 2018.
 - Ugovor br. 223/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljen s [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 26. listopada 2018.
 - Ugovor br. 229/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljen s [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 22. studenoga 2018.
 - Ugovor br. 228/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljen s [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 27. listopada 2018.
 - Ugovor br. 322/OP/S o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda od 30. ožujka 2018. sklopljen s [...], u razdoblju od 30. ožujka 2018. do 10. studeni 2018.;
5. Obustavom otkupa mandarina, odnosno njihovim nepreuzimanjem 2. listopada 2018., 17. listopada 2018., 18. listopada 2018., 22. listopada 2018., 23. listopada

2018., 29. listopada 2018., 20. studenoga 2018. i 21. studenoga 2018., a bez da su razlozi za nepreuzimanje mandarina bili prethodno utvrđeni ugovorima, svim svojim dobavljačima mandarina, dakle 228 dobavljača mandarina, nametnuo nepoštene trgovačke prakse iz članka 4. stavaka 2. točke 6., u vezi s člankom 11. točke 4. ZNTP-a.

Razlozi za donošenje ovakve odluke Vijeća detaljno su obrazloženi u točki 6. obrazloženja ovoga rješenja

Slijedom iznesenoga, AZTN je na temelju odluke Vijeća, odlučio kao u točki I. izreke ovoga rješenja.

8.2. Zabrana daljnjeg protupravnog postupanja te određivanje mjera uvjeta i rokova za otklanjanje nepoštenih trgovačkih praksi

Cilj i svrha ZNTP-a je uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom (članak 1. stavak 2. ZNTP-a). Sredstva za postizanje tog cilja i svrhe, u situacijama kada AZTN utvrdi iskorištavanje značajne pregovaračke snage otkupljivača i/ili prerađivača ili trgovca nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi njihovim dobavljačima u smislu članka 3. do 12. ZNTP-a, je između ostalih i zabrana daljnjih postupanja koja su u postupku utvrđena nepoštenima te određivanje mjera, uvjeta i rokova za otklanjanje takvog postupanja (članak 20. stavka 1. točka 1. ZNTP-a).

U tom smislu, AZTN je na temelju odluke Vijeća, zabranio Jasenskoj svako daljnje postupanje, koje je u ovom postupku utvrdio da predstavlja povredu ZNTP-a, kako je odlučeno u točki II. izreke ovog rješenja.

U svrhu otklanjanja utvrđenih povreda, odnosno nepravilnosti u poslovanju Jasenske s njezinim dobavljačima mandarina, AZTN je na temelju odluke Vijeća odredio mjere uvjete i rokove u kojima stranka mora uskladiti svoje poslovanje s odredbama ZNTP-a.

Stranka je tijekom ovoga upravnog postupka, u 2019. modificirala ugovore o proizvodnji i isporuci poljoprivrednih proizvoda, nastojeći ih uskladiti s odredbama ZNTP-a. Međutim, imajući u vidu utvrđenja iz točke I. izreke ovoga rješenja, jasno je da pojedine odredbe tih ugovora treba dodatno razraditi. U istom razdoblju, stranka ni na koji način nije dala do znanja da je modificirala, odnosno pokušala uskladiti opće uvjete poslovanja, odnosno otkupa mandarina.

Stoga je Jasenskoj određeno da u roku od 4 mjeseca od dostave ovoga rješenja uskladi svoje poslovanje, a prije svega opće uvjete poslovanja, odnosno otkupa mandarina za 2021. te u tom smislu dostavi nacrt općih uvjeta poslovanja, koji moraju sadržavati jasne i razumljive odredbe u smislu članka 5. stavka 3. u vezi sa stavkom 1. točke od 1. do 5. istoga članka ZNTP- te članka 8. ZNTP-a, ako naravno Jasenska odluči u 2021. poslovati i na temelju javno objavljenih općih uvjeta poslovanja, odnosno otkupa mandarina.

U istom roku, određeno joj je i da dostavi nacrt tipskog ugovora vezanog uz kupoprodaju mandarina na način da, pored ostalih obveznih sastojaka ugovora u smislu odredbi članka 5. stavka 1. ZNTP-a, na jasan i nedvojbena način budu ugovoreni:

- cijena, odnosno način njezina određivanja, ili izračuna, pri čemu će jasno biti određeno o kojem je tržištu riječ, ako se cijena veže uz pojedino tržište, kao i navedeno na temelju kojeg se pojedinog parametra kvalitete izračunava cijena

poljoprivrednog proizvoda, koja je osnova za izračun cijene i kako se obavlja njezina korekcija,

- uvjeti i rokovi isporuke s jasno razrađenim elementima bitnim za određivanje isporuke i rokova isporuke poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, kao i
- objektivno opravdani slučajevi i okolnosti zbog kojih će otkupljivač moći privremeno obustaviti otkup, odnosno ne preuzeti poljoprivredne proizvode koji su predmetom isporuke, s jasno određenim načinom na koji će u tim slučajevima o tome dobavljači biti pravovremeno obaviješteni te
- određeni jasni kriteriji i načini postupanja s mandarinama od njihove predaje do kalibriranja.

Ako Jasenka u 2021. nema namjeru poslovati na temelju tipskih ugovora, odnosno ugovora istovrsnog sadržaja, u kojima se samo mijenjaju u podaci vezani uz primjerice vrste i količine poljoprivrednih proizvoda koji su predmetom ugovora, površina ili druge slične (po pojedinom dobavljaču individualizirane) podatke, i/ili ako nema namjeru imati opće uvjete poslovanja, o tome mora dostaviti ogovarajuću pisanu izjavu.

Slijedom iznesenoga, Jasenskoj su određene mjere, uvjeti i rokovi za usklađivanje poslovanja, kako je AZTN odlučio u točki III. izreke ovoga rješenja.

8.3. Odluka o visini upravno-kaznene mjere

Vijeće je nakon provedenog postupka utvrđivanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere u ovom postupku, uzimajući u obzir sve činjenice i okolnosti utvrđene u tom postupku, prije svega težinu, opseg i vrijeme trajanja povrede te posljedice povrede za dobavljače, utvrdilo osnovni iznos upravno-kaznene mjere u iznosu od 437.500,00 kuna.

Tako utvrđeni osnovni iznos upravno-kaznene mjere smanjen je na temelju utvrđenih olakotnih okolnosti opisanih u točki 6. obrazloženja ovoga rješenja, slijedom čega je Vijeće, u skladu s odredbama članka 24. stavka 2. točke 1. i točke 7. ZNTP-a, donijelo odluku da se otkupljivaču Jasenska, izrekne upravno-kaznena mjera u iznosu od 350.000,00 kuna.

Vijeće drži da će se ovakvom upravno-kaznenom mjerom ostvariti cilj izricanja upravno-kaznene mjera ne samo u odnosu na navedenog otkupljivača, odnosno odvratanje samog prekršitelja, već i drugih trgovaca, otkupljivača i/ili prerađivača od kršenja odredbi ZNTP-a te istodobno pridonijeti uspostavi, osiguranju i zaštiti poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom.

U skladu s iznesenim, AZTN je na temelju odluke Vijeća, odlučio kao u točki IV. izreke ovoga rješenja.

8.4. Izvršenje upravno-kaznene mjere

U skladu s odredbom članka 28. stavka 1. ZNTP-a, upravno-kaznena mjera uplaćuje se po izvršnosti rješenja AZTN-a ako nije podnesena tužba, odnosno po pravomoćnosti sudske odluke, uračunavajući u iznos upravno-kaznene mjere i zakonske zatezne kamate od dana dostave stranci rješenja AZTN-a do dana plaćanja.

Navedeni iznosi se uplaćuju u korist Državnog proračuna Republike Hrvatske na račun broj: HR1210010051863000160, model HR64, poziv na broj odobrenja: 6092-20833-OIB uplatitelja.

Nakon izvršene uplate obveznik uplate je dužan uplatnicu, kao dokaz o obavljenoj uplati upravno-kaznene mjere, dostaviti AZTN-u žurno, a najkasnije po isteku roka od 15 (petnaest) dana od dana pravomoćnosti rješenja s pozivom na broj KLASA: UP/I 034-03/19-04/001.

Ako stranka u određenom roku ne uplati upravno-kaznenu mjeru, AZTN će o tome obavijestiti Područni ured Porezne uprave Ministarstva financija na čijem je području prebivalište, odnosno sjedište stranke, radi naplate upravno-kaznene mjere prisilnim putem prema propisima o prisilnoj naplati poreza. Upravno-kaznene mjere koje na zahtjev AZTN-a prisilno naplaćuje Porezna uprava Ministarstva financija uplaćuju se izravno u korist državnog proračuna Republike Hrvatske (članak 28. stavak 4. ZNTP-a).

8.5. Objava rješenja

U skladu s odredbama članka 22. ZNTP-a, ovo rješenje će biti objavljeno na mrežnoj stranici AZTN-a, pri čemu će poslovne tajne sadržane u tom rješenju biti izuzete od javne objave kako je odlučeno u točki V. izreke ovog rješenja.

Odredbom članka 1. točke p) ZNTP-a, poslovne tajne definirane su kao poslovne informacije određene općim propisom o zaštiti tržišnog natjecanja pa se slijedno tome primjenjuje odredba članka 53. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09., 80/13., dalje: ZZTN).

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena, ali nezadovoljna stranka može tužbom pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom u roku od 30 dana od primitka rješenja (članak 20. stavci 3. i 6. ZNTP-a).

Zamjenica predsjednika Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

Vesna Patrlj, dipl. iur.

Napomena: U skladu s odredbom članka 2. točke p) ZNTP-a u vezi s odredbama članka 53. ZZTN-a, podaci koji predstavljaju poslovnu tajnu izuzeti su od objavljivanja te su u tekstu navedeni podaci označeni znakovima: [...].